

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI**

**TURİSTİK ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRMESİ KAPSAMINDA
KONYA'DA EKOTURİZM ROTALARI**

ÖZLEM TEKİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN:

YRD. DOÇ. DR. ABDURRAHMAN DİNÇ

KONYA-2014

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Özlem TEKİN		
	Numarası	128112011026		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☒	
		Doktora	☐	
Tezin Adı	Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kapsamında Konya'da Ekoturizm Rotaları			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin Adı Soyadı
İmzası
Özlem TEKİN

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Özlem TEKİN
	Numarası	128112011026
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Turizm İşletmeciliği
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman DİNÇ
	Tezin Adı	Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kapsamında Konya'da Ekoturizm Rotaları

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan başlıklı bu çalışma *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kapsamında Konya'da Ekoturizm Rotaları* 27/05/2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Yrd. Doç. Dr.	Abdurrahman DİNÇ	
2	Doç. Dr.	Ahmet BÜYÜKALVARCI	
3	Yrd. Doç. Dr.	Safak GÜNGÖR	

ÖNSÖZ

Bu çalışmada turistik ürün çeşitlendirmesinde doğal kaynakların iyi bir şekilde değerlendirilmesinden hareketle Konya'daki potansiyel ekoturizm arzı araştırılarak, uygulanabilir gününbirlik ekoturizm rotaları oluşturulmuştur. Yapılan bu çalışmanın hem turizm sektöründeki çalışanlara, hem de literatürde uygulamaya yönelik çalışma eksikliğine katkı sağlaması açısından önemi bulunmaktadır. İlin turizm imajı inanç turizmi odaklıdır fakat Konya, düşünüldüğünün aksine ülkemizin önemli bir ekoturizm merkezi olabilecek potansiyele sahiptir. Oluşturulan rotaların etkin bir şekilde, sürdürülebilir çevre anlayışı doğrultusunda uygulanması için destinasyondaki tüm paydaşların koordinasyon içerisinde çalışması gerekmektedir. Çalışmanın Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023 Türkiye Turizm Stratejisi'nin hayata geçirilmesi adına bir katkı olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın hazırlanmasında kıymetli görüş ve değerlendirmeleriyle beni yönlendiren danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman DİNÇ'e teşekkür ederim. Çok severek hazırladığım bu yüksek lisans tez çalışmamda, araştırma alanımın yerel halk kültürü konusunda katkılarını esirgemeyen yazar Sayın Zeki OĞUZ'a, haritaların çizimi noktasında yardımlarını aldığım Sayın Mustafa AYGÜN'e, değerli katkılarıyla bana destek olan hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Yasin BİLİM'e, çalışmanın alan araştırması aşamasında destek aldığım ilçeler kamu personeline teşekkürlerimi sunarım. Öğrencisi olmaktan onur duyduğum, hayatımın her aşamasında örnek aldığım çok değerli hocam Sayın Prof. Dr. Necdet HACIOĞLU'na en içten dileklerle saygılarımı sunarım ve her konuda her zaman yanımda olan canım aileme en içten dileklerle teşekkür ederim.

Özlem TEKİN

Konya, 2014

ÖZET

Son yıllarda turizm talebinin deniz, kum, güneş üçgeni çerçevesinden uzaklaşması ve alternatif turizm türlerinin giderek daha fazla tercih edilmesi, ülkeleri turistik ürün çeşitlendirmesine yöneltmektedir. Doğal ve kültürel değerlerin yeni turistik ürünler olarak turizm arzına sunulması, turizm faaliyetlerinin tüm yıla ve ülkeye yayılmasına ve bu vesileyle turizmin ekonomiye katkısının hem bölgesel hem de ülkesel ölçekte artırılmasına neden olan bir politikadır. Kitle turizm hareketliliği içerisinde, turistlerin tüketim taleplerinde meydana gelen değişim ile birlikte, doğası ve kültürel değerleri bozulmamış yörelere yönelik tatilleri tercih etme eğilimlerinin arttığı görülmektedir. Değişen talebi karşılamak adına, ülkemizde de ekoturizm merkezleri keşfedilmekte ve turizm arzına kazandırılmaktadır. Doğal ve kültürel kaynaklar bakımından zengin olan Konya'nın, turistik ürün çeşitlemesinde bu potansiyeli değerlendirilmesi gerekmektedir. 2023 Türkiye Turizm Stratejisi doğrultusunda hazırlanan bu çalışmada Konya'nın ekoturizm potansiyeli üzerine çeşitli yaklaşımlar öne sürülmeye çalışılmış ve alternatif ekoturizm rotaları önerilmiştir.

Çalışmanın amacı; Konya'ya yalnızca Mevlana Müzesi ziyareti amacıyla gerçekleşen turların, Konya'nın sahip olduğu doğal ve kültürel değerler kullanılarak çeşitlenmesi gerekliliğini ortaya koymaktır. Yöredeki ekoturizm arzı incelenmiş ve ekoturizm aktivitelerinin uygulanabileceği bölgeler tespit edilmiştir. Türkiye'deki mevcut ekoturizm merkezlerindeki uygulamalardan hareketle, en fazla talep gören ekoturizm aktiviteleri olan trekking, kuş gözlemciliği, mağara turizmi ve yayla turizmi merkezli rotalar, ilçe bazında çalışma kapsamına alınmıştır. Sonuç ve Öneriler kısmında Konya ilinin turistik ürün çeşitlendirme politikalarının ekoturizm doğrultusunda yönlendirilmesi ve bu bağlamda hazırlanan ekoturizm rotalarının geçtiği bölgelerde destinasyon yönetimi çerçevesinde öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Turistik Ürün, Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Ekoturizm, Konya Ekoturizm Rotaları.

ABSTRACT

In recent years, the demand for tourism, sea, sand, sun is moving away and it is preferred over alternative types of tourism, so this situation heads countries for the diversification of the tourist product. The fact that presenting natural and cultural attractions of the new products is a policy that is causing tourism activities spreading all year and, on this occasion it has a contribution both on national and regional scale. In mass tourism mobility, together with the change occurring in the consumption demands of tourists, it is seen that there is a rise on tendency of preferring regions for holidays that still conserves natural and culturel values. Changing to meet the demand, in the name of eco-tourism in our country, the central explored, and bring the supply of tourism. Konya, which is rich in natural and cultural resources, should be assessed considering the tourist product and variations in the use of this potential. In this study, prepared in the direction of 2023 Tourism strategy of Turkey, Konya's eco-tourism potential on a variety of approaches have been put forward, and tried to ecotourism, alternative routes proposed.

The purpose of the study is to reveal the neccessity of diversification of the tours, organized only for visiting Mevlana Museum, using the natural and cultural values that Konya has. Ecotourism in the region examined, and the supply of ecotourism activities, can be applied to the region were identified. Considering the practice in the ecotourism centre, the most demanded ecotourism activities are trekking, bird watching, cave tourism and mountain tourism-based routes, the county basis, were included in the study. In the part of conclusions and recommendations, some suggestions are offered in the frame of the province of Konya diversification of the tourist product of the policies of ecotourism and directed in accordance with this prepared in the context of ecotourism routes in the destination management.

Keywords: Touristic Product, Touristic Product Diversification, Ecotourism, Ecotourism Routes in Konya.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
HARİTALAR LİSTESİ	ix
FOTOĞRAF LİSTESİ	x
GİRİŞ	1

I.BÖLÜM

TURİSTİK ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRMESİ

1.1. Turistik Ürünün Tanımı	2
1.1.1. Turistik Ürünün Özellikleri	3
1.1.2. Turistik Ürünü Oluşturan Faktörler	4
1.2. Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kavramı	8
1.2.1. Turistik Ürün Çeşitlendirmesinin Gerekçeleri	8
1.2.1.1. Uluslararası Turizm Hareketlerindeki Değişmeler	10
1.2.1.2. Turist Profilinin Değişimi ve Turizmde Son Eğilimler	10
1.2.1.3. Rekabet	10
1.2.1.4. Teknoloji	11
1.2.1.5. Marka ve İmaj Değiştirme İsteği	11
1.3. Turistik Ürün Çeşitlendirme Politikası	13
1.4. Destinasyon Yönetimi Kapsamında Turistik Ürün Çeşitlendirmesi	14

II. BÖLÜM

EKOTURİZM VE SEKTÖREL ANALİZ

2.1. Ekoturizm Tanımı.....	19
2.2. Ekoturizm Kavramının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	21
2.3. Ekoturizm Özellikleri ve Önemi.....	22
2.4. Ekoturizm Amaçları ve Etkileri.....	26
2.4.1. Ekoturizmin Çevresel Etkileri	27
2.4.2. Ekoturizmin Ekonomik Etkileri	28
2.4.3. Ekoturizmin Sosyo-Kültürel Etkileri	29
2.5. Ekoturizm Aktiviteleri.....	30
2.5.1. Öğrenmeye Dayalı Ekoturizm Etkinlikleri	31
2.5.2. Eğlenceye Dayalı Ekoturizm Etkinlikleri	34
2.5.3. Dinlenmeye Dayalı Ekoturizm Etkinlikleri.....	41
2.6. Ekoturizmin Dünya'daki Gelişimi ve Uygulamaları.....	42
2.7. Ekoturizmin Türkiye'deki Gelişimi ve Uygulamaları.....	43
2.8. Ekoturizmde Yer Alan Aktörler	47
2.8.1. Ekoturistler	47
2.8.2. Yerel Halk	48
2.8.3. Ulusal ve Yerel Yönetimler.....	49
2.8.4. Sivil Toplum Kuruluşları	49
2.8.5. Uluslararası Kuruluşlar	50
2.8.6. Konaklama Tesisleri.....	51
2.8.7. Tur Operatörleri ve Seyahat Acentaları.....	51
2.9. Ekoturizmde Strateji, Yasal Çerçeve ve Ekoturizm Politikaları	51
2.10. Türkiye'deki Kültür Rotaları	53
2.11. 2023 Türkiye Turizm Stratejisi'nde Konya.....	54

III. BÖLÜM

ARAŞTIRMA ALANINA AİT BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1. Araştırma Sahasının Yeri, Sınırları ve Genel Özellikleri	58
3.2. Araştırmanın Amacı	58
3.3. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları	59
3.4. Materyal ve Yöntem	59
3.4.1. Materyal	59
3.4.2. Yöntem	60
3.5. Önceki Çalışmalar	62
3.6. Konya Ekoturizm Potansiyeli	63
3.6.1. Mülakatlar Sonucunda Elde Edilen Bulgular	70
3.6.2. Konya’da Ekoturizm Rotaları	71
3.6.2.1. Trekking Rotaları	72
3.6.2.1.1. Beyşehir Trekking Güzergahı	72
3.6.2.1.2. Meram Kilistra – İnce Treking Güzergahı	75
3.6.2.1.3. Akören İlçesi Treking Güzergahları	78
3.6.2.1.4. Karapınar İlçesi Treking Güzergahları	80
3.6.2.1.5. Halkapınar Treking Güzergahı	86
3.6.2.1.6. Hadim İlçesi Treking Güzergahları	89
3.6.2.1.7. Cihanbeyli İnsuyu - Damlakuyu Köyü Treking Güzergahı.....	95
3.6.2.1.8. Seydişehir Treking Güzergahları	98
3.6.2.1.9. Meram İlçesi Treking Güzergahları	101
3.6.2.1.10. Ilgın İlçesi Treking Güzergahı	103
3.6.2.2. Kuş Gözlemi Merkezleri	104
3.6.2.3. Mağara Turizmi Güzergahları	109
3.6.2.4. Yayla Turizmi Güzergahları	111
SONUÇ VE ÖNERİLER	118
KAYNAKÇA	121
ÖZGEÇMİŞ	133

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Ekoturizm Aktivitelerinin Sınıflandırılması.....	31
Şekil 2.2. Dünya’da Ekoturizm Yapılan Alanlar.....	42
Şekil 3.1. Konya İli Ekoturizm Haritası	72

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 3.1. Beyşehir Trekking Güzergahı.....	73
Harita 3.2. Meram Kilistra – İnlice Trekking Güzergahı	75
Harita 3.3. Akören- May Deresi Trekking Güzergahı.....	78
Harita 3.4. Akören – Mavi Boğaz Trekking Güzergahı	79
Harita 3.5. Karapınar Karacadağ Trekking Güzergahı.....	81
Harita 3.6. Karapınar Erozyon Sahası Trekking Güzergahı	82
Harita 3.7. Halkapınar Trekking Güzergahı	86
Harita 3.8. Hadim Kaplanlı Köyü - Dülgerler Köyü Trekking Güzergahı.....	89
Harita 3.9. Hadim Çaldağı – Bolat Yaylası Trekking Güzergahı.....	92
Harita 3.10. Cihanbeyli İnsuyu - Damlakuyu Köyü Trekking Güzergahı.....	95
Harita 3.11. Seydişehir Kervan Yolları Trekking Güzergahı	98
Harita 3.12. Seydişehir Oğlakçı Köyü - Elmas Şehri Trekking Güzergahı.....	100
Harita 3.13. Meram İlyasbaba Dağı Trekking Güzergahı	101
Harita 3.14. Meram Kızılören – Kent Ormanı Trekking Güzergahı	101
Harita 3.15. Meram Yeşil Tekke Köyü- Sultandediği Dağı Trekking Güzergahı.....	102
Harita 3.16. Meram Erenkaya Dağı Trekking Güzergahı	102
Harita 3.17. Ilgın Trekking Güzergahı	103

FOTOĞRAF LİSTESİ

Foto 3.1. İslibucak Yaylası.....	73
Foto 3.2. İslibucak Yaylası.....	74
Foto 3.3. Kubadabat Sarayı	75
Foto 3.4. Kilistra.....	77
Foto 3.5. Alisumas Dağı.....	77
Foto 3.6. Maviboğaz.....	79
Foto 3.7. Maviboğaz.....	80
Foto 3.8. Karacadağ Zirve	81
Foto 3.9. Karacadağ.....	82
Foto 3.10. Karapınar Erozyon Bölgesi	83
Foto 3.11. Karapınar Erozyon Bölgesi	84
Foto 3.12. Meke Gölü.....	85
Foto 3.13. İvrizkaya Anıtı	87
Foto 3.14 İvriz Çayı.....	88
Foto 3.15. Göksu Vadisi	90
Foto 3.16. Yağcı Köyü	91
Foto 3.17. Yerköprü Şelalesi	91
Foto 3.18. Çataloluk	93
Foto 3.19. Astra Antik Kenti	95
Foto 3.20. İnsuyu Kasabası	96
Foto 3.21. Celilboğazı Mevkii.....	97

Foto 3.22. Seydişehir Roma Kervan Yolları	99
Foto 3.23. Seydişehir Roma Kervan Yolları	99
Foto 3.24. Dipsiz Göl	100
Foto 3.25. Cankurtaran Yaylası.....	112
Foto 3.26. Sarıot Yaylası	114
Foto 3.27. Yağlıpınar Yaylası	115
Foto 3.28. Taşkent Yaylaları Göçer Yörükler	116
Foto 3.29. Çetmi Yaylası.....	116
Foto 3.30. Bolay Yaylası	117

GİRİŞ

Türkiye’de turizm 1980’li yılların ikinci yarısından itibaren gelişme eğilimi içerisine girmiştir. Ülkemiz için turizmin öneminin kavranması ve turizm sektörüne yapılan teşvikler bu gelişmenin temelinde yatan etkenlerdir. Turizmin gelişmesi sürecinde, yeni turizm projelerinin geliştirilmesi yönünde çalışmalar yapılmış fakat hala ülkemiz turizm sezonu nisan-ekim aylarına yoğunlaşmış durumdadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın 2023 Türkiye Turizm Stratejisi’nde Konya’da geliştirilmesini hedeflenen turizm türlerinden biri ekoturizmdir. Konya birçok medeniyete ev sahipliği yapmış bir kültür kentidir. Tarihsel ve kültürel dokusu yanı sıra, ilçelerinde bulunan doğal güzellikleri, gölleri, mağaraları, mesire ve dinlenme yerleri, kaplıcaları ile önemli bir turistik destinasyondur. Bölge turizmi büyük oranda Mevlana markası etrafında şekillenmektedir. Dolayısıyla ziyaretler ağırlıklı olarak, müze ziyareti şeklinde gerçekleşmektedir. Gününbirlik gerçekleşen bu ziyaretlerde, Mevlana Müzesi ve Selçuklulardan kalan eserlerin gezilmesi içerikli turlar uygulanmaktadır, dolayısıyla turistlerin büyük çoğunluğu Konya’da konaklamamaktadır. Konya’da turizmin bölge ekonomisine katkısının artırılması, turistik ürün çeşitlendirmesi politikası yürütülerek turistik değerlerinin turizm arzına kazandırılması gerekmektedir.

Bu çalışma, turistik ürün çeşitlendirmesi kapsamında ekoturizm kavramı, önemi ve etkileri üzerinde durmak amacıyla hazırlanmıştır. Konya’nın alternatif turizm yaratmak için kullanabileceği ekoturizm değerleri özetlenmiş ve ekoturizm rotaları çizilmiştir. Araştırma verileri döküman analizi ve mülakatlar vesilesiyle toplanmıştır. Çalışma sonucunda ekoturizm pazarı göz önünde bulundurularak, Konya’da ekoturizm merkezleri geliştirilmesi ile ilgili önerilerin yanı sıra, oluşturulan ekotur rotalarının Konya’da alternatif bir turistik ürün olarak değerlendirilmesi, destinasyon yönetimi kapsamında neler yapılabileceği ile ilgili öneriler sunulmuştur.

I. BÖLÜM

TURİSTİK ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRMESİ

1.1. Turistik Ürünün Tanımı

Turizm hizmet sektörü içerisinde yer aldığı için ürün niteliği değişik bir durum arz etmektedir. Turistik ürün ile ilgili olarak birbirine yakın birçok tanımlama yapılmaktadır:

Hacıoğlu (2000: 39) 'na göre turizmde ürün iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birincisi, bir ülke veya bir yörenin sahip olduğu tüm doğal, tarihi ve turistik kaynakların oluşturduğu turizm ürünüdür. İkincisi ise, tüketicilerin yer değiştirmelerine ve tatil yapmalarına imkân veren paket turu oluşturan turistik hizmetlerin bütünüdür.

Turizm sektöründe, insanları seyahate yönelten mal ve hizmetler ile seyahatin kendisi, seyahatin hedef bölgesi, hedef bölge içerisindeki bir alan veya bölgelerin birleşimi turizm ürünü olarak adlandırılmaktadır (Küçükaltan ve Yıldız, 2009: 1142).

Turistik ürün, turistin seyahat ve geçici konaklamasından doğan ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte olan mal, hizmet veya mallar ve hizmetler karışımı ya da her ikisinin birden karışımından oluşan bir kapasitedir (Usta, 1988: 166).

Turistik ürün, turistin seyahati boyunca yararlandığı konaklama, yeme-içme, ulaştırma, eğlence ve diğer birçok servislerin bileşimidir (Oral, 1988: 96).

Turist açısından düşünülerek yapılan tanımlarda ise turistik ürün; turistin evinden ayrılıp geri dönünceye kadar elde ettiği deneyimin tamamı olarak ifade edilmiştir (Middleton, 1988: 85; Jeffries, 1990: 28).

Bu bağlamda araştırmacıların turizm ürünü kavramını seyahatin bütünü ve seyahat edilen bölgeyle açıkladığı görülmektedir. Konaklama işletmeleri, seyahat işletmeleri ve yeme içme ünitelerinin faaliyetleri turistik ürüne bileşik bir nitelik kazandırmaktadır. Bir turist çoğu zaman bu bileşik ürünü tüketmektedir.

1.1.1. Turistik Ürünün Özellikleri

Turistik ürün birçok unsurun bir araya gelmesi sonucunda oluşmaktadır. Bunlar, konaklama, ulaştırma, yeme-içme, rehberlik hizmetleri, eğlence gibi farklı birimlerin sunduğu hizmetlerdir. Turist seyahate çıkma ve eve dönüş süreçleri boyunca bu birimlerin hizmetlerini satın alır ve faydalanır (Çetin, 2001: 12). Turizm olayının bir hizmet bütünlüğü gerektirdiği göz önünde bulundurularak turistik ürünün özelliklerini aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür;

-Turistik ürün, üretildiği yerde tüketilmek zorunluluğu taşımaktadır. Turizmde turistik ürünü talep edenler, turistik mal ve hizmetin üretildiği yere gitmek zorundadır. Bunun için de, ulaşım, konaklama ve yeme-içme imkanlarından faydalanılır (Hacıoğlu, 2000: 42).

-Turistik ürün stok edilemez. Oysa diğer üretim alanlarına bakıldığında ekonomik şartlara göre endüstri stok üretimine yönelik olarak çalışabilir ve mamul stoku yapılır. Turistik ürünün biriktirilerek daha sonra kullanılması söz konusu değildir. Turistik ürün zamanında, günü gününe satılmak zorundadır. Bir önceki yıl satışa hazır olduğu halde boş kalmış odaların bir sonraki yıl aynı dönemde iki misli fazla satılma olasılığı yoktur (İncekara, 2001: 108).

-Bir turizm bölgesi bir görüntü, manzara satabilir. Bir otel sakinlik, eğlence veya güler yüz satabilir. Turistik ürünler somut bir özellik taşımadığı için subjektif değerlendirmeler daha fazladır. Birbirinden farklı turist tipleri, kullandıkları ürün hakkında çok farklı subjektif değerlendirmede bulunmaktadır (Çetin, 2001: 12).

-Turistik ürün, çekicilik, yararlılık, ulaşılabilirlik ve kolay elde edilebilirlik özelliklerini taşıması gerekmektedir (Hacıoğlu, 2000: 42; Usta, 2001: 107). Potansiyel talep tüketime yönlendirebilecek cazibesinin olması ve turistik ürünün satın alınabilmesi isteğini uyandırması gerekmektedir. Turistik ürünün kullanıcıya bir fayda sağlaması gerekmektedir. Turistik ürünün elde edilebilmesi için çok fazla çabaya gerek olmamalı, kolayca ulaşılabilmelidir.

-Turizm ürünlerinin temelinde hizmet vardır, emek yoğunudur (Hacıoğlu, 2000: 42; Usta, 2001: 107). Aşçı mutfakta yemek hazırlarken, servis elemanı turist tüketicisine sunum yapar. Rehber doğal güzellikler ve yöre hakkında bilgi verir.

-Turistik üründe standartlaştırma yapılması çok azdır. Turistik ürünlerde emek yoğun üretim söz konusu olup, makineleşme ve otomasyon çok azdır. Tüm hizmet birimlerinin aynı ölçü ve değerde hizmet vermesi imkansızdır. Turistik tüketici ile bir ilişki içinde bulunulması ve talebin farklılıklar göstermesi standartlaştırmayı etkilemektedir (Yükselen, 2008: 436).

-Turistler satın almak istedikleri turistik ürünü önceden göremezler. Satın alma kararı verilmeden önce ürünü turist tüketicisine gönderip inceletme imkanı yoktur (Usta, 2001: 107). Geri iadesi yoktur. Onun içindir ki turistler ürün hakkında belleklerinde gerçeklerden farklı olarak çok şey hayal ederler ve neticede turistik üründe tatmin çoğu zaman zorlaşmaktadır.

-Turistik ürün, değişik gaye ve amaç için seyahat eden insanların ihtiyaçlarının önemli bir bölümünü karşılayabilmelidir. İnsanlar radyo, halı, giyim eşyası gibi somut mallar satın alırken belli bir ihtiyacının karşılanmasını amaçlamaktadır. Turistik ürünü satın alanlar ise subjektif yarar beklerler. Turistik ürün bunlara cevap verebilecek nitelikte olmalıdır. Dinlenme ihtiyacına cevap verebilecek doğal ortam ve tesis bütünlüğü ve diğer tamamlayıcı unsurlar bu amacını gerçekleştirmek isteyen turiste bu yönde yarar sağlayacaktır (Çetin, 2001: 12).

1.1.2. Turistik Ürünü Oluşturan Faktörler

Turistik destinasyonların (bir ülke, bir bölge, bir yerleşim merkezi veya bir yöre olarak) turistik tüketiciler tarafından seyahat amaç ve eğilimlerine, eğitim ve kültür seviyelerine, beklentilerine ve seyahat deneyimlerine bağlı olarak farklı algılandığı turizm uzmanları tarafından artarak kabul görmektedir. Bu nedenle bazı turizm uzmanları turistik destinasyonları bir ürün olarak ele almakta, bazıları da turistlerin turistik destinasyonlara o destinasyonda yer alan çekiciliklerin ve tipik özelliklerin etkisi ile gittiklerini belirtmekte ve her turistik destinasyonun belirli turistik ürünlerinin bulunduğunu ifade etmektedirler (Burkart ve Medlik, 1981).

Turistik ürünü oluşturan faktörler; çekicilikler, olanaklar, ulaşılabilirlik, imaj ve fiyattan oluşmaktadır (Stabler, 1995).

A) Çekicilikler

Çekicilikler turistin tercihini büyük ölçüde belirleyen ve potansiyel turistlerin motivasyonlarını etkileyen turistik ürün özellikleridir. Çekicilikler bir turistik ürünün veya destinasyonunun seçilmesini sağlar ve talebi şekillendirir. Çekicilik faktörü yöresel, bölgesel, ulusal düzeyde olabileceği gibi uluslararası nitelikte de olabilir.

Turistik ürünün ana ögesi olan çekiciliklerle ilgili farklı yazarlar tarafından farklı sınıflandırmalar yapılmıştır.

Çeşitli araştırmacılar çekiciliği belirleyen faktörleri doğal çekicilikler ve sosyo-kültürel çekicilikler, insan yapımı çekicilikler gibi başlıklara ayırmışlardır. Genel anlamda, çekicilikler iki grupta ele alınarak yer çekiciliği ve olay çekiciliği şeklinde değerlendirilebilmektedir (Olalı, 1982):

- Yer çekiciliği; bir yerin sahip olduğu, turiste o yere gitme kararı verdiren özelliklerdir. Harekete geçişi sağlayan itici faktör olarak yerin kendisi turist ziyaretinin ana nedenidir.

- Olay çekiciliği; turistleri bir yere çeken turistin o yere seyahat etme kararında birinci derecede etkin olan olaylardır. Çekim gücü yaratan bu olaylar kısa ve uzun süreli olabileceği gibi bir defa gerçekleşen veya tekrarlanan olaylar olabilir.

Konya ili ve bu çalışma dahilinde ele alınan güzergahların geçtiği ilçeleri yer çekiciliğine; ekoturizm faaliyetleri kapsamında değerlendirilerek de yöresel şenlikler, sergiler olay çekiciliğine örnek olarak gösterilebilir. Destinasyon olarak seçilen yerlerin gelenek ve görenekleri, kültürel varlıkları (tarihi kentler, müzeler) gibi faktörler de sosyo-kültürel unsurlar olarak seyahat edilecek yeri çekici kılan önemli unsurlardır. Çalışmada bu unsurlar, doğal unsurları destekleyen bir özellik göstermektedir.

B) Olanaklar

Olanaklar bir veya birden fazla çekim gücü olan, yer veya olay çekiciliğine sahip yörelerde turistlerin çekiciliklerden yararlanmalarını sağlayan hizmet

elemanlarıdır. Kendi başına çekim gücü yaratmayan ancak çekicilikleri tamamlayan bir unsur olarak olanakların varlığı turistin tercihinde önemli rol oynamaktadır (Mill ve Alastair, 2002).

Turistler tarafından doğrudan kullanılan fiziksel unsurlar ile tatilleri sırasında yerel halkla birlikte yararlandıkları hizmetlerden oluşan olanakları genel olarak; altyapı tesisleri, üst yapı tesisleri ve tamamlayıcı yan turistik tesisler şeklinde üç grupta toplamak mümkündür. Bir çekiciliğin varlığına bağlı olarak oluşan olanaklar, çekiciliklerle aynı anda veya çekiciliklerden daha sonra gerçekleşebilirler. Bazı olanaklar zamanla çekicilik durumuna da gelebilir. Turistler olanaklardan doğrudan doğruya yararlanabilecekleri gibi tatilleri sırasında yerel halkla birlikte de yararlanabilirler (Gartner, 1996). Bir ekoturizm ürünü niteliğinde oluşturulan bu çalışmanın geçtiği bölgedeki olanaklar incelendiğinde; altyapı yatırımları açısından Konya'nın ulaşım imkanlarının elverişli olduğu görülmüştür. Kırsal alanlara ulaşım kolaylığının olduğu ilde, ekoturizm faaliyetleri esnasında kullanılacak üst yapı unsurları ise köy evleri, yayla evleri gibi yöresel yapılar ve yiyecek içecek işletmesine dönüştürülen yapılar olacaktır.

C) Ulaşılabilirlik

Bir turistik ürün ne kadar çekiciliğe sahip olursa olsun bu ürüne talep yaratılabilmesi ulaşılabilirliğine bağlıdır. Üretildiği yerde tüketilme özelliği olan bir turistik ürüne ve çekiciliği olan bir destinasyona turistin en kolay ve en ekonomik şekilde ulaşabilmesini ifade eden “ulaşılabilirlik” fiziki mesafe, zaman ve ulaşım harcamaları ile ölçülür. Ulaşılabilirlik, çekiciliğe yapılacak ulaştırmayı ve mesafe bakımından yakınlığı ifade etmekle birlikte, zaman, maliyet ve rahatlık bakımından turistik ürüne ve destinasyona kolay ulaşılabilmesini de ifade etmektedir (Hacıoğlu, 1991: 41). Bu nedenle bir turistik destinasyonun ulaşılabilirliğini altyapı, donatım, operasyonel oluşumlar ve düzenlemeler belirlemektedir. Turizmin günümüzde daha geniş halk kitlelerine yayılarak demokratize olması ve daha uzak mesafeli destinasyonlara yapılan seyahatlerle planetize olmasının temelinde; ulaşım araçlarının hızlı olması ile beraber yolcu taşıma kapasitelerinin artışı, koltuk başına maliyetlerin düşmesi turistik ürün ve destinasyonlara ulaşılabilirliği arttırmaktadır

(Bardakoğlu, 2011). Bu araştırma sonucunda oluşturulan ekoturizm rotaları, bir ürünün tespitini ve ürünün potansiyel ekoturistlerce tanınabilmesini sağlayacaktır.

D) İmaj

Turistik ürünün tamamlayıcı özelliklerinden birisi de söz konusu turistik ürünün veya destinasyonun bölgesel, ulusal ve uluslararası alandaki imajıdır. İmaj sözlük anlamı ile zihinsel bir kavrayış, algılama ya da düşünce olarak değerlendirilmekte ve herhangi bir Őeyle ilgili duygular Şeklinde tanımlanmaktadır. Birçok yazar imajı bireyin belirli bir nesneye ya da yere karşı olan önyargıları, imgelenmeleri ve duygusal düşünceleri olduğunu belirtmiştir (Stabler, 1995).

Herhangi bir turistik ürün veya destinasyonun imajını belirleyen temel faktör, o turistik ürünün veya destinasyonun sahip olduğu özelliklerdir. Bu çerçevede özelliklere bağlı olarak imajı oluşturan faktörleri; tüketici faktörleri ve arz faktörleri olarak iki gruba ayırmak mümkündür. Tüketici faktörleri; algılamalardan, güdülerden, psikolojik ve sosyo-ekonomik özelliklerden oluşurken, arz faktörleri arasında söylentiler, turizm pazarlaması ve medya yer almaktadır (Bardakođlu, 2011). Konya'nın turizm imajı inanç turizmi odaklı olduğundan, bölgeye gerçekeştirilen tur programları yalnızca müze ziyaretlerinden oluşmaktadır ve bu ilde bulunan turistik çekiciliklerin atıl vaziyette kalmasına, turistik değerlerin ulusal ve uluslar arası ölçekte tanınmamasına sebep olmaktadır. Oysa Konya ekoturizm aktiviteleri ačasından çok elverişli bir bölgedir ve bu çalışma ile Konya'nın mevcut turistik imajını değiştirme adına bir alternatif fikir oluşturulmuştur.

E) Fiyat

Fiyat, turizmin dinamik bir sosyo-ekonomik faktörü olarak seyahat kararının alınmasında, seyahat süresinin belirlenmesinde, turistik ürünün sečilmesinde gelir faktörü ile birlikte önemli bir rol oynamaktadır. Turistin gelir seviyesine bağlı olarak oluşturduğu seyahat bütçesi ile kendi anlayışına uygun bir seyahatin gerçekeşmesinde, yararlanmayı düşündüğu turistik mal ve hizmetler bakımından oluşan turistik ürün fiyatı seyahat kararını büyük ölçüde etkilemektedir. Yararlanılacak turistik ürün çeşidi veya gidilecek destinasyonun özellikleri, seyahatin turizm mevsiminde veya dışında yapılacak olması, yararlanılacak olan turistik mal ve

hizmetlerdeki ürün çeşitliliği ve ikame olanakları, mesafe, ulaştırma biçimi, genel konjonktür, enflasyonist etkiler, sektörel darboğazlar, dış turizmde döviz kurları ve uluslararası pariteler gibi fiyatı etkileyen birçok faktör yönelik talebi belirleyecektir (Olalı ve Timur, 1988).

1.2. Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kavramı

Turistik ürün çeşitlendirmesi, turistik bir ülkenin/bölgenin artan rekabet koşulları ve değişen tüketici istekleri doğrultusunda mevcut durumunu korumak, daha çok gelir ve rekabet avantajı sağlayabilmesine katkıda bulunmak için, mevcut turistik ürünlerine yenileri eklemek ve ülkeyi/bölgeyi geliştirmek amacıyla yapılan çabalaradır. Turistik ürün çeşitlendirmesiyle, turistik bölgenin mevcut doğal, kültürel, tarihi v.b. özellikleriyle uygun altyapı ve üstyapı yatırımlarını birleştirilerek yeni ürünler ortaya çıkarılmalıdır (Salkım, 2007: 157-158).

Yapılan tanımda arzın ve rekabetin artırılması için farklılaştırmaya vurgu yapılmaktadır. Turizmde ürün çeşitlendirme kavramını; “klasik turizm ürününün dışında bir turizm işletmesi veya destinasyonun bünyesinde bulundurduğu tarihi, sosyal, kültürel, doğal vb. kaynakların ulaşılabilir bir duruma getirilip, turistik ürün üreten işletme imkânlarıyla desteklenmesi ve turistik tüketicilerin hizmetine sunma” olarak ifade etmek mümkündür (Kılıç ve Kurnaz, 2010: 42).

1.2.1. Turistik Ürün Çeşitlendirmesinin Gerekçeleri

İnternet vb. teknolojilerin yaygınlaşmasıyla 21. yüzyıla damgasını vuracak çok büyük değişimler yaşanmaktadır. Teknolojik gelişmelere ek olarak ekonomik, sosyokültürel, demografik, siyasal, ekolojik, organizasyonel vb. yeni değişim dinamikleri de turizm alanında tüketicilerin beklentilerinin zamanla değişmesine ve dünya görüşlerinin giderek gelişmesine neden olmuştur. Bu gelişim süreci onları yeni arayışlara itmiştir. Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren turizm trendlerinde gözlenen hızlı değişime cevap verebilmek adına ülkeler, mevcut ürünlerine yenilerini eklemek ve farklı turistik ürünler ortaya çıkarmak çabası içine girmişlerdir.

Dünyada makro ölçekte; bölgelerarası, uluslar arası ve iç turizm şeklinde gerçekleşen turizm hareketleri, mikro ölçekte; kentlerden kıyılara, kentlerden kırsal alanlara, kırsal alanlardan kentlere ve kentlerden kentlere olmak üzere dört yönde gerçekleşir. Bu yönlerin turist trafiğindeki yoğunluğunu ise; iklim, uzaklık, çekicilikler, ulaşım olanakları, ucuzluk, kültürel bağlar ve siyasal faktörler belirlemektedir (Özgüç, 1998).

Turizm hareketlerine katılan turist sayısındaki hızlı artış turizm sektöründe ürün çeşitlendirme çalışmalarının yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Yeni turistik ürünler oluşturmak, destinasyonların en önemli politikası durumuna gelmiştir (Tosun vd., 2003).

Günümüzde turistler genel olarak farklı olarak algıladıkları ve kendilerine ilginç gelen ürünlere ilgi göstermektedirler (Baloğlu ve McCleary, 1999). Türkiye bu anlamda var olan doğal, tarihi ve kültürel varlıklarını koruyabilmek ve sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla son yıllarda önemli çalışmalar yapmıştır. Türkiye’de turizm sektörü ile ilgili çalışmalar 1960’lı yılların başında planlı kalkınma dönemiyle birlikte başlamıştır. Sürdürülebilirliğin gerçekleştirilebilmesi ve dünya turizm hareketliliği içinde ülkenin bir destinasyon olarak sahip olduğu yerin daha üst sıralara taşınabilmesi amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2007-2013 Eylem Planı Dönemi sonrasında 2014-2018 Eylem Planı ve 2023 Stratejik Plan uygulamaya konulacaktır. Bu planlı gelişim hedefleri ülkemiz turizminin geleceği ile ilgili hedeflerin alternatif türlerin geliştirilmesi yönünde olduğu ve bu kapsamda yapılacak çalışmaları açıkça ifade etmektedir. Bakanlığın ülkemiz turizminin geliştirilmesine yönelik turistik ürün çeşitliliğine gidilmesi yönündeki stratejisi bu çalışmadaki araştırma konusunun temelini oluşturmaktadır.

Dört mevsim turizm potansiyeline sahip ülkemizde, turizm faaliyetlerinin kıyı bölgelerde yoğunlaştığı ve yılın on iki ayına yaygınlaştırılmadığı bir gerçektir. Bu çalışmada Konya ili ekoturizm rotalarını içeren turistik destinasyonlar ile Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın turistik ürün çeşitlendirme politikasını destekleyici bir alternatif turistik ürün oluşturulmuştur.

1.2.1.1. Uluslararası Turizm Hareketlerindeki Değişmeler

Süreç içinde ivme kazanan kitle turizminin yerini alternatif turizm çeşitlerine bıraktığı gözlenmektedir. Kitle turizmine katılan turistler farklılık arayışına girmişlerdir. Gelecek dönemlerde uluslar arası turizm hareketlerinin, gelir seviyesi yüksek turizm pazarlarından, daha bakir turistik arz kaynaklarına sahip ve bu değerlerini tanıtabilen yeni destinasyonlara doğru olacağı öngörülmektedir (Çeken, Karadağ ve Dalgın, 2009: 30). Değişen dünya turizm trendleri göz önünde bulundurularak, ülkemizde alternatif turizm geliştirme ve uygulanmasına yönelik akademik çalışma eksikliğine istinaden hazırlanan bu tez çalışması, Dünya Turizm Piyasası'nda Türkiye'nin rekabet gücünü arttırabilmesi yönünde öneriler sunmaktadır.

1.2.1.2. Turist Profilinin Değişimi ve Turizmde Son Eğilimler

Turizmde yaşanan yeniliklerden biri de turistlerin davranışları ve tercihlerindeki değişimlerdir. Bu nedenle ülkeler, turizm politikalarını yeniden gözden geçirmekte, uluslararası talep yapısındaki değişiklikleri ve yenilikleri iyi analiz ederek, rekabet stratejilerini bu değişime göre şekillendirmeye çalışmaktadırlar. Böylelikle destinasyonlar daha avantajlı duruma gelebileceklerdir (Bahar ve Kozak, 2005).

1.2.1.3. Rekabet

Günümüzde rekabetin en önemli tetikleyicisi ise hızla yaşanan küreselleşme sürecidir. Küreselleşme beraberinde sektörler arası rekabet güçlerini tamamen değiştirebilmekte, firmalar ve ülkeler arasında rekabeti körüklemektedir (Bahar ve Sarı, 2006: 316). Küreselleşme sürecinin ortaya koyduğu bir diğer gerçek de; geçmişte rekabet gücünü sağlayan unsurların gelecekte de aynı avantajı sağlamayacağıdır. Bu nedenle ekonomik anlamda başarılı olmak ve rekabet gücü elde etmek için, sürekli yenilik yapmak ve rakiplerine göre daha farklı ürünler geliştirerek pazar payını korumak gerekmektedir (Kozak, 2005). Dünya turizminin

önde gelen ülkeleri, yerel eylem planlarından bölgesel planlara ve ulusal stratejik planlara kadar bir dizi planı devreye sokarak, turizmi istikrarlı ve sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda yönetme çabasındadırlar. Çok iyi bir örgütlenme, tutarlı politikalar, mekansal ve sektörel bütünleşik planlamalar, sürekli kaliteyi yükseltme arayışları, turizm pazarındaki rekabet ortamında onları güçlü kılmaktadır (Emekli vd., 2006: 12).

1.2.1.4.Teknoloji

İletişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler, ulaşım araçlarındaki hız, konfor, kapasite ve fiyat faktörlerindeki gelişmeler, tüm sektörler de olduğu gibi uluslar arası turizmin de gelişmesine büyük bir ivme kazandırmıştır. Özellikle seyahat acentaları, tur operatörleri ve konaklama işletmelerindeki rezervasyon alımlarında bilgisayar teknolojisinin kullanılması, kısa sürede hizmetin gerçekleşmesini sağlamaktadır. Öte yandan televizyon ve internetin yaygınlık kazanması, televizyonda veya internette detaylarıyla görebildiği mekanları ziyaret etmek isteyenlerin sayısını arttırmıştır (Tunç ve Saç, 1998: 13). İnternet kullanımının hızla yaygınlaşmasıyla turizm işletmeleri internet aracılığıyla pazarlamaya yönelmişlerdir. İnternet üzerinden yapılacak tanıtımlar, daha fazla tüketiciye ulaşma imkanı sağlamakta, sesli ve görsel içerikli tanıtımlar klasik tanıtım araçlarından daha etkili sonuçlar vermektedir. Turizm işletmelerinin kendi web sitelerini hazırlamaları, tüketicilerin işletme hakkında daha fazla bilgi sahibi olmasına, ne gibi olanaklar bulunduğunu görmesine ve diğer işletmelerle karşılaştırmalar yapabilmelerine de olanak tanımaktadır (Akdoğan, 2008: 271).

1.2.1.5. Marka ve İmaj Değişirme İsteği

Marka, ürünlerini satışa sunan kişilerin söz konusu bu ürünleri tanımlamak ve piyasadaki diğer emsallerinden ayırabilmek için kullandıkları isim, sembol, tasarım veya bunların çeşitli kombinasyonlarıdır. İmaj ise, zihindeki çağrışımlar, hisler, tutumlar ve izlenimler ile bunların olumlu/olumsuz değerlendirilmelerinden oluşan,

akla gelen özet resim ya da sembolik anlamdır (Kırdar, 2004: 234). Marka imajı, tüketicilerde ürün hakkında oluşan duygusal ve estetik izlenimlerin toplamı olarak görülmektedir. Marka yönetimi de bu doğrultuda öncelikle ürünü rakiplerinden farklılaştırarak tüketici zihninde kalıcı bir yer edinmek kısaca marka tanınırlılığını elde etmeyi ve satışları arttırmayı hedeflemektedir. Turizmde ise imaj, tüketicinin çok farklı kanallardan elde ettiği bilgi ve verileri değerlendirmesi sonucunda oluşur. Bu bilgiler, ülkenin coğrafi konumundan turistik ürünü, fiyat düzeyinden tesisin niteliğine kadar kapsamlı ve çok yönlü öğeleri içerir. Ancak önemli olan tüketicinin elde ettiği bilgi ve verileri algılama biçimidir. Buradan hareketle turizmde imajın, bireyin sahip olduğu bilgilenme düzeyinin, değer yargılarının ve almış olduğu hizmetlerin toplamı olduğu söylenebilir (Tolungüç, 1992: 11). Bölgelerin ve turizm işletmelerinin sahip oldukları imajlar turizm ürünü olarak ele alındığı gibi, turizm ürünü veya destinasyonun imajının da, tüketicinin nihai seçimi üzerinde etkili olduğu kabul edilmektedir (Kozak ve Bahçe, 2009: 71). Turizm bölgelerinin zaman içerisinde sahip oldukları imajları, tüketicilerin söz konusu bölgeleri tercih etmesinin nedenleri arasında üst sıralarda yer almaktadır. Örneğin, Türkiye'nin önemli turizm bölgelerinden Bodrum, sahip olduğu eğlence turizmine yönelik imajı dolayısıyla önemli oranda turizm talebini çekmektedir (Kozak vd., 2010: 44). Bir ülkenin kendisini farklı bir biçimde konumlandırması ve rakiplerinden sıyrılmasının aracı olarak "markalaşma" ve "imaj geliştirme" çabaları ortaya çıkmıştır. Artık, tüm diğer mal ve hizmetler gibi turizm destinasyonları da markalaşmakta ve imajlarını olumlu yönde geliştirmeye çalışmaktadırlar. Eğer sunulan turistik ürün rakiplerinkinden farklı ve çeşitli değilse ya da mevcut marka ve imaja karşı olumsuz bir tutum yeni ürünler geliştirilerek giderilmeye çalışılmıyor ise, turistlerin o ürüne yönelik talepleri de olumsuz olacaktır. Etkili ve farklı turistik ürünler geliştiremeyen turizm destinasyonları, müşteri ihtiyaçlarını görmekten uzak, hedefin dışında ve rakiplerinin gerisinde kalmış demektir.

1.3. Turistik Ürün Çeşitlendirme Politikası

Turizmde pazarlama politikalarından biri olan turistik ürün politikası bir ülkenin turizmden sağlayacağı ekonomik gelirlerin ve sosyal faydaların önemli ölçüde belirleyicisi olmaktadır. Uluslar arası turizm pazarında ortaya konulan başarılı turistik ürünler turizm talebinin yönünü önemli ölçüde etkilemektedir. Turistik ürün ne kadar çekici ise ve sunuş ne kadar başarılı ise elde edilen getiri de o kadar yüksek olmaktadır (Çetin, 2001: 23).

Geçmiş yıllarda turizmin gereksinimlerinin karşılayacak şekilde turizm arzının artırılması hedef olarak kabul görmüşken, günümüzde başarılı bir turizm politikası için turistik ürün çeşitlendirilmesi ürünün kalitesi, ve ürünün toplum tarafından üretilmesi önem kazanmıştır (Kerimbekova, 2010: 28).

Turistik ürün politikası, turistik ürünün özelliklerini belirlemeye yardımcı olan tüm faaliyetleri ifade etmektedir (Olalı ve Timur, 1988: 425). Turistik ürün çeşitlendirme politikası ise, özellikle potansiyel turistik arz verilerinin turizme kazandırılması amacı ile gerçekleştirilen faaliyetleri ifade etmektedir. Turistik ürün çeşitlendirmesine gidilirken, söz konusu arz verilerinin tek başına talep yaratıp yaratamayacağını, diğer bir ifade ile arz verilerinin ne ölçüde çekim gücü yaratacağının tahminleşmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra, turistik ürün çeşitlendirmesinde tüm verilerin (konaklama, yeme-içme, alışveriş ünitelerinin) yeniden oluşturulması gerekmektedir (Kerimbekova, 2010: 29). Bu noktada destinasyon yönetimi önem kazanmaktadır. Çalışmada kapsamında oluşturulan turistik ürün (ekoturizm rotaları) destinasyon yönetimi başlığı altında değerlendirilecektir.

Turistik ürün çeşitlemesinde ürünün, turistik talebi kendi başına çekebilmesi önemlidir. Turizm türleri içerisinde birçok tür görülebilir. Özel ilgi turları, kuş gözetleme, yürüyüş (trekking), dağa tırmanma vb. gibi turizm türleri turistik ürün olmaktan ziyade doğa kaynaklı bir turistik ürünü oluşturan alt ürün grupları olarak düşünülmektedir. Ekoturizm, bir turistik ürün çeşidi olurken dağcılık, yürüyüş, kuş gözetleme bu turistik ürün çeşidini tamamlayan alt ürün grubu olmaktadır. Çünkü alt

gruplara olan talebin birleşmesiyle bir turizm faaliyetine imkan tanıyan arz olanakları ortaya çıkmaktadır. Burada da belirleyici etken talebin miktarı olmaktadır.

Turistik ürün çeşitlemesinde ekoturizmin başarılı bir ürün olarak turizm pazarına sunulabilmesi için talebin isteklerine bağlı olarak doğal çevre kaynaklarının korunması ve kullanılması gerekmektedir. 2000'li yıllarda Türkiye'nin mevcut turizm pazarının en büyük potansiyelini AB üyesi ülke vatandaşları oluşturmaktadır. AB üyesi ülkelerin hükümetleri 1973 yılında ilk çevre hareket programı hazırlayarak ekonomik büyüme ile birlikte yaşam kalitesinin çevre koruması ile birlikte gerçekleştirilmesi gereğini belirtmişlerdir (Avcıkurt, 1997). Dolayısı ile aynı pazara yeni bir ürün ile girme politikasının başarıyla oluşabilmesi için turistik ürün çeşitlemesinde çevre kaynaklarını koruyan ekoturizm önemli bir turistik ürün olarak ortaya çıkmaktadır.

1.4. Destinasyon Yönetimi Kapsamında Turistik Ürün Çeşitlendirmesi

Turizm ürününün birleşik bir ürün olması nedeniyle, bir destinasyonda faaliyet gösteren tüm aktörler birbirlerine bağımlıdır ve koordinasyon içerisinde hareket etmeleri gerekmektedir. Turist tarafından tercih edilen destinasyon, yalnızca doğal çevre güzelliği, kültürel değerler, konaklama işletmesinin kalitesi, yiyecek içecek çeşitliliği ya da iklim sebebiyle tercih edilmemektedir. Destinasyon seçiminde tüketici, destinasyonun tüm özelliklerini dikkate alarak tercih yapmaktadır. Farklı destinasyon bileşenlerinin bir uyum içinde olması destinasyon yönetimi ile sağlanacaktır (Güripek, 2013: 56).

Destinasyon yönetimi; bir destinasyonun ekonomik ve kültürel gelişimini, ziyaretçilerin, tedarikçilerin ve halkın çıkarları bir arada değerlendirerek, geleceğe yönelik, ziyaretçi merkezli bir yaklaşımla ele almasıdır (Pearce, 2013: 137).

Destinasyon yönetiminin temel amacı, destinasyonda turistik ürünün oluşturulması ve satışa hazır duruma getirilmesi, diğer turistik ürünler ile birleştirilmesi, destinasyonda yer hizmet işletmelerinin insan kaynaklarının bu ürünlerle uyumlu hale getirilmesi, yeni turistik ürünler ortaya çıkarma ve sunma gibi AR-GE faaliyetleri ve tüm bu çalışmalar için gerekli finansal kaynağın bulunması ile

birlikte imaj, bilgi, işgören memnuniyeti, marka gibi varlıklarında yönetilmesini sağlayabilmektir (Güripek, 2013: 56).

Bir destinasyonun yönetimindeki koordinasyonun sağlanmasında etkin olan pek çok kamu ve özel sektör paydaşları bulunmaktadır. Bunlar (<http://www.tdmszovetseg.eu>, 2014);

- Ulusal ve Bölgesel Yönetim
- Ekonomik Gelişme Kuruluşları
- Yerel Yönetimler
- Şehir Merkezi Yönetim Organizasyonları
- Milli Park Otoriteleri
- Ulaşım Tedarikçileri
- Çekicilikler, Etkinlikler ve Kültürel Organizasyonlar
- Konaklama Tedarikçileri
- Restoran, Boş Vakit ve Perakende İşletmeciler
- Aracı Kurumlar (Örneğin; Tur Operatörleri ve konferans düzenleyen kuruluşlar)
- Destinasyonu Temsil Eden Kuruluşlar
- Medya
- Yerel Turizm Konsorsiyumları ve Paydaşları
- İş Destek Kuruluşları
- Beceri Geliştirme Kuruluşları'dır.

Bir turizm destinasyonu; sahip olduğu çeşitli turizm kaynakları ile turistleri çeken ve ziyaretleri süresince turistlerin ihtiyaçlarını karşılamasına vesile olan pek çok kurum ve kuruluşun sağladığı doğrudan veya dolaylı turizm hizmetlerinin bütününden oluşan karmaşık bir üründür. Destinasyonların etkin bir şekilde yönetilmesi için, destinasyonları oluşturan unsurları, bu unsurlar arasındaki ilişkileri

ve özelliklerini anlamak oldukça önemlidir (Özdemir, 2007: 1). Bir destinasyonun başarısı birçok faktöre bağlı olarak gelişmekle birlikte, yeni destinasyonların hızla pazara girdiği ve mevcut destinasyonların da rekabetçi yapılarını yeni stratejilerle güçlendirdiği günümüzde, kazançlı turizm destinasyonları yaratmak çok önemlidir.

Destinasyon kaynakları bir destinasyonda yer alan turizm çekicilikleri, turizm işletmeleri ve altyapı faktörleri olarak sıralanabilir. Kaynak bakımından zengin olup da kaynakların çok azını etkili şekilde kullanabilen bir destinasyon, kaynak zenginliği bakımından şanslı olan ve bu zenginliği değerlendirmeyi bilen başka bir destinasyona göre daha az rekabetçidir. Bu durumda önemli olan, bir destinasyonun kaynaklarının ne kadar çok olduğu değil, sahip olduklarını nasıl değerlendirdiğidir (Hsu vd., 2004: 121-126). Mevlana Müzesi ziyareti odaklı bir turizm imajı olan Konya için, sahip olduğu ekoturizm potansiyelinin birincil veri olarak kullanıldığı bu çalışma şehrin turistik destinasyon yönetimi için çok önemli bir adımdır. Konya’da bulunan yörük köyleri, kırsal kesimde geçmişten günümüze devam ettirilen gelenek, görenekler ve yöresel şenlikler, ilin doğal turizm değerleri ile oluşturulan dört ayrı konseptteki ekoturizm rotalarının etkin bir şekilde turizm arzına sunulabilmesi için;

-Destinasyonun sahip olduğu olanakların destinasyona gelecek turist tipi üzerindeki yadsınamaz etkisi göz önünde bulundurulmuştur (Pender ve Sharpley, 2005: 188). Ekoturizm konseptli bu destinasyonlar ekoturizm faaliyetine bireysel ya da küçük gruplar halinde katılan, seyahatlerini uzun süreli planlayan ve özel ziyaretler gerçekleştiren hard ekoturistler tipi ile seyahatini paket tur gibi daha büyük gruplar halinde organize eden, kısa süreli seyahatlere katılan ve çok amaçlı geziler düzenleyen soft ekoturist tipi tarafından talep edilecektir (Frenie, 1993: 3).

Hard ekoturistler yerel kültürler ve doğal çevreyle bütünleşirler, yiyecek ve konaklama konusunda ayırt edici değillerdir. Bu nedenle minimum düzeyde üstyapıya ihtiyaç duyarlar ve minimum çevresel etkiye neden olurlar. Buna karşılık soft ekoturistler için rahatlık ön plandadır. Dolayısıyla daha yoğun üstyapı gereksinimleri vardır ve doğal ve kültürel çevre üzerinde daha fazla etkiye sahiptirler (Tetik, 2012: 60).

- Ekoturizm faaliyetlerinde konaklama tedarikçileri şehir merkezlerinden uzakta ve hassas çevrelerde faaliyet gösteren, o yere özel bir atmosfer ve özellik arz eden küçük ve orta ölçekli yerel konaklama tesisleridir. Bu tesisler ahşap kır evleri, otel, hostel, kamp alanları olabilmektedir (Fennel, 2002: 105). 2013 yılı itibariyle 2.047.666 turistin ziyaret ettiği Konya ili konaklama sektörü incelendiğinde ilin 6.922 yatak kapasitesine sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca yörede toplam 82 A Grubu seyahat acentası bulunmaktadır (<http://www.konilis.gov.tr>, 2014). Çalışmada hazırlanan ekoturizm güzergahlarının geçtiği yörelerde kamp için uygun alanlar ve yöresel konaklama imkanları mevcuttur (Oğuz, 2005: 65-81). Bu ayrıntılar araştırma bulguları kısmında belirtilmiştir.

- Diğer yandan, fiziksel ulaşım ise bir destinasyonu ulaşılabilir kılan en önemli unsurlardan biridir. Yalnızca ulusal ya da uluslararası ulaşım değil, destinasyon içindeki yerel ulaşım kalitesi ve işlevselliği de ayrıca önem arz etmektedir. Nitekim ulaşım hizmetleri yetersiz ya da kalitesiz olan destinasyonların gelişimi zordur (Prideaux, 2000: 53-63). Konya, tarih boyunca belli başlı yollar üzerinde yer almıştır. Tarihi İpek Yolu'nun en önemli ticaret ve konaklama merkezlerinden birisidir. Gerek yüzölçümünün genişliği ve gerekse ülke içindeki coğrafi konumu itibariyle yol uzunluğu en fazla olan iller arasında da yer almaktadır (www.konya.gov.tr, 2014). Konya ili ülkenin ana ulaşımını sağlayan doğu-batı ve kuzey-güney yönlerinde uzanan karayolu bağlantıları ile önemli bir kavşak noktası halindedir. İlin kuzey komşusu olan Ankara ile bağlantısı, Konya'da başlayan ve Cihanbeyli ile Kulu ilçe merkezlerinden geçerek başkente ulaşan yol ile sağlanmaktadır. Uzunluğu 258 km.dir. Konya ilini güney kıyılarına en kısa mesafeden bağlayan Konya-Seydişehir-Antalya yolu da 1996 yılında trafiğe açılmıştır (Meram Belediyesi, 2007: 12). Konya bölgesinin demir yolu bağlantısı 1898 yılında yapılmıştır. Günümüzde Konya'dan geçen trenler; Toros Ekspresi, İç Anadolu Mavi Treni ve Meram Ekspresidir (www.konya.gov.tr, 2014). Bu ekspres trenlerin yanı sıra her gün; Konya-Karaman-Ulukışla-Niğde arasında Ray otobüsü, Konya-Eskişehir arasında Karma yolcu treni ve Eskişehir-Konya-Diyarbakır arasında Posta treni sefer yapmaktadır (Konya Valiliği, 2002: 41). Ayrıca Konya- Ankara ve Konya – Eskişehir hızlı tren seferleri başlamıştır (<http://www.tcdd.gov.tr>, 2014).

Bölgedeki havayolu ulaşımı ise 3. Ana Jet Üst Komutanlığı'na ait askeri havaalanına ilave edilen sivil tesislerle sağlanmaktadır. Halen Konya-İstanbul arasında THY'nin tarifeli uçak seferleri bulunmaktadır (www.konya.gov.tr, 2014).

Çalışmanın yürütüldüğü bölgede Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca öngörülen 2023 Türkiye Turizm Stratejisinin uygulanabilmesi ve yöreye gelen yerli ve yabancı turistlerin ihtiyaçları doğrultusunda bilgilendirilip yönlendirilmelerine imkan veren diğer paydaş ise ilçe turizm enformasyon büroları ve belediyelerde halkla ilişkiler birimleridir. Rotaların uygulanması, turizm arzına kazandırılması noktasında etkileşime geçilen tüm paydaşlarla ilgili öneriler araştırma sonucunda sunulmuştur.

II. BÖLÜM

EKOTURİZM VE SEKTÖREL ANALİZ

2.1. Ekoturizm Tanımı

Dünyada ekonomik, siyasal, teknolojik gelişmeler ve bu gelişmelerin beraberinde, turizm tüketim kalıplarında da önemli değişimler gözlenmektedir. Deniz-Kum-Güneş merkezli turizm hareketlerine katılım azalmakta, bu tür doyum sınırına gelen alışılmış turizm merkezlerinden uzaklaşma yönünde bir eğilim yaşanmaktadır. Zamanla daha da belirginleşen yeni tip turist beklentileri, deniz, kum, güneş üçgeninden uzak doğa ile iç içe abartılı olmayan tesislerde, bozulmamış ve temiz bir çevrede aktif bir tatil olarak ifade edilmektedir.

Endüstrileşme süreci içerisinde doğal çevrede meydana gelen olumsuz gelişmeler doğaya olan ilginin artmasına neden olmuş ve ekoloji daha da önem kazanmıştır. Toplumların tüm kesimlerinin doğayı koruma bilinci oluşmuştur. Dolayısıyla hem turist profilindeki hem de tüketim kalıplarındaki değişiklikler doğal, kültürel çevrenin koruma, kullanma dengesi içinde kullanımını öngören “Yumuşak turizm”, “Eko-Turizm”, “Sürdürülebilir Turizm” gibi yeni kavramların oluşmasına neden olmaktadır. Bu yeni turizm kavramlarının özünü, ekonomik yönden verimli, toplumsal açıdan sorumlu ve çevre-doğa bağlamında sorun yaratmayan uygulamalar oluşturmaktadır (Uçkun ve Türkay, 2003; Akşit, 2007: 441).

Dünya Turizm Örgütü (WTO) tarafından yapılan tanımlamaya göre Ekoturizm; turistlerin amacının doğal alanlarda geleneksel kültürleri tecrübe etmek, gözlemlemek olduğu, öğretici ve yorumlayıcı özellikleri olan, genellikle küçük gruplar için organize edilen, küçük ve yerel ölçekli işletmelerin servis sağlayıcı olarak kullanıldığı, doğal ve sosyo-kültürel çevreye negatif etkilerin minimize edildiği, yerel toplumlara alternatif istihdam imkanı sunan ve ekonomik katkı sağlayan, doğal ve kültürel değerlerin yerel toplum ve turistler tarafından korunması noktasında farkındalık oluşturan, doğa temelli bir turizm çeşididir (<http://sdt.unwto.org>, 2014).

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (TIES) Ekoturizmi; “ekoturizm, çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözeten, doğal alanlara karşı duyarlı seyahattir” şeklinde tanımlamıştır (www.ecotourism.org, 2014).

Uluslararası Doğa Koruma Birliği'nin (IUCN) tanımına göre ekoturizm, doğayı ve kültürel kaynakları korumaya teşvik eden, düşük ziyaretçi etkisine sahip olan ve yerel halka sosyo-ekonomik fayda sağlayan, bozulmamış doğal alanlara çevresel açıdan sorumlu seyahat ve ziyaretlerdir (Wood, 2002: 9).

Ecotourism Society'e göre Ekoturizm; doğal ve kültürel çevreye, çevreyi koruyarak ve yerel halkın refahını gözeterek yapılan sorumlu bir seyahat olarak tanımlanmıştır (Gaul, 2003: 2).

Ekoturizm; geçmişten günümüze kadar uzanan kültürel değerlerin bulunduğu alanlar ile nispeten bozulmamış ve kirletilmemiş doğal alanlara, araştırma, değerini anlama ve onun manzarasından yararlanma, yaban bitkileri ve hayvanlarından zevk alma gibi spesifik amaçlarla yapılan seyahattir (Valentine, 1992: 108; Hvenegaard, 1994: 24).

Turizmin ortaya çıkması ve gelişmesinde doğal değerler çok etkilidir. Doğal çevrenin sunmuş olduğu imkanlar doğal çevreye bağlı olarak çeşitli aktivitelerin yapılmasına imkan tanımaktadır. Doğadaki bitkisel çeşitliliğin incelenmesi, kuş gözlemleme, nehir sularında sandal ile gezme ve balık tutma gibi etkinlikler doğal çevrenin sunmuş olduğu imkanlara bağlı olmaktadır. Kırsal bölgelerde yaşayan yerel halkın yaşamına, gelenek ve göreneklerine ilgi duyarak onlar gibi yaşamayı ve yerel bölge halkını tanımayı amaçlayan ekoturizm, kuş gözlemleme, akarsu turizmi ve dağcılık, yamaç paraşütü gibi özelde kendi isimleri ile anılan bu aktiviteleri kapsamaktadır. Ekoturizmde kitle turizminde olduğu gibi yerel çevrenin sosyal yapısı üzerine olumsuz etkiler yoktur. Sosyal çevreye olumsuz etkilerden ziyade sosyal çevrenin gelenek ve göreneklerinin korunmasını ilke olarak kabul etmektedir. Aynı zamanda ekoturizm, uygulandığı bölgede yerel mimariyi geliştiren ve koruyan, arkeolojik kalıntı ve tarihi yapıların özelliğinin korunmasını amaçlayan, yeni turizm arzı oluşturmak yerine mevcut yapıların, köy çiftlik evlerinin kullanımını teşvik

eden, yöresel uğraş ve sanatları koruyarak gelişmesini benimsemeyen bir turizm türüdür (Çetin, 2001: 29).

Yapılan pek çok tanımdan sonra “ekoturizm”, turistlerin doğa ile doğrudan ilişki kurmalarını sağlayan, uygulandığı bölgenin kültürel ve doğal kaynakların devamına imkan sağlayan, çevre ile uyumlu turizm türü olarak ifade edilebilmektedir.

2.2. Ekoturizm Kavramının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Yirminci yüzyıl teknolojik ve sosyal alanda birçok gelişmenin gerçekleştiği bir zaman kesiti olarak tarihteki yerini almıştır. İki yüz yıllık bir geçmişe sahip endüstrileşme süreci özellikle yirminci yüzyılda doğal çevre üzerine olan etkisini daha yüksek düzeyde göstermiştir. Sanayi bir yandan insan refahını artırıcı yönde olumlu şekilde gelişme gösterirken, diğer yandan da doğal çevre varlıklarının bilinçsizce kullanılmasını ve neticesinde bu kaynakların tükenmesi sonucunu ortaya çıkarmıştır. Çünkü aşırı tüketim eko-sistemin dengesini bozabilmektedir. Ayrıca sanayi üretimi sonucunda doğal çevreye zarar veren ve canlıların yaşamlarını tahrip eden çevreye zararlı atıklar ortaya çıkmaktadır. Çeşitli şekillerde doğal çevreye zarar verilmesi doğal çevre varlıklarının tükenmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle doğal çevre varlıklarının korunması ve sürekliliğinin sağlanması gereği ortaya çıkmaktadır (Çetin, 2001: 30). Turizm sektörü konuya iki şekilde yaklaşmıştır. Birincisi, ekoturizm gibi yeni terimler kullanarak çevrenin bir pazarlama unsuruna dönüştürülmesidir. Bunun sonucunda büyüyen bir pazar ortaya çıkmış bazı firmalar ekoturizmle doğrudan ilgili programlar oluşturmaya başlamışlardır. İkinci olarak, sektör, çevrenin değişim sürecinde kendisinin bir aracı olduğunun ve sürdürülebilir bir gelişme çerçevesinde tatil beldeleri ve turistik yöreler oluşturmanın iyi bir iş olabileceğinin farkına varmaya başlamıştır (Hudman, 1992: 28).

Tarihsel olarak ekoturizm teriminin 1983 yılında Ceballos-Lascurain tarafından ilk defa ortaya atılmış olduğu belirtilmesine rağmen (Erdoğan, 2003: 109) literatürde araştırmacılar, 1978 yılında Kenton Miller tarafından kullanıldığını da belirtilmektedir (Rahemtulla ve Wellstead, 2001: 1).

Ekoturizmde iki temel görüş söz konusudur. Birincisi ekoturizmin toplumun çevreye duyduğu ilginin, ürünü pazarlamak için kullanılabilceği tezini savunmaktadır. Bu görüş temelinde doğayı ekonomik değer üreten bir kaynak olarak görmektedir. İkincisi ise aynı ilginin, bu ürünün dayandığı kaynakları korumak amacıyla kullanılabilceği tezini savunmaktadır (Wight, 1995: 70). Bu yeni turizm anlayışı, maksimum kar sağlamak isteyen kitle turizmi yerine, bireysel veya daha küçük gruplar halinde gelecek turistleri çekmeyi, turizm aktivitesini daha geniş zamana yaymayı, farklı mekânlara yaygınlaştırmayı ifade etmektedir. Bu anlamda turizm merkezlerinde, kısa bir zaman diliminde çevrede büyük bir baskının oluşması ve taşıma kapasitesinin aşılması önlenilecektir (Bakırcı, 2002: 243).

Bu anlamda ekoturizm kavramının ortaya çıkması ve gelişmesinin nedenleri (Erdoğan, 2003: 113);

- Korunan alanların bütçe sıkıntılarının olması; bu alanlara giriş ücretleri hiç yok ya da çok az olması. Seyahatçilerin çevresel bakımdan bilinçli oldukları için bu alanların korunmasına destek olmak istemeleri,
- Yerel halk için iş olanakları oluşturulması (tur rehberleri, park bekçisi, el dokumacılığı),
- Çevre bozulmalarının farkına varılması, artması, koruma için çevreye sahip çıkma,
- Ekoturizmin, bozulmuş, tahrip edilmiş peyzajların restorasyonu için teşvik edici bir rol oynaması olarak belirtilebilir.

2.3. Ekoturizm Özellikleri ve Önemi

Ekoturizm, uygulandığı çevrenin doğal kaynaklarının korunmasını sağlamaktadır. Kitle turizmine katılanlar, rahatlığı seven, lüks ürünler kullanan ve çevreye fazla önem vermeyen özellik göstermektedir. Fakat, ekoturizmin özellikleri bundan farklıdır ve şu şekilde sıralamak mümkündür (Ingram ve Durst, 1990: 6);

Ekoturizmde doğaya yönelik tur operatörlerinin firmaları küçük firmalardır,

Tur operatörlerin çoğu, yılda 200'den az turist getirmektedir,

Kırsal ve köylerdeki konaklama imkanlarının kullanılması küçük kırsal kökenli işletmelere bazı fırsatlar sunmaktadır,

Yerel yaşam biçimleri turistler için önemlidir,

Çok gelişmemiş, sessiz yörelerde ortaya çıkarlar,

Mevcut, imkanlardan yararlanılır ve mevcut tesisler kullanılır,

Genellikle yerel girişimciler vardır,

Talebe göre kapasite vardır,

Çevre ve tarihi kalıntıları korumaktadır,

Tüm yıl boyunca oluşur, zaman geniştir,

Turistlerin harcama potansiyeli yüksektir.

Ekoturizm doğaya yönelik olması, doğal ve kültürel kaynakları takdir etme bağlamında, sürdürülebilir turizm karakteri taşımaktadır. Sürdürülebilir turizm, insanın etkileşim içinde bulunduğu ya da bulunmadığı çevrenin bozulmadan veya değiştirilmeden korunarak, kültürel bütünlüğün, ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşamı sürdüren sistemlerin idame ettirildiği ve aynı zamanda tüm kaynakların ziyaret edilen bölgedeki insanların ve turistlerin ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçlarını doyuracak şekilde ve gelecek nesillerin de aynı ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri biçimde yönetildiği bir kalkınma şeklidir (Altan, 2006: 72).

Ekoturizmin temel özelliği, doğayı korumayı desteklemesi ve doğa sevgisi oluşturmaktır. Tanımlar hangi şekilde yapılırsa yapılsın ekoturizmin amaçlarına ve ilkelerine uygun olması gerekmektedir (Demir ve Çevirgen, 2006). Belirtilen tanımlar ve açıklamalar ışığında ekoturizmin özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Pratiwi, 2000);

- Turist tipi; doğal alanlara ve kültürel çevrelere seyahati seven, yerel kültürleri ve bölgeleri öğrenme ve değerini anlama isteğinde olan kişilerden oluşur.
- Yer; genellikle doğal, bazen koruma alanları veya kültürel çekicilikleri kapsar.

- Faaliyetler; çevreye en düşük etki ile kaynakların kullanılması ve çevresel eğitimin desteklenmesine dayanır.
- Olanaklar; çevre dostu teknolojilerin ve yerel kaynakların kullanımını gerektirir.
- Gelişme yaklaşımı; ekonomik gelişme ile koruma amaçlarının birleştirilmesine dayanır.
- Gelişme süreçlerinde; toplum ve çevre üzerinde en az seviyede olumsuz etkiler oluşturmaları ve tüm yerel halkı aktif olarak kapsamalıdır. Aynı zamanda yerel topluluğa ekonomik fayda sağlamalıdır.

Ekoturizmin bölgesi için iki önemli rolünden söz edilebilir. Bunlardan ilki ekoturizmin bölgeye ve yerel ekonomiye katkısı, ikincisi de hassas ekosistemlerin korunmasını sağlamasıdır (Yavuz, 2011: 7).

Ekoturizm, genellikle küçük gruplar halinde, ailelerin işlettiği küçük tesislerde, geleneksel mimarinin ve yerel kaynakların kullanımını hedef almaktadır. Ekoturizmin amacına uygun gerçekleştirildiği takdirde, hassas ekosistemlerin korunması ve bu bölgelerin içerisinde ve çevresinde yaşayan nüfusun sosyo-ekonomik gelişmesi için kaynak yaratabilen bir araçtır. Önemli ekoturizm potansiyeli olan dağlık ve ormanlık bölgelerdeki köylerde yaşayan halkın yoksulluğu göz önüne alındığında, ekoturizmin sosyal sınıflar arasındaki dengesizliği azaltabilecek bir etken olduğu anlaşılabilir (Yürük, 2008: 1).

Bugün ekoturizm, ev sahibi ülkedeki halka, toplumsal katılımı gelişme fırsatları sağlamak ve hassas alanlar ile tehlike altındaki doğal yaşam alanlarını korumak için umut verici yeni bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte turizmde artan insan faaliyetleri, bazen doğal ortamlara taşarak, doğal habitatlar ile ekosistemlerde tahribatlara neden olmuştur. Gelişmiş ülkelerdeki çevreye yönelik ilgi artışı sonucu, insanlar çevreyi korumak için yeni yollar aramaya başlamıştır. Bu doğrultuda ekoturizm sektörü, turizm sektörünün en hızlı büyüyen alt sektörlerinden birisi olmuştur. Ekoturizm faaliyetleri, doğal ve kültürel çevrelere doğru yapıldığından dikkatli bir şekilde yönetimini gerektirmektedir. Yapılacak

etkinlik ve aktiviteler titiz bir şekilde planlanmalı ve ziyaretçi sayıları kısıtlanmalıdır (Demir ve Çevirgen, 2006: 55).

Ekoturizm mevcut alanların ekonomik gelişimini çevre ile barışık bir şekilde değerlendirilmesine yardımcı olan önemli bir araçtır (Strong-Cvetich, 2007: 5). Doğal yapısı fazla bozulmamış alanlarda yaşayan insanların çevreyle etkileşimleri yöreye özgü bir plan ve program çerçevesinde düzenlenmelidir. Çünkü ancak böyle bir düzenleme ile doğal yapı örülenmeden ve doğal yapının temel ögesi olan insan incitilmeden yöresel kalkınmaya katkı sağlayabilir (Şahin, 2009: 73). Günümüzde ise, planlı olarak uygulandığında, özellikle gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerine sağladığı katkıların anlaşılmasıyla turizm endüstrisinin önemli bir bölümü haline gelmiştir. Bu durumun en önemli göstergesi ise, 2002 yılının Birleşmiş Milletler tarafından “Uluslararası Eko Turizm Yılı” olarak ilan edilmesi gösterilebilir.

Konya yöresindeki başlıca alternatif turizm çeşitleri Kültür Turizmi, İnanç Turizmi, Sağlık ve Termal Turizm, Mağara Turizmi, Av Turizmi, Gençlik Turizmi'dir. Bunlara ek olarak, il turizm arzına kazandırılacak önemli bir potansiyel ekoturizm destinasyonudur (Sezgin, 2000: 87). Yüzölçümü itibariyle Türkiye'nin en geniş arazisine sahip olan Konya, değişik kültür ve medeniyetleri bünyesinde toplamış bir açık hava müzesi görünümünün yanı sıra duyulmamış tabii güzelliklerini göstermek ve yaşatmak gayreti içerisinde (Yavuz, 1996: 110). Çok özel bir konuma ve değere sahip olan Konya bölgesi, özgün bir çevre bütününde gerçekleştirilecek çevreye duyarlı bir turizm yaklaşımı ile kendine kaynak olan doğal ve kültürel çevreyi tüketmeyecek gelecek kuşaklara aktarımını sağlayacaktır. Konya ilindeki doğal ve kültürel değerler bu açıdan ekoturizm faaliyetlerine olanak sağlayacak yapıdadır (Uluslan, 2009: 64). Bu bağlamda, turizm arzına kazandırılması için ekoturizm potansiyeli doğrultusunda önerilen bu ekoturizm rotaları çalışması Konya ili için çok önemlidir.

2.4. Ekoturizm Amaçları ve Etkileri

2002 yılında Quebec'te düzenlenen Dünya Ekoturizm Zirvesi'nden sonra, Dünya Turizm Örgütü (WTO)' de ekoturizmin amaçlarını şöyle belirlemiştir (Kuter, 2009: 334):

- Turizmin, doğal ve geleneksel çevreye verdiği tahribatın en alt düzeye indirilmesi,
- Turistlere ve yerel halka, doğanın ve geleneksel sosyo-kültürel çevrenin korunmasına yönelik eğitim verilmesi,
- Turizmin, yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayan, yerel yönetim ve halkla işbirliği içinde gelişen sorumlu bir ticaret olarak özendirilmesinin sağlanması,
- Koruma kapsamındaki doğal ve sosyo-kültürel alanların yönetimi için kaynak ayrılması,
- Turizmin negatif etkisinin en alt düzeye indirilmesi amacıyla, sosyokültürel ve doğal çevreye yönelik uzun vadeli takip ve değerlendirme programlarının desteklenmesi,
- Turizmin, yerel halkın geçimine katkı sağlayacak şekilde geliştirilmesi,
- Turizmin gelişiminin yörenin sosyal ve çevresel kapasitesini artıracak şekilde gelişmesinin temini,
- Çevreyle uyumlu, doğal ve geleneksel sosyo-kültürel yaşamla iç içe geçen, yöresel bitki ve yaban hayatını koruyan turizm şekline uygun altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesidir.

İnsanların her geçen gün ekoturizme yönelik ilgisi artmakta ve bu ilgi sayesinde ekoturizm dünyanın pek çok bölgesinde hızla gelişmektedir. Ancak ekoturizm faaliyetleri iyi organize edilmediği takdirde, kitle turizmi gibi çevrenin tahrip olmasına ve maddi-manevi kültür unsurlarının bozulmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle bir bölge veya alanın ekoturizm amaçlı kullanımında planlamaya azami özenin gösterilmesi gerekmektedir (Erdoğan, 2003: 154).

2.4.1. Ekoturizmin Çevresel Etkileri

Ekoturizm yaklaşımı kapsamında değerlendirilen turizm çeşitleri doğa temelli turizm çeşitleridir. Çevresel değerler turistik ürünün oluşumunda etkili iken, turizm faaliyetleri de bu çevresel değerleri olumlu veya olumsuz olarak etkilemektedir. Ekoturizm, bu çevresel kaynaklara bağlı olarak gelişen doğayı ve doğal kaynakları koruma ilkesine dayanan bir turizm çeşididir. Ekoturizm etkileşim içerisinde bulunduğu yöreye olumlu yönde çevresel etkide bulunsa bile, iyi planlanmadığı ve yönetilmediği zaman kitle turizmi kadar çevresel sorunlara sebep olabilmektedir. Çünkü ekoturizm yapılacak yörede var olan nadir ekosistemler zarar görebilmekte ve doğal kaynakların tahrip olması hatta yok olmasına neden olabilmektedir (Yücel, 2002).

Ekoturizm aktivitelerinin uygulandığı bir bölgede görülebilecek olumsuz etkiler şunlardır (Demir ve Çevirgen, 2006);

- Ziyaretçi aktivitelerinin yoğunluğunun ekosisteme zarar vermesi, yaban hayatının yok olmasına neden olmaktadır.
- Ziyaretçilerin çöplerini bırakmaları, gürültü yapmaları, hayvanların yaşam alanlarını terk etmesine ve davranış biçimlerinin değişmesine neden olmaktadır.
- Atık su deşarjlarında gerekli olan kanalizasyon sisteminin yetersiz olması dereleri, gölleri ve denizleri kirletmektedir. Bu durum; içme suyu, yüzme, balıkçılık aktivitelerini gerçekleştirecek su kalitesinin düşürülmesine neden olmaktadır.
- Ekoturizm yapılacak yörelerde doğa ile uyumlu olmayan yapılar inşa aşamasında ve sonrasında hassas ve nadir ekosistemlere zarar vermektedir.
- Ziyaretçilerin bıraktığı çöpler, gürültü kirliliğinin yol açtığı sorunlar doğal alanları, yaban hayatını, yerel halkı rahatsız etmekte olup çevreye zarar vermektedir.
- Ekoturizm adı altında yapılan safariler, balık avlama ve sürat tekneleri gibi rekreasyonel aktivitelerin yaban hayatını rahatsız etmektedir.
- Çevre taşıma kapasitesini aşan kullanımların yol açtığı tehlikeler, ziyaretçiler tarafından hayvanların rahatsız edilmesi, üreme ve yeme alışkanlıklarının

bozulması, yemek veya hediyelik eşya amacı ile hayvanların öldürülmesi, bitkilerin toplanılması çevreye zarar vermektedir.

2.4.2. Ekoturizmin Ekonomik Etkileri

Ekoturizmin yerel halkın refah düzeyini arttırmak ve bölgede istihdam olanakları yaratma amacı, bir yönüyle bölgede olumlu ekonomik etki yaratarak kırsal kalkınmayı desteklemek olarak açıklanabilir. Bu bağlamda ekoturizmin yaratacağı olumlu ekonomik etkiler şunlardır (Demir ve Çevirgen, 2006: 70-71; Özkök ve Çoban, 2009: 595-596);

- Yöredeki küçük ölçekli konaklama tesisleri, restoranlar, hediyelik eşya satan dükkânlar, seyahat hizmetleri gibi diğer ekonomik faaliyetlerin gelişmesine katkıda bulunur.

- Yerel ekonomide çeşitlilik yaratarak, özellikle tarıma dayalı aktivitelerle yeterli istihdam sağlayamayan yerel halka doğrudan veya dolaylı yeni iş olanakları yaratır.

- Yöreye özgü el sanatları ve yiyecekler gibi yerel ürünlere olan talebi artırır. Yerel halka kültürel öğeleri taşıyan el sanatları ürünlerini satma fırsatı yaratarak, sağladığı ekonomik katkı ile aynı zamanda yerel kültürün korunması için bir araç olabilir.

- Arazilerin tarımsal amaçlı kullanımını önleyerek doğal bitki örtüsünü yok etmeyecek şekilde verimli kullanılmasını teşvik eder.

- Eğer iyi yönetilirse, koruma alanları ve park yöneticileri için kendini finanse edebilecek bir sistemi oluşturabilir. Böylece doğal alanların korunmasında bir araç olarak önemli bir fonksiyonu üstlenebilir.

Ekoturizmin ekonomik etkileri ile ilgili yapılan bir araştırmada, Galapagos adaları ekoturizm kapsamında incelenmiş ve 1980'li yılların sonlarında bölgede ekoturizmin gelişmesiyle birlikte insanların yaşam standartlarının yükseldiği ve iş olanaklarının genişlediği görülmüştür. SSCI tarafından taranan 10 dergide, ekoturizmin etkileri ile ilgili yayınlanan 62 çalışma incelenmiş ve bu çalışmaların

15"inde ekoturizmin ilgili bölgelerde %50 istihdam artışı sağladığı tespit edilmiştir (Özkök ve Çoban, 2009: 595-596).

Ekoturizm ekonomik açıdan olumlu ekonomik etkileri yanında olumsuz ekonomik etkilere de sebep olabilmektedir. Bunlar (Weaver, 2005: 114);

- Yörede fiyatların artmasına neden olur (Kaynakların işletmeler tarafından aşırı tüketilmesi, arazi satışları gibi etkenler bölgedeki fiyatların artmasına neden olmaktadır.),
- Vergi kaçakçılığı, yabancı girişimci ve yöre halkından olmayan çalışan gibi istenmeyen durumlara neden olabilir (yöre halkı için istihdam olanakları yaratırken, bir taraftan da deneyimsiz personel istenmemesi nedeniyle yöre halkından çok az kişi istihdam edilebilmektedir),
- Yaban hayatı korunurken, yabancı hayat tarafından yöredeki diğer ürünlere zarar verilebilir.

2.4.3. Ekoturizmin Sosyo-Kültürel Etkileri

Ekoturizm düzenlendiği bölgedeki doğal alanları korumayı ve geliştirmeyi amaç edindiği kadar, bu alanlardaki kültürel değerlerin korunmasını, geliştirilmesini ve tanıtılmasını da amaç edinmiştir (Demir ve Çevirgen, 2006: 72). Turizm sektörünün bir hizmet sektörü olması dolayısıyla ekoturizm faaliyetlerinde de ziyaretçiler ile yerel halkın etkileşim içinde bulunması ve bireylerin birbirlerinin düşünce ve davranışlarından etkilenmesi kaçınılmazdır. Bu süreç ekoturizmin gerçekleştiği alanlarda farklı sosyo-kültürel etkiler yaratmaktadır (Özkök ve Çoban, 2009: 596).

Yerel halk turizmi benimsememiş ya da bölgede gerçekleşen turizm faaliyetlerinden olumsuz yönde etkilenmişse, sosyo-kültürel çevre üzerinde de olumsuz etkiler görülmektedir. Bu etkiler (Özkök ve Çoban, 2009: 599);

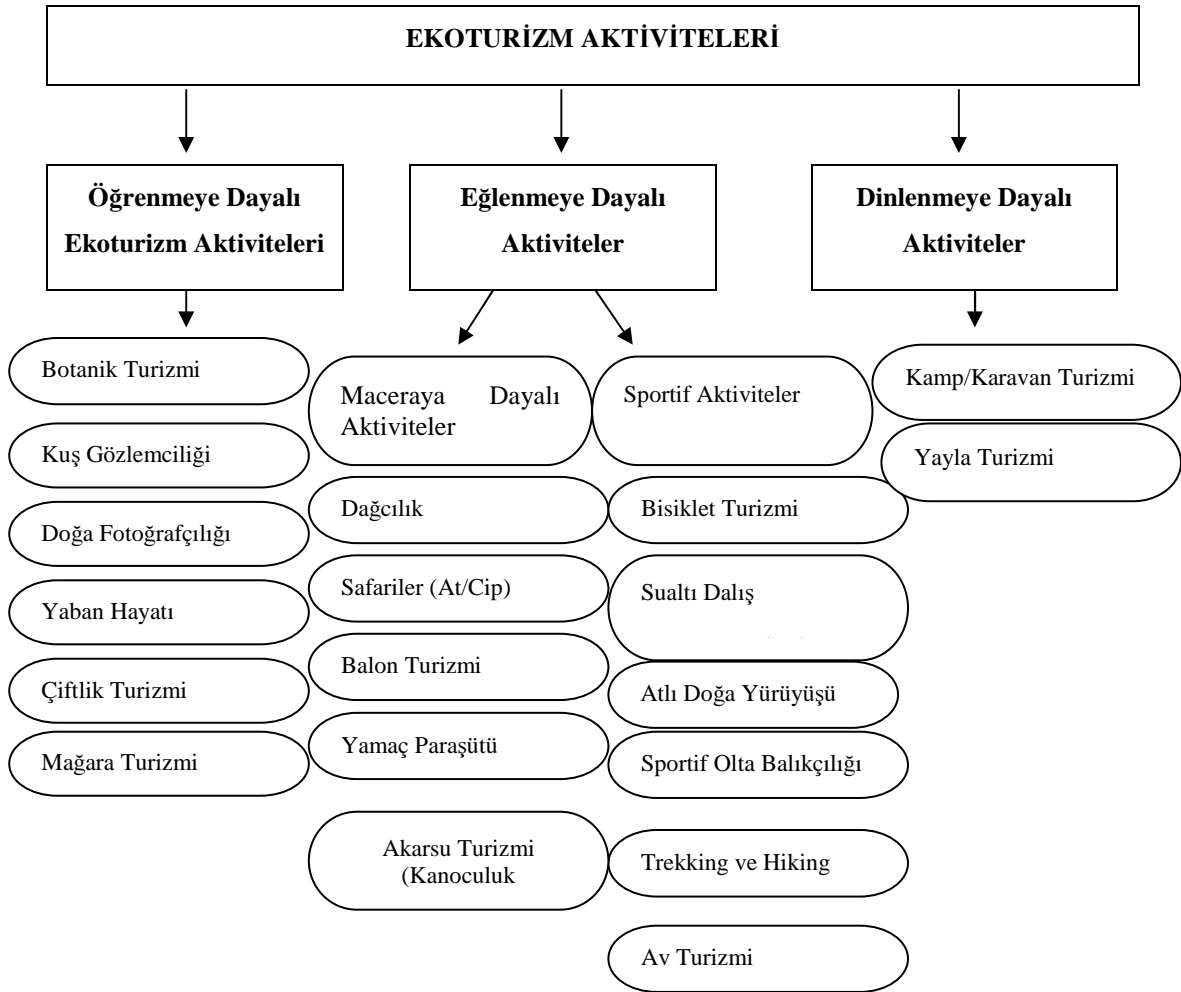
- a) Ekoturizmden beklenen faydaların toplumun geniş tabanına yayılmaması, gelişme sürecindeki yerel toplumu dışlamış, hayal kırıklığına uğratmış, sınırlı ve ilgisiz bir psikolojik yapı içine sokmuş olabilir.

b) Toplumlardaki bazı kültürel değerler ve gelenekler, düzenlenen turizm faaliyetleri sonucu olumsuz yönde etkilenebilir

Özkök ve Çoban (2009: 599) ün yapmış olduğu SSCI tarafından taranan 10 dergi, ekoturizmin etkileri ile ilgili yayınlanan 62 çalışmayı kapsayan çalışmada, bu çalışmaların 25'inin ekoturizmin kültürel etkileri ile ilgili sonuçları değerlendirilmiştir. 25 çalışmanın 10'unda bölgede yerel halkın geleneksel yaşamının devam ettiği, bu sonuca bağlı olarak ekoturizmin yerel kültüre önem veren ve yerel kültürü destekleyen bir turizm yaklaşımı olduğu tespit edilmiştir. 25 çalışmanın 15'i ise ekoturizm faaliyetlerinin bölgede kültürel değişim yarattığına değinilmiştir.

2.5. Ekoturizm Aktiviteleri

Ekoturizm aktiviteleri çeşitli niteliklere göre gruplandırılmaktadır. Bu nitelikler turizmde kullanılan araçlar (bisiklet, balon, raft, at), gidilen yerin doğası (dağ, yayla, mağara), yapılan etkinliğin özelliği (akarsu, av, bilim, trekking) gibi çeşitlilikler göstermektedir. Bu bağlamda Polat (2006)'nın yapmış olduğu Ekoturizm Aktivitelerinin Sınıflandırılması Şekil 2.1. de görülmektedir:

Şekil 2.1. Ekoturizm Aktivitelerinin Sınıflandırılması

Kaynak: Polat, Ahmet Tuğrul. (2006). Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

2.5.1. Öğrenmeye Dayalı Ekoturizm Etkinlikleri

A) Botanik Turizmi

Botanik; bitkileri inceleyen bilimdir. Bitkiler, insanoğlunun varoluşundan bu yana ilgi çeken ve uğrunda seyahat ettiği en temel ihtiyaçlardan biridir (Kozak ve Bahçe, 2009: 176). Botanik turizmi gruplar halinde bir tur liderinin öncülüğünde bitki izlemek amacıyla yapılan bir turizm etkinliğidir. Bu etkinlik türünde en önemli nokta turları gerçekleştirirken botanik konusunda bilgili; yetişme yerlerini, çiçek

açma mevsimlerini, bitki türlerinin özelliklerini ve Latince isimlerini bilen, yabancı dili olan tur rehberleri eşliğinde yapılmasıdır. Ayrıca ulaşım ve konaklama imkânları da yeterli olmalıdır (Altan, 2006, 65; Erdoğan, 2003: 139). Botanik turizmi, her ne kadar belli bir bölgede yetişen, özellikle de endemik türlerin görülmesi ve incelenmesi için yapılırsa da, günümüzde özel amaçlarla oluşturulan botanik bahçelerinin ziyareti şeklinde de gerçekleştirilmektedir (Şen, 2010: 104).

B) Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji):

Kuş gözlemciliği doğayı kuşların dünyasından tanımayı sağlayan bir gözlem sporudur. Türkiye'deki toplam kuş türlerinin sayısı Avrupa'nın tamamında bulunan kuş türleri kadardır. Ülkemizin kuşlar açısından zengin olmasının en önemli nedenleri, zengin sulak alanlara sahip olması ve kuş göç yolları üzerinde bulunmasıdır. Türkiye'de kuş gözlemciliği son yıllarda dünyadaki gelişmelere paralel olarak hızla yayılmaktadır. Bir ekoturizm aktivitesi olarak kuş gözlemi yaparken; kuşlara yeterince yaklaşmak mümkün olmadığı için dürbün, yakın gözlem yapmayı sağlayan en temel araçtır. Açık alanlarda, uzak mesafelerde bu amaca yönelik olarak yapılmış olan teleskoplar da kullanılmaktadır. Gözlem sırasında uyulması gereken bir takım kurallar vardır. Bunların başında kuşları rahatsız etmemek gelmektedir. Yuvalama alanlarına girmemek, yumurta veya yuva malzemesi almamak gerekir. Gözlem sonunda bölgede herhangi bir eşya bırakılmamalıdır (<http://www.ktbyatirim.isletmeler.gov.tr>, 2014).

Kuşların yaşamları boyunca buldukları alanların sayısı sonsuzdur. Dolayısıyla tüm bu alanların etkili bir şekilde korunabilmesi imkansızdır. Önemli Kuş Alanları (ÖKA) yaklaşımında, korunmaları ve iyi yönetilmeleri durumunda, kuşların ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına en verimli katkıyı sağlayacak öncelikli alanlar belirlenir. ÖKA, 1989 yılında Uluslararası Kuşları Koruma Konseyi tarafından başlatılan ve dünyanın birçok ülkesinde yürütülen bir projedir (Tetik, 2012: 132). Doğal Hayatı Koruma Derneği başlangıcından itibaren projenin Türkiye bölümü için gerekli çalışmaları başlatmış, 1997 yılında ÖKA kitabını yayınlamıştır. Halen yeni değerlendirme çalışmaları yapan dernek bir taraftan da izleme çalışmalarını sürdürmektedir (<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr>, 2014).

1990 yılında başlayan Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları Projesi, Türkiye'deki kuşlar açısından önem taşıyan alanların, -kamuoyu bilinci oluşturma, lobi etkinlikleri ve kampanyalarla- korunmasını, alanlardaki gelişmelerin sürekli izlenmesini ve yeni ÖKA'ların belirlenmesini amaçlamaktadır. Ülkemizde bu proje ve bu projeye yönelik envanter çalışması Doğal Hayatı Koruma Derneği koordinatörlüğünde yürütülmüştür (<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr>, 2014).

C) Yaban Hayat (Fauna) Gözlemciliği:

Yaban hayatı gözleme tehlikeli, korkutucu ya da nadir tür olan hayvanları inceleme amacıyla yapılan seyahatleri kapsamaktadır. Bu turizm türü hayvanat bahçesi, akvaryum, yaban hayatı merkezleri gibi hayvanların bir yerde tutulduğu alanları ziyaret etme şeklinde olabileceği gibi, hayvanların doğal yaşam ortamlarını ziyaret şeklinde de gerçekleşebilmektedir (Ballantyne, Packer ve Hughes, 2009: 658).

Ekoturizm etkinliği açısından bakıldığında sadece yaban hayatını gözlem ve inceleme değil aynı zamanda yaban hayvanı türlerinin korunması, üretilmesi, envanterinin çıkarılması, bakımı, geliştirilmesi yanında türlerin yaşam alanlarının korunması, onarılması, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi gibi etkinlikler de gerçekleştirilmelidir. Yaban hayatının ekoturizm kapsamında değerlendirilmesinde en çok kuş gözlem ve inceleme önemli bir yer tutmaktadır. Bunun dışında diğer yaban hayatını da (dağ keçisi, tavşan, sincap, kurt, çakal, saz kedisi, yaban kedisi, vaşak, kızıl geyik vb.) gözlem, inceleme, koruma ve iyileştirilmesi kapsamında ekoturizmle ilişkilendirmek mümkündür (Nayir, 2009: 19).

Türkiye'de 40.000 hayvan türünün yaşadığı saptanmış olup gelecekte yapılacak ayrıntılı çalışmalarla bu sayının 80.000 hatta 100.000'e ulaşacağı sanılmaktadır. Avrupa kıtasında 60.000 kadar hayvan türünün yaşadığı düşünülürse Türkiye'nin fauna açısından ne kadar zengin olduğu görülmektedir (Erdoğan, 2003: 138).

D) Mağara Turizmi (Jeoturizm):

İlk kez 2002 yılında Amerika Seyahat Endüstrisi ve Ulusal Coğrafi Seyahat Magazini tarafından "jeoturizm" olarak adlandırılan (Heggie, 2009: 257) bu

ekoturizm türünde jeolojik, jeomorfolojik yapı ve unsurlar, kıyılar, göller, kanyonlar, jeotermal kaynaklar, endemik bitkiler ve diğer doğal anıtlar turistlerin özel ilgi odaklarını oluşturmaktadır (Tetik, 2012: 107). Jeolojik ve jeomorfolojik oluşumları izleme etkinliği içinde son zamanlarda mağaralara yapılan geziler artmış ve mağaracılık ya da mağara turizmi olarak gündemde yer bulmuştur (Polat, 2006: 51).

Uzun yıllar içinde doğal süreçler sonucunda oluşmuş veya insan eliyle oyularak yapılmış yeraltı oyuğu “mağara” olarak adlandırılmaktadır. Mağaraların ekoturizm açısından en önemli özelliği, mağara ortamında damlama, akma, buharlaşma, durgun su ortamı gibi çökme mekanizmaları nedeniyle oluşan speleotem (mağara oluşumu) adı verilen şekillerin biçim, renk, yoğunluk ve boyutları açısından sunduğu görselliktir (Soykan vd., 2008: 393).

E) Tarım ve Çiftlik Turizmi (agri-turizm, agro-turizm):

Kırsal alanlarda ekonomik refah düzeyini arttırmak için kullanılan bir turizm türü olan tarım turizminin değişik tanımları mevcuttur. Bazı tanımlarda tarım turizmi, çiftlik turizmi olarak ifade edilmektedir. Ancak kırsal turizm veya sadece ziyaretçinin bir çiftlikte konaklamasını içeren çiftlik turizmi aslında birbirinden farklı aktivitelerdir. Bu farklılık, tarım turizminin günübirlik yapılabilir, çiftlik turizminde ise geceleme olması gerektiği yolundadır. Tarım turizmi; insanların devamlı ikamet ettikleri yerler dışındaki kırsal yörelere ziyaretleri, buralarda yöre halkının ürettikleri mal ve hizmetleri, yörenin doğal dokusuna uygun mekanlar da talep ederek, geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkilerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (Küçükaslan vd., 2009: 532).

2.5.2. Eğlenceye Dayalı Ekoturizm Etkinlikleri

2.5.2.1. Maceraya Dayalı aktiviteler

A) Dağcılık:

Dağcılığın birçok dildeki adı “Alpinizmdir”. Dağcılık etkinliği büyük ölçüde Alp Dağları’nda yapıldığı için bu isim uygun görülmüştür. Himalayalar’da dağcılığa himalayalizm, And Dağları’nda yapılan Andizm denilmektedir. Türkçe’de bu

etkinliğe verilen isim ise İngilizce'deki gibi genel anlamda “dağcılık” sözcüğü benimsenmiştir (Erdoğan, 2003: 124).

Dağcılık bugün birçok popüler terimle anılır olmuştur. Doğa yürüyüşleri, kampli yürüyüşler dağcılık sporu çatısı altında toplansa da bu tip etkinlikler dağcılığın ufak bir bölümüdür. Dağcılık ciddi eğitim gerektiren, kaya, kar ve buz tırmanışları olmak üzere çeşitlere ayrılan bir spor dalıdır. Dağcılığın gerçek anlamı çeşitli yayınlarda “dağlık bölgelere, ulaşılması zor yüksekliklere tırmanmayı ya da ulaşmayı amaçlayan spor” olarak geçmektedir (Polat, 2006: 60). Dağlar macera, heyecan ve değişiklik arayanlara çeşitli rekreasyonel faaliyetler ve yeni spor olanakları sağlamaktadır. Doğa yürüyüşleri, dağ bisikletiyle geziler, orienteering, sağlam kayaçların olduğu dik yamaçlarda kaya tırmanıcılığı, karlı alanlarda yapılan botla kaymak (snowspee rafting), kızak (snowscating), buzul kayağı (heliskiing helikopterle gidilerek yapılan yüksek dağ kayağı), balon skiing (balonla gidilerek yapılan yüksek dağ kayağı), snowboarding dağlarda yapılan aktiviteler arasında sayılabilmektedir (Erdoğan, 2003: 125).

B) Safariler:

Ekoturizm etkinliklerinden bir diğeri olan safari doğa keşfi olarak adlandırılmaktadır. At safari ya da cip safari olarak gerçekleştirilen safarilerin genellikle yapım yöntemlerindeki yanlışlar, özellikle çevreci hassasiyete sahip olanları rahatsız etmektedir. Bunun nedenlerinden biri de cip safari olarak adlandırılan etkinliğin, zenginlerin pahalı ciplerle gelerek doğal ortamlara zarar verecek yarışlar düzenlemesiyle gerçekleştiriliyor olmasıdır. Oysaki doğa keşfi etkinliği, bir taraftan kişiye doğada keşifte bulunurken çeşitli duygusal tatminler sağlayan, diğer taraftan öğrenme yoluyla tecrübe kazanma olanağı veren bir ekoturizm etkinliğidir (Polat, 2006, 57). Bu nedenle safarilerin düzenlenmesi aşamasında özellikle çevrenin ön planda tutulması, korumacılık fikrine öncelik verilmesi ve bu amaçla gerekli önlemlerin alınması son derece önemlidir (Tetik, 2012: 111).

C) Balon Turizmi:

Dünyada ilk ortaya çıkışı 18.yy sonlarına uzanan balonla uçuş etkinliği ülkemizde de yoğun ilgi görmektedir. Uzun yıllardır bireysel sportif amaçlı yapıldığı gibi, turistik yörelerimizdeki yerel etkinliklerde balonla kent turları düzenlenmektedir. Balon, içine doldurulan sıvı propan gazının ısıtılması ile havalanmaktadır. Balonla uçuş öncesinde, uçulacak olan hava aracı tescil işareti, uçuş amacı, uçuş tarihi, uçuş saati, uçuş bölgesi belirtilerek Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne müracaat edilmektedir. Ülkemizde Balonla 15 günden fazla bir süre uçuş yapılacak ise; yabancı pilotların lisanslarının Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından geçerli kılınması gerekmektedir. (<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr>, 2014). Ekoturizm kapsamında balon turları sayesinde tüketiciler hem daha çok yeri görme şansına sahip olmakta, hem de yürüyüşle görülmesi mümkün olmayan manzaraları görmektedirler. Balonla yapılan geziler ayrıca, doğa yürüyüşlerine ve bisiklet turlarına katılma konusunda engeli bulunan ya da yaşı nedeniyle bu kondisyona sahip olmayan turistler için özellikle tercih edilmektedir. Balon gezilerinin bir diğer avantajı da turistlerin yörenin sunduğu manzaraların fotoğraflarını çekme şansına sahip olmasıdır (Altan, 2006: 66).

D) Yamaç Paraşütü:

Yamaç Paraşütü sporu, ilk bakışta serbest atlama paraşütüne benzeyen bir paraşüt ile uçak yerine, yüksek bir tepeden koşulmak sureti havalanmaktır. Eğimli ve yüksek bir tepeye açık olarak serilen paraşüt, pilotun koşmaya başlaması ile hava ile dolar ve pilotla birlikte havalanır. Uçuşların süresi kullanılan malzemenin performansı ve pilotun tecrübesine bağlı olarak kilometrelerce /saatlerce sürebilir. Tek kişi olabileceği gibi iki kişilik (tandem) kanatları da vardır. Ülkemizde Yamaç Paraşütü Sporunu 1990 başlarında Fethiye Ölüdeniz bölgesindeki Baba Dağı'nın yabancı pilotlar tarafından keşfedilmesi ile tanınmış, ilk olarak üniversite kulüplerinde aktif olarak başlamıştır. Temelde özel bir yetenek ve aşırı efor gerektirmeyen Yamaç Paraşütü Sporunu standart bir eğitim sonrasında yapımı oldukça kolay ve zevklidir. Türk Hava Kurumu, üniversite kulüpleri ve özel kulüpler

tarafından Yamaç Paraşütü Eğitimleri düzenlenmektedir (<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr>, 2014).

E) Akarsu Turizmi (Rafting ve Kanoculuk):

Ülkemizdeki akarsuların büyük bölümü "akarsu turizmi" olarak tanımlanan rafting, kano ve nehir kayağı için çok elverişlidir. Doğa turizminin önde gelen dallarından biri olarak akarsu turizmine yönelik ülkemizin sunduğu bu büyük potansiyelin geliştirilmesi ve geniş kitlelere hitap edecek şekilde tanıtımının yapılması önem taşımaktadır. Büyük yatırımlar gerektirmeyen akarsu turizmi, çevrenin tarihi, arkeolojik, kültürel, otantik değerleri ve diğer turizm çeşitleriyle bir bütün oluşturmaktadır (<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr>, 2014).

Rafting, raft adı verilen botlarla, debisi yüksek nehirlerde yapılan bir akarsu sporudur. Raftingın amacı, 6 veya 8 kişilik gruplar halinde, bir ekip halinde doğayla mücadele etmek ve üzerinde bulunan raftı devirmeden, sadece kürek ile yönlendirerek kayalar ve engeller arasından geçirmektir (Kozak ve Bahçe, 2009: 173–174).

2.5.2.2. Sportif Aktiviteler

A) Bisiklet Turizmi (Dağ Bisikleti Turizmi):

En eski motorsuz ulaşım araçlarından biri olan bisiklet, performans geliştirmenin yanı sıra doğayı keşfetmenin verdiği zevkle bütünleşen bir ekoturizm aktivitesidir. Ülkemizde bisiklet turları yapmaya uygun bölgelerde bisiklet turlarının yapılacağı parkurların tespiti ve bu parkurların üzerinde gerekli düzenlemelerin yapılması amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından çalışmalar yapılmaktadır. Bu turların en önemli olanları; Karadeniz turu, Bandırma rotası, Polenezköy turu, Erciyes, Kapadokya, Ihlara ve Tuz gölü (Erdoğan, 2003: 143).

B) Sualtı Dalış (Scuba Diving):

Dilimize aletli dalış olarak çevrilen Scuba kavramı İngilizcedeki “Self Contained Underwater Breathing Aparatus” tanımının baş harflerinden oluşan kısaltmadır. Türkçedeki anlamı ise, kendinden yeterli sualtı soluma aygıtıdır. Bu

sistem icat edilmeden önceki dalış sistemlerinde, dalgıçlara deniz üstünden hava sağlanıyordu. Scuba'nın icadından sonra hava tankları dalgıcın sırtında taşınmaya başlandı. Sistemi 1943 yılında Kaptan Cousteau icat etti ve bu gelişerek günümüzdeki modern halini aldı (Erdoğan, 2003: 144).

Dalış sporu ticari/bilimsel/teknik dalgıçlık ve rekreasyonel dalgıçlık olmak üzere iki başlık altında toplanmaktadır (Küçükaslan, 2007: 245). Rekreasyonel dalgıçlar özellikle mercan resiflerinin bulunduğu biyolojik çeşitliliğiyle etkileyici güzelliğe sahip olan sıcak denizleri tercih etmektedir (Davenport ve Davenport, 2006: 285).

C) Atlı Doğa Yürüyüşü:

Turizmin çeşitliliği içinde yer alan atlı doğa yürüyüşleri, tarihi ve doğal güzelliklerin bulunduğu bölgelere düzenlenen günübirlik veya birkaç günlük gezi programları ile yapılmaktadır (Erdoğan, 2003: 142). Bir ekoturizm aktivitesi olarak atlı doğa yürüyüşü, kırsal alanda, bölgenin kültürünün ve coğrafi yapısının turistler tarafından gezilerek görülmesi ve tanınması amacıyla gerçekleştirilmektedir Turistler at ile yapılan geziler sayesinde, doğayı, hayvanları, çevre kültürünü, geleneklerini, bölge halkı ve kültürünü tanıma fırsatı bulurlar (Oruç, 2004: 34). Atlı doğa yürüyüşleri genellikle patika yollarda ve kendine özgü bir şekilde atın dizginlerinden tutarak yavaş yavaş gezinme şeklinde bazı sahil ve dağlık alanların dışındaki yerlerde belirli bir yolu takip ederek yapılan bir boş zaman faaliyetidir (Newsome vd., 2002: 52).

D) Sportif Olta Balıkçılığı (Rekreasyonel Balıkçılık):

Rekreasyonel amaçlı yapılan balıkçılık çoğunlukla, tüketim amacının ikincil bir amaç olduğu düşünülerek, spor amaçlı ve boş zaman geçirme amacıyla, bireysel bir şekilde yürütülen balık tutma faaliyeti olarak ifade edilmektedir (Yılmaz, 2008: 73).

E) Trekking/Hiking (Doğa/Dağ Yürüyüşü):

Trekking'in kelime anlamı "kağrı arabası, atla veya yaya olarak yapılan uzun zorlu seyahat" demektir. Günümüzde ise, "dağlık arazilerde, dağcılık tekniği gerektirmeden, zor ve sarp yerlere girmeden, küçük patikaların takip edildiği, belirli

zorlukla ve özellikler gösteren doğa koşullarında, yaş gruplarına uygun ve zamanla sınırlı olarak düzenlenen uzun yürüyüşlerin” genel adıdır. Bir ekoturizm aktivitesi olan doğa yürüyüşü (Yılmaz, 2008: 70);

- Uzun mesafeli yürüyüşler,
- Yöresel bir köy ziyareti ve yöre hakıyla etkileşim kurarak aynı yaşamı paylaşmak,
- Doğa ile baş başa kalmak,
- Doğal güzellikleri seyretmek ve doğal hayatı incelemek,
- Maceralı deneyimler yaşamak (Örneğin, ip köprüler kullanarak akarsu geçmek, dağı aşmak vb.) gibi bir takım aktiviteleri içerir.

Trekkıng sporunda 1“den 6“ya kadar sınıflandırılmış zorluk dereceleri vardır (Durmuş, vd.,2007):

Zorluk Derecesi 1: Yürüyüş eğimi azdır. Yükselme yani çıkış çok az yapılmaktadır. Çıkışlar 100 m“yi geçmez. Patikalar geniştir ve toplam yürüyüş süresi 2 saati geçmez. Yürüyüşlere yeni başlayanlar ve sağlık problemi olmayan herkes katılabilir.

Zorluk Derecesi 2: Yürüyüş eğimi azdır. Toplamda 300 m“yi geçmeyen hafif çıkışlar içerir. Zorluk derecesi 1 olan parkurlardan farkı genelde süresidir. Toplam yürüyüş süresi 3,5 saati geçmez. Birkaç hafif yürüyüşe katılmış herkese uygundur.

Zorluk Derecesi 3: Yürüyüş eğimi artık artmaktadır. 500 m“yi geçmeyen çıkışlar içerir. Daha dar patikalardan, bazen sık ormanlık alanlardan geçmek gerekebilir. Islak geçişlerde yoğunlaşmaktadır. Toplam yürüyüş süresi 5 saati geçmez. Yürüyüşler kondisyonu iyi ve yürüyüş deneyimi olan herkese uygundur.

Zorluk Derecesi 4: Yürüyüş eğimi fazlalaşmaya başlar. Çıkışlar 700 m“yi bulmaktadır. Patikalar iyice bozuktur, bazı yerlerde yoktur. Ormanlık alan varsa daha sık olmaktadır. Daha kayalık arazide yol alınmaktadır. Toplam yürüyüş süresi 6,5 saati geçmez. Sportif ve kondisyonu iyi olan kişilere uygundur.

Zorluk Derecesi 5: Yürüyüş eğimi artık zorlu ve fazladır. Çıkışlar 1000 m'yi de geçmeye başlar. Sert yapılı, taşlık, kayalık ve patikasız alanlardan gidilmektedir. Ormanlık alanları oldukça zorludur. Islak geçişler de mevcuttur. Rehberin oldukça deneyimli olması gerekir. Toplam yürüyüş süresi 8 saati bulmaktadır. Teknik çıkışlar içermemesine rağmen bu zorluk derecesi yüksek yürüyüş sportif, tecrübeli ve kondisyonu iyi, deneyimli yürüyüşçüler için uygundur.

Zorluk Derecesi 6: Bol eğimli, çıkışları ve inişleri fazla olan, çıkışları 1500 m'yi bulabilen, uzun süreli rota takibi gerektiren, zorlu arazi şartlarında ilerlenen yürüyüşlerdir. Gerekğinde konaklama yani kamp yapılabilir. Yürüyüş süresi 8 saat ve üzeri olmaktadır. Deneyim, dikkat, kondisyon, bilgi ve disiplin gerektirmektedir.

F) Av Turizmi:

Av turizmi, av ve yaban hayatı kaynaklarının denetim altında yerli ve yabancı avcılarının kullanımına sunulmasını, bu kaynakların rekreasyonel ve turistik yönlerden değerlendirilerek ülke turizmine ve ulusal ekonomiye katkıda bulunmasını amaçlayan etkinliklerdir (Şafak, 2003: 135). Av turizmi belli bir eğitime dayanarak, doğaya zarar vermeden yapılan, sadece olgunluğa erişmiş hayvanların avlanması olayıdır (Uluslan ve Batman, 2010: 248). Türkiye'de ilk av turizmi, devlet tarafından izinli olarak Antalya'nın Düzlerçam'ı ormanlarında, 1981 yılında dağ keçisi ve domuz avı ile başlatılmıştır. Daha sonra 1984 yılında Devlet Orman İşletmesi av turizminden 110.000 dolar gelir elde etmiştir. Bu örnek çalışmalardan sonra Artvin Yusufeli ilçesinde bozayı ve dağ keçisi avı başlatılmıştır (Akat, 2000: 28).

Türkiye'nin coğrafi yapısı, bitki örtüsü ve yaban hayatı bakımından av turizminin gelişmesine elverişli konumdadır. Ülkemiz ormanlarında düzenlenecek Av Turizmi için, 4915 sayılı "Kara Avcılığı Kanunu" ve bu Kanuna dayanılarak çıkartılan 08.01.2005 tarih ve 25694 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Yerli ve Yabancı Avcıların Av Turizmi Kapsamında Avlanmalarına ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" ile 6831 sayılı "Orman Kanunu" hükümleri kapsamında Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne

belirlenen esaslar dahilinde yürütülmektedir (<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr>, 2014).

2.5.3. Dinlenmeye Dayalı Ekoturizm Etkinlikleri

A) Kamp ve Karavan Turizmi

Kamp ve karavan turizminde konaklama imkanı çadır ve karavanlarda gerçekleştirilmektedir. Kamping alan ve kuruluşları için yer seçimini etkileyen önemli etkenler çevre peyzajı, iklim, toprak özellikleri, topografik yapıdır. Ayrıca gürültü (30–50 desibelden fazla), kötü görüntü, hava ve su kirliliği gibi sorunlar olmamalıdır. Kolay ulaşım sağlanmalıdır (Polat, 2006: 63).

B) Yayla Turizmi

Genel olarak bakıldığında yayla turizmi; doğayla iç içe yaşamayı sevenler veya macera tutkunlarının genellikle günübirlik veya kısa süreli konaklama amacıyla, yüksek rakımlı yerlerde yaptıkları turizm faaliyetidir. Yayla turizminde amaç, ülkenin kendine özgü doğal ve kültürel değerleri olan yaylaların ve yayla yaşamının, koruma ve kullanma dengesi dikkate alınarak turizm faaliyetleri içinde değerlendirilmesidir (Uluslan, 2009: 39).

Ekoturizm etkinlikleri arasında en fazla talep yayla turizmine olmaktadır. Geleneksel kullanım biçimiyle yaylalar, hayvanların otlatıldığı, kışın hayvanlar için yenilecek otların toplandığı, yazın daha serin şartlarda yaşamak için yılın belli dönemlerinde gidilip yaşanılan yerlerdir. Bunun yanında köy/köylerin, her yıl geleneksel olarak düzenledikleri ve çevre illerin de yoğun ilgi gösterdiği şenliklerin organize edildiği alanlardır (Yücel, 2004: 13).

Özellikle geleneksel Türk kültürüne has bir faaliyet olan yaylacılık diğer Akdeniz ve Avrupa ülkelerinde yapılmamaktadır (Altan, 2006, 53). Yaylaların çok çeşitli bitki örtüsüne sahip olması, ormanları, krater gölleri, ırmakları, tarihsel, kültürel ve arkeolojik değerleri, dağ ve doğa yürüyüşleri, rafting, kış sporları, av, olta balıkçılığı, çim kayağı, şifalı suları, yayla şenlikleri ve el sanatları gibi değerler taşıması nedeniyle turizm çekim merkezi olmalarını sağlamaktadır (Şen, 2010: 86).

2.6. Ekoturizmin Dünya'daki Gelişimi ve Uygulamaları

Dünyada ekoturizme yönelik destinasyonların birçoğu tropikal bölgeler, ada ülkeleri, dağlık bölgelerden oluşan az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde yer almaktadır. Günümüzde dünyada ekoturizm açısından önemli bölgeler arasında Orta ve Latin Amerika, Karayipler ve Pasifik Adaları, Yeni Zelanda, Güney Doğu Asya, Güney Doğu Afrika, Antartika ve Avustralya sayılabilir. Özellikle Nepal, Kenya, Belize, Kosta Rika, Ekvator, Tanzanya, Tayland ve Avustralya yoğun olarak ekoturizmin uygulandığı destinasyonlardır. Bunun yanı sıra ekoturizmden yalnızca az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler değil; ABD, Yunanistan, Fransa ve Kanada gibi gelişmiş ülkeler de pay almaktadır (Tetik, 2012: 119). Aşağıdaki Şekil 2.2.'de Dünya'da ekoturizm yapılan alanlar görülmektedir:

Şekil 2.2. Dünya'da Ekoturizm Yapılan Alanlar

Kaynak: Selimoğlu, Öykü (2004). Dünyada ve Türkiye'de Ekoturizm, İstanbul Ticaret Odası Etüt ve Araştırma Şubesi.

1980 "li yılların sonlarından itibaren gelişme gösteren ekoturizm talebi, sadece turizm talebi içindeki artan trendi ile değil, aynı zamanda turizm endüstrisinde en çok ilgi uyandıran alan olarak dikkat çekmektedir. Bu zaman dilimi içinde talebin yapısında kitle turizminden, deneyimlerin bireysel olarak yaşanabildiği ve geliştirilebildiği bir yöne doğru değişiklikler olmuştur. Bu trend doğal alanlara yönelik ziyaretlerin teşvik edilmesi ve çevresel konulardaki kişisel bilincin artması

sonucunda ekoturizmin ilgi duyulan bir turizm türü olması ile ortaya çıkmıştır (Çevirgen, 2004: 48).

1997 yılında uluslararası ekoturizm seyahatleri turizm pazarının % 7'sini oluşturmuş, 1998 yılında yaklaşık 45 milyon kişi bu seyahatlere katılmıştır. 2010 yılında bu sayının 70 milyona ulaşacağı beklenmektedir. Bu rakamlara doğal alanlara yönelik oldukça önemli orandaki yerli turist sayıları da eklenmelidir. Özellikle 1990'lı yılların başından itibaren milli parklara yönelik önemli bir talep dikkat çekmekte ve bu alanlar ekoturizmin önemli çekiciliklerini oluşturmaktadır.

Uluslararası turizm pazarında doğaya yönelik turizm talebi giderek artmakla birlikte, ekoturizmin ilkeleri ile uyumlu ürünleri talep eden gerçek ekoturistlerin belirlenmesi zordur. Ekoturizme yönelik pazar araştırmalarının doğa turizmi kapsamında yapıyor olması pazarın büyüklüğünü belirlemede yanlış varsayımlara neden olmaktadır (Demir ve Çevirgen, 2006: 146). Uluslararası turizm hareketlerine katılan turistlerin %40-%60 arası doğa turistlerinden, %20-%40 arası yaban hayatı ile ilgilenenlerden oluşmaktadır (Tetik, 2012: 124).

2.7. Ekoturizmin Türkiye'deki Gelişimi ve Uygulamaları

Türkiye, turistik ürün çeşitliliği, doğal güzellikleri, kültürel ve tarihsel zenginliği, ve aktif seyahat işletmeleri, ulaşım olanakları ile büyük bir potansiyel taşımaktadır.

Turizm sektörünün ulusal ekonomiye katkısı ve sosyal faydaları sektörün gelişmesine ve destinasyonlar arasında rekabete sebep olmuştur. Bu rekabet ortamında kullanılan en önemli araç, mevcut kaynakları kullanarak, turistik ürünü çeşitlendirmektir. Türkiye, yeni turizm akımlarına uymak için, öncelikle ürün çeşitlendirmesine başlamış, alternatif turizm çeşitlerinin oluşturulması için harekete geçmiştir (Tosun vd., 2003).

Türkiye'de ekoturizm kavramının tanınması ve uygulanması çok yaygın olmamakla birlikte, ülkemiz sahip olduğu doğal güzellikler ve kültürel değerler itibarıyla ekoturizmin uygulanabilmesi için çok uygundur. Söz konusu potansiyel

göz önünde bulundurularak, ekoturizm ile ilgili çalışmalar ülkemiz turizm politikalarında daha fazla yer almaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalara örnek olarak; Nisan 2002’de Ankara’da toplanan II. Turizm Şurasında, ekoturizm bir ana başlık halinde incelenmiş ve bu konuda çok sayıda bildiri sunulmuştur.

Ekoturizmin en önemli alt yapısını “Doğa Koruma Sistemleri” oluşturmaktadır. Başta ulusal parklar olmak üzere, doğa parkları, doğayı koruma alanları, doğa anıtları gibi “Korunan Alan” yönetim statülerini içeren bu sistemlerin temel işlevleri; özel durumlarda ulusal kalkınma ve gelişme yönünden stratejik bir önem taşımalarıdır (Akesen, 2009: 370). 2014 yılı itibariyle Türkiye’de, Çevre ve Orman Bakanlığı’na bağlı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından ilan edilmiş 40 adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/>, 2014):

Ağrı Dağı Milli Parkı

Aladağlar Milli Parkı

Altınbeşik Mağarası Milli Parkı

Altındere Vadisi Milli Parkı

Başkomutan Tarihi Milli Parkı

Beydağları Sahil Milli Parkı

Beyşehir Gölü Milli Parkı

Boğazköy - Alacahöyük Milli Parkı

Dilek Yarımadası - Büyük Mendere Deltası Milli Parkı

Gala Gölü Milli Parkı

Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı

Göreme Tarihi Milli Parkı

Hattıla Vadisi Milli Parkı

Honaz Dağı Milli Parkı

İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı

Ilgaz Dağı Milli Parkı
Kaçkar Dağları Milli Parkı
Karagöl-Sahara Milli Parkı
Karatepe Aslantaş Milli Parkı
Kazdağı Milli Parkı
Kızıldağ Milli Parkı
Kovada Gölü Milli Parkı
Köprülü Kanyon Milli Parkı
Kuş Cenneti Milli Parkı
Küre Dağları Milli Parkı
Marmaris Milli Parkı
Munzur Vadisi Milli Parkı
Nemrut Dağı Milli Parkı
Nenehatun Tarihi Milli Parkı
Saklıkent Milli Parkı
Sarıkamış Allahuekber Dağları Milli Parkı
Soğuksu Milli Parkı
Spil Dağı Milli Parkı
Sultan Sazlığı Milli Parkı
Tektek Dağları Milli Parkı
Güllük Dağı (Termessos) Milli Parkı
Troya Tarihi Milli Parkı
Uludağ Milli Parkı
Yedigöller Milli Parkı
Yozgat Çamlık Milli Parkı

Tabiatı Koruma Alanı; bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş, ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarını ifade etmektedir (<http://duzce.ormansu.gov.tr>,2014). 2014 yılı itibariyle Türkiye’de 31 adet tabiat koruma alanı bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr>, 2014).

Tabiat Anıtı; tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değerlere sahip ve milli park esasları dahilinde korunan tabiat parçalarıdır (<http://duzce.ormansu.gov.tr>). 2014 yılı itibariyle Türkiye’de 111 adet tabiat anıtı bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr>, 2014).

4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 2.maddesine göre; Yaban Hayatı Koruma Sahası; yaban hayatı değerlerine sahip, korunması gerekli yaşam ortamlarının bitki ve hayvan türleri ile birlikte mutlak olarak korunduğu ve devamlılığının sağlandığı sahalarıdır (<http://duzce.ormansu.gov.tr>,2014). Türkiye’de mevcut Yaban Hayatı Koruma Sahası 80 adettir (<http://www.milliparklar.gov.tr>, 2014).

Tabiat Parkı; bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenmesine uygun tabiat parçalarıdır (<http://duzce.ormansu.gov.tr>,2014). Türkiye’de 193 adet tabiat parkı bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr>, 2014).

Türkiye’nin ekoturizm açısından önemli diğer bir kaynağı Uluslar arası Ramsar Sözleşmesi Doğrultusunda belirlenen 1.295.546 hektarlık yüz ölçümü ile 76 adet sulak alanlardır (Demir ve Çevirgen, 2006: 140). Ayrıca sulak alanlardan 13’ü 1971 yılında imzalanan Uluslararası Ramsar Sözleşmesine göre Ramsar Sulak Alanı olarak ilan edilmiştir (<http://www.ramsar.org>, 2014).

Kültür ve Turizm Bakanlığı, turistik ürün çeşitlendirmesi ve kıyı alanlarındaki turizm yoğunlaşmasını azaltmak ve turizmin sosyo-ekonomik faydalarını daha az gelişmiş bölgelere dağıtacak şekilde tatilleri yaymayı amaçlayan bir politika izlemektedir. Bu amaçla geliştirilen projeler şunlardır; Mavi Bayrak Projesi, Çam Ödülü Projesi, ISO 14000 Çevre Yönetim Sistemi, ATAK Projesi,

Belek Yönetim Planı, Dağ-Doğa Yürüyüşü Projesi, Yayla Turizmi Projesi, Akarsu Turizmi Projesi, Bisiklet Tur Güzergahlarının Belirlenmesi-Geliştirilmesi Projesi, Atlı Doğa Yürüyüşü Projesi, Mağara Turizmi Projesi, Sportif Olta Balıkçılığı Projesi, Kus Gözlemciliği Projesi, Tarım- Çiftlik Turizmi Projesi, Botanik Turizmi Projesi, İpek Yolu Projesi, Av Turizmi Projesi (Bakırcı, 2002: 244-246).

Türkiye'ye yönelik ekoturizm talebine bakıldığında bu konu ile ilgili olarak yapılmış çok az çalışmanın mevcut olduğu görülmektedir. 1996 yılında yapılan bir çalışmada 31 adet milli parkın 7'sinde ziyaretçi istatistiği tutulduğu ve toplam ziyaretçi sayısının 1.774.166 kişi olduğu belirlenmiştir. Yine aynı çalışmada milli parklar ve orman içi dinlenme yerlerini yılda 15 milyondan fazla kişinin ziyaret ettiği, bu ziyaretçilerin yaklaşık 6.958.115'inin milli parkları ziyaret ettiği tespit edilmiştir (Demir ve Çevirgen, 2006: 149). Türkiye'nin ekoturizm arz kaynaklarına bakıldığında ise ekoturizme yönelik kaynakların çoğunu milli parklar, tabiat alanları, tabiatı koruma alanları, tabiat anıtları gibi koruma alanları oluşturmaktadır. Özellikle milli parklar sahip oldukları çok çeşitli doğal, kültürel, jeolojik, tarihi ve arkeolojik değerleri ile ekoturizm açısından büyük öneme sahiptir (Demir ve Çevirgen, 2006: 139).

2.8. Ekoturizmde Yer Alan Aktörler

2.8.1. Ekoturistler

Ekoturist; “sürdürülebilirliği, otantik yerel harcamaları ve ziyaret ettikleri yerel halka kazandırdıkları fırsatları ön planda tutan sorumlu turist” olarak tanımlanmaktadır (<http://www.ecotourism.org>, 2014). Ekoturizm kavramı ile beraber ekoturist kavramı da gündeme gelmiştir. Ekoturistler ile kitle turistleri arasındaki en temel ayırım ekoturistlerin daha çok doğa merkezli bir güdülenme ile tatile çıkmış olması ve çevreye duyarlı olmasıdır.

2.8.2. Yerel Halk

Bir bölgede ekoturizmin gelişmesinde yerel halkın rolü çok önemlidir. Bu gelişmenin ortaya çıkaracağı muhtemel faydaların ve maliyetlerin toplum içinde eşit olarak dağıtılması ayrıca önem taşımaktadır. Doğal ve kültürel alanlara yapılan seyahatlerden oluşan ekoturizmin birçok tanımında vurgulanan temel unsurlardan birisi; yerel topluma ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel fayda sağlamasıdır. Yerel toplumun benimsemediği, desteklemediği ve katılımının sağlanmadığı hiçbir ekoturizm projesinin başarılı olması mümkün değildir. Toplumsal katılımlı turizm, turizm ürününün veya bir turistik destinasyonun temel unsuru olan toplumun gelişmesini, aynı zamanda aşırı gelişmenin ve yönetimin yerel toplum tarafından kontrolünü de ifade etmektedir. Toplumsal katılımlı ekoturizmin amaçları şunlardır (Demir ve Çevirgen, 2006: 97):

1. Ekosistemin ve genellikle koruma alanları içindeki yüksek turistik potansiyele sahip doğal alanların korunmasına yardımcı olmak.
2. Turist sayılarının sınırlandırılması ve kaynakların aşırı tüketiminin tehlikeleri gibi konularda yerel toplumun eğitimi ile çevre bilincini arttırmak.
3. Ekoturizm sayesinde ekonomik yeni teşvikler geliştirmek ve yerel ekonomi içinde el sanatları ürünleri, tıbbi bitkilerin satılması gibi bazı yeni iş alanları sağlayarak çeşitlilik yaratmak.
4. Toplumsal mülkiyetin ve kontrolün başarılmasını sağlamak ve böylece kişisel zenginleştirmeden çok gelirlerin toplum içinde dağılımını teşvik etmek.
5. Turistler için önemli bir çekicilik yaratan kültürel değerlerin ve geleneksel uygulamaların korunması ve canlı tutulmasını ve toplumun bundan gurur duymasını özendirme.

2.8.3. Ulusal ve Yerel Yönetimler

Ekoturizmin gelişmesinde özel sektör, yerel halk, sivil toplum örgütleri, uluslararası organizasyonlar gibi bütün aktörler arasında bir koordinasyon sağlanması gerekmektedir. Devlet bu koordinasyonu sağlamalı ve liderlik görevini üstlenmelidir. Diğer alanlarda olduğu gibi ekoturizm destinasyonlarında da ulusal ve yerel yönetimlerden öncelikle beklenen; yol, su, kanalizasyon, enerji sistemleri, genel sağlık ve güvenlik gibi altyapı hizmetleridir. Bu hizmetler ekoturizm destinasyonlarında daha da önem kazanmaktadır. Hassas ekosistemlere sahip alanlarda, bu hizmetlerin çevreye zarar vermeyecek şekilde planlanması ve yapılması büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte bu turistik alanlarda çevresel taşıma kapasitelerinin belirlenmesi, çevresel etki değerlendirmelerinin yapılması ve etkilerin sürekli izlenmesi bu destinasyonların geleceği açısından öncelikli konuları oluşturmaktadır (Demir ve Çevirgen, 2006: 91).

2.8.4. Sivil Toplum Kuruluşları

Sivil toplum kuruluşları, biyolojik çeşitliliğin ve çevrenin korunması ve yerel halkta sürdürülebilir gelişmenin sağlanması açısından ekoturizmin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. STK'lar tur operatörleri için ekoturizm sertifikasyon programı, rehberler için profesyonel sertifikasyon programı gibi sayısız programlar geliştirmekte ve yönetmekte; bölgesel planlama, toplumsal gelişme, koruma alanlarının yönetimi ve çevre korumacılığı ile ilgili çalışmalara destek sağlamaktadırlar. STK'ların uluslararası ve yerel ölçekte ekoturizmin sürdürülebilirlik ilkelerine dayalı olarak geliştirilmesinde üstlendiği projelerden bazıları şunlardır (Wood, 2002: 53):

- Özellikle rehberlik becerilerinin ve küçük işletmelerin gelişmesi için yerel halka eğitim hizmetleri sunmak,
- Ekoturizmle ilgili toplantılar ve forumlar vasıtası ile etik açıdan işletme standartları oluşturmak ve rehberlik etmek,
- Ekoturizm sertifikasyon programlarını yönetmek,

- Yönetimde sorumlu işletmecilik anlayışını kapsayan ilkeler doğrultusunda dünya çapında genç girişimcileri eğitmek,
- Sürdürülebilir ekoturizm politikalarını geliştirmek için uluslar arası kuruluşlar ve devletler ile birlikte çalışmak,
- Ziyaretçi yönetim sisteminin kurulması için koruma alanlarındaki kuruluşlarla birlikte çalışmak,
- Siyasi ve sosyal haklardan yoksun, siyasi alanda temsil edilemeyen kimi yerel halkları temsil etmektir.

2.8.5. Uluslararası Kuruluşlar

Uluslararası kuruluşların ekoturizmin gelişmesine katkıları; bilgilendirme, finansman sağlama ve teknik yardımlar gibi çeşitli alanlarda olmaktadır. Bu kuruluşlardan özellikle Birleşmiş Milletler ve Dünya Turizm Örgütü ekoturizmin dünya çapında gelişmesinde önemli rol üstlenmişlerdir. BM'in 2002 Yılı'nı "Uluslararası Ekoturizm Yılı" olarak ilan etmesi ekoturizmin küresel anlamda önemini anlaşılmasını sağlamıştır (Demir ve Çevirgen, 2006: 105).

Ekoturizm aktiviteleri uygulamasına katkısı olan uluslar arası kuruluşlar aşağıdaki gibidir (Tetik, 2012: 171);

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, uluslar arası kalkınma yardımı programı ile ekoturizm girişimlerini geliştirmek amacıyla ülkelere yardım eden bir kuruluştur. Bu kuruluşlar dışında Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü, Dünya Mirası ve Biyosferi Stratejisi ile kendi stratejileri arasında sürdürülebilir turizme de yer veren uluslar arası bir kuruluştur.

Dünya Bankası, Avrupa Komisyonu ve Inter Amerikan Kalkınma Bankası, ekoturizme özellikle finansal açıdan destek veren kuruluşlardır. Alman Ekonomik Kalkınma Bakanlığı, Amerika Uluslararası Kalkınma Örgütü, İngiltere Uluslararası Kalkınma Departmanı, Norveç Kalkınma İşbirliği Örgütü, Kanada Uluslararası Kalkınma Örgütü ise ikili anlaşmalarla çeşitli fonlar sağlayan diğer kuruluşlardır.

2.8.6. Konaklama Tesisleri

Ekoturizme hizmet veren konaklama tesisleri kitle turizmi için kurulmuş olan büyük ölçekli konaklama tesislerine göre önemli farklılıklar taşımaktadır. Bu farklılıklar temelde ekoturizmin yapısından ve bu pazar dilimindeki turistlerin beklentilerinden kaynaklanmaktadır. Ekoturizm merkezlerinde kullanılan tesisler daha çok küçük ölçekli ve aile işletmeleri şeklinde işletilen tesislerdir. Özellikle hassas ekosistemlerde kurulduklarından, buldukları yerin doğası ve kültürel yapısı ile uyumlu bir şekilde dizayn edilmektedirler (Aydın ve Çeviren, 2006: 89).

2.8.7. Tur Operatörleri ve Seyahat Acentaları

Ekoturizm alanında tur organizasyonu ve uygulanması konusunda tur operatörleri, outgoing seyahat acentaları ve incoming (karşılıklı-yerel) seyahat acentaları olmak üzere üç tip işletme faaliyet göstermektedir. Tur operatörleri potansiyel turistler her çeşit tur düzenleyen işletmelerdir. Değişik hizmetler organize ederek, esas üretici işletmelerle müşteriler arasında aracılık görevi yaparlar (Hacıoğlu, 2006: 83).

2.9. Ekoturizmde Strateji, Yasal Çerçeve ve Ekoturizm Politikaları

Türkiye’de ekoturizm ile ilgili mevzuatlar aşağıdaki gibidir:

2634 Sayılı Turizm Teşvik Yasası ve Turizm Kanunu’nun 8. Maddesi’nin A fıkrasının 1 numaralı bendi ile C, D fıkralarında yapılan değişikliklerle 6831 sayılı Orman kanununa göre orman sayılan yerlerle ilgili yapılan değişikliklerden d ve f fıkraları, ekoturizm ile ilişkilidir.

2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu’nda öngörülen Uzun Devreli Gelişim Planları (UDGP) ve bu planların kullanım ve koruma kararları ekoturizm uygulamalarına ilişkin hükümler içermektedir.

Korunan alanlar alan kılavuzu yönetmeliğinde, ekoturizm uygulamalarına ilişkin hükümler bulunmaktadır.

5393 Sayılı Belediye Kanunu ile yapılan son değişikliklerle belediyelere verilen görev ve yetkiler içinde ekoturizm uygulamalarına ilişkin hükümler bulunmaktadır.

Bunların dışında aşağıda verilen mevzuatlar da bir şekilde ekoturizm ile ilişkilendirilebilir:

Anayasanın Seyahat özgürlüğünü düzenleyen 23. maddesi

6831 sayılı orman kanunu

4721 sayılı medeni kanun

4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilatı ve Görevleri Hakkında Kanunu

2872 sayılı Çevre Kanunu

383 sayılı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükümünde Kararname

4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu

5286 sayılı Köy Kanunu

2924 sayılı Orman Köylerinin Kalkınmasının Desteklenmesi Hakkında Kanun

3194 sayılı İmar Kanunu

5634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu

5393 sayılı Belediye Kanunu

5216 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanunu

1618 sayılı Seyahat Acenteleri ve Birliği Kanunu (Orman Ekosistemlerinde Ekoturizm Çalıştayı, 2010: 5-10).

2.10. Türkiye'deki Kültür Rotaları

Türkiye'nin sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi değerler dşnldğinde, bundan birkaç yıl öncesine kadar, Avrupa standartlarında işaretlenmiş sadece iki kültür ya da yürüyüş rotası varken bu sayı 2012 yılında 15'e ulaşmıştır. Bunlardan ilkleri 1999 yılında açılan Likya Yolu ve 2004 yılında açılan bir din ve tarihi güzergah olan St. Paul yoludur. İkisinin ortak özelliği, hem tarihi değerlerin hem de doğal çeşitliliğe sahip bir yürüyüş ve keşif gzerghı olmasıdır. Ayrıca her iki rotada da alternatif turizm etkinliklerini uygulayabilecek cazibeler mevcuttur (Baştemur, 2013: 11).

Bugüne kadar Avrupa Konseyi tarafından Avrupa Kültür rotası olarak sertifikalandırılmış rotaların, ülkemizde devam ettirilmesi mümkünken, Türkiye'den herhangi bir kurum, kuruluş ya da bir organizasyon tarafından Türkiye'deki bölümlerin tamamlanmasına yönelik bir girişimde bulunulmamıştır. Yeni rotalar keşfetmek ya da var olan rotaların işaretlenmemiş ya da işaretlerin zarar gördüğü bölümlerin yeniden işaretlendirilmesine yönelik bir çalışmanın yapılmışor olması da dikkat çekicidir. Son yıllarda ortaya çıkarılan diğer rotalar ise; İbrahim Peygamber Rotası, İstiklal Yolu, Küre Dağları Yürüyüş Yolu, Kaçkar Dağları Yürüyüş Yolu, Padişah Yolu, Evliya Çelebi Yolu, Frig Yolu, Hitit Yolu, Yenice Ormanları Yolu, Karya Yolu, Sarıkamış Rotası, Gastronomi Rotası, Fethiye Alternatif Rotası, Ağrı Dağı Rotası'dır (<http://cultureroutesinturkey.com>, 2014).

Konya; doğal güzellikleri ve sahip olduğu turistik arz potansiyeli yönünden uluslararası turizm pazarlarının talep ettiği turistik çekicilik özelliklerine sahip bir yerdir. Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış bir kültür kentidir. Tarihsel ve kültürel dokusu yanı sıra, ilçelerinde bulunan doğal güzellikleri, gölleri, mağaraları, mesire ve dinlenme yerleri, kaplıcaları ile önemli bir turistik destinasyondur. Bu çalışmada oluşturulan ekoturizm rotaları ile Konya ili'nin doğal güzellikleri, özgün kültürel değerleri ve tarihsel geçmişinin bir arada tecrübe edilebileceği bir alternatif turistik ürün oluşturulması noktasında çok önemlidir. Bu alışma, Kalkınma Bakanlığı'nın 2014-2018 eylem planı doğrultusunda, sürdürülebilir evre, bölgesel gelişme, yerel ekonomilerin ve kırsal kesimin güçlendirilmesi hedefleri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Söz konusu ekoturizm rotaları, farklı konseptlerdeki rotalardan oluşan

Avrupa Kültür Rotaları'ndan ekoturizm konseptli tur rotalarının Türkiye ayağı olmalıdır.

2.11. 2023 Türkiye Turizm Stratejisi'nde Konya

2023 Türkiye Turizm Stratejisi'nde; turizm kaynaklarının noktasal ölçekte planlanması yerine gelişim aksları boyunca turizm koridorları, turizm bölgeleri, turizm kentleri ve eko turizm bölgeleri oluşturacak şekilde ele alınması, bu değerlerin tanıtımı ve kullanım kriterlerinin belirlenmesi açısından daha doğru bir yaklaşım olarak görülmektedir. Böylece, turizm potansiyeli bulunan bölgelerin diğer alternatif turizm türleri ile cazibesi artırılacağı öngörülmektedir.

Konya'ya ilişkin 2 strateji ve 1 Ekoturizm Bölgesi hedefi belirlenmiş ve buna yönelik planlara yer verilmiştir. Bu kapsamda turistik ürün çeşitlendirmesi ve ekoturizme ilişkin hedefler aşağıdaki gibidir (<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr>, 2014);

a) “Zengin kültürel ve doğal değerlere sahip kentlerimizin markalaştırılarak, turistler için bir çekim noktası haline getirilmesi” stratejisi kapsamında Konya'nın da dahil olduğu marka kültür kentleri oluşturulması doğrultusunda 2023 yılı hedefleri;

- İç ve dış turizmde kültür turizmi hareketini artırmak için her yıl Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından bir şehir “Kültür Turizmi Kenti” olarak ilan edilecektir.
- Tarihi, kültürel ve mimari özelliği olan yapıların ve ören yerlerinin restorasyonu yaptırılacaktır.
- Yöresel etkinlikler uluslar arası standartlara uygun bilimde geliştirilecektir.
- Kültürel ve sanatsal gösterilerin sergileneceği tesisler ve mekanlar yaptırılacaktır.
- Yöresel etkinlikler uluslar arası standartlara uygun biçimde geliştirilecektir.

- Kültürel ve sanatsal gösterilerin sergileneceği tesisler ve mekanlar yapılacaktır.
- Yerel halkın soyut ve somut kültürel mirasın değeri ve korunması konusunda bilinçlendirilmesi sağlanacaktır.
- Şehirlerimizin zengin kültürel mirasını vurgulayan ulusal uluslar arası düzeyde tanıtım ve pazarlama yapılması sağlanacaktır.

Söz konusu hedeflere ulaşmak için yapılacaklar ise şöyle sıralanmıştır;

1. Mimari düzenlemeler

Uluslar arası standartlarda şehir müzeleri kurulacak,

Tarihi, kültürel ve mimari özelliği olan yapıların ve ören yerlerinin restorasyonu yapılacak,

Tarihi dokuları ve eski merkezleri yenilenmesi projeleri hazırlanacak,

Anıt, kale, su kemeri, sur, han, kervansaray vb. tarihi yapıların ışıklandırma ve çevre düzenlemeleri yapılacak,

Tarihi çekim noktalarının çevresinde turistik yeme-içme tesisleri yapılacak,

Ülkemizin meşhur el sanatlarından deri, halı, takı gibi ürünlerin sunulacağı Kapalıçarşı benzeri otantik alışveriş merkezleri yapılacak ve mevcut olanların iyileştirilmesi sağlanacaktır.

2. Ulaşım sistemi ile ilgili düzenlemeler

Havaalanı otelleri yapılacak,

Havaalanı-kent merkezi toplu taşıma sistemleri kurulacak,

Kıyı şehirlerindeki iskele ve limanlarda düzenlemeye gidilecek,

Deniz turizmi olanakları geliştirilecektir.

3. Kültürel akşların düzenlenmesi

Kongre turizmine yönelik tesis ve aktivitelerin canlandırılması çalışmaları başlatılacak,

Fuar ve kongre merkezleri yapılacak,

Sanat köyleri kurulacak,

Ulusal ve uluslar arası ölçekte faaliyetler düzenlenecek,

4. Fiziksel-Sosyal Düzenlemeler

Kent merkezinde turizm danışma büroları açılacak,

Yerel idare ve ilgili kuruluşlar ile işbirliği yapılarak altyapı ve üstyapı eksiklikleri tamamlanacak,

Yön levhaları ve bilgilendirme tabelaları konulacak,

Şehir turları kapsamında tur güzergahını ve çekim noktalarını gösterir özel şehir haritaları ve broşürleri basılacak ve sahip olunan değerlerin gerek ülke çapında gerekse yurtdışında tanıtım ve pazarlaması yapılacaktır.

b) “Alternatif turizm türlerinden öncelikli olarak sağlık turizmi ve termal turizm, kış turizmi, golf turizmi, deniz turizmi, ekoturizm ve yayla turizmi, kongre ve fuar turizminin geliştirilmesi” stratejisi kapsamında kongre turizmine altyapısı uygun iller İstanbul, Ankara, Antalya, İzmir, Konya, Bursa, Mersin öncelikle ele alınarak Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yönlendirici çalışmalar yapılacaktır.

c) “Varış noktası olarak geliştirilecek ve birden fazla ili kapsayan turizm gelişim bölgelerinde yerel ve bölgesel kalkınmada turizmin güçlü bir araç olarak kullanılması” stratejisi kapsamında ülkemizde 9 adet tematik bölge önerilmektedir. Ülkemiz turizminde geliştirilmesi hedeflenen turizm faaliyetleri ile bölgelerin uluslar arası düzeyde varış noktası olarak geliştirilmesi ile turizmin iç bölgelere yayılması, turizm sezonunun tüm yıla yayılması sağlanacaktır. Bu kapsamda Konya ilinin yer aldığı VI. Göller Bölgesi Eko-Turizm Gelişim Bölgesi kapsamında yapılacak faaliyetler aşağıdaki gibidir;

Göller Bölgesi, Ege, Akdeniz ve İç Anadolu bölgelerinin ortasında yer almakta olup, Konya, Isparta, Afyon ve Burdur illerini kapsamaktadır. Bölgede, başta Beyşehir, Eğirdir, Kovada, Acıgöl, Burdur, Salda, Eber ve Akşehir Gölleri olmak üzere çok sayıda göl bulunmaktadır. Bu göller esas alınarak, doğa turizmine yönelik alanlar ve turizmi destekleyen trekking, araçlı ve çadırli kamp, yamaç

paraşütü, dağcılık, mağaracılık, avcılık, binicilik, bisiklet, sörf, foto safari vb gibi faaliyetler geliştirilecektir. Ayrıca, önemli bir yaban hayatında sahip bölgede, habitatlar ve ekosistemler bozulmadan sürdürülebilir bir turizm yaklaşımı sunulacak, ziyaretçilerin doğa ve doğa koruma konularında bilgilendirilmesi yöredeki doğa koruma çabalarına katkıda bulunulması sağlanacaktır. Bölge içinde yer alan göller odaklı “Turizm Merkezi” ilan edilebilecek alanlar belirlenerek, fiziki planların tamamlanmasından sonra turizm yatırımcılarına tahsisi stratejik plan kapsamında gerçekleştirilecektir. Göller Bölgesinde gerçekleştirilecek arazi tahsisi ve yapılacak yeni yatırımlar ile nitelikli tesis sayısının artırılması sağlanarak mevcut konaklama kapasitesinin niteliğinin de yükseltilmesi sağlanacaktır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı 2023 Türkiye Turizm Stratejisi’nde görüldüğü üzere Konya ili için geliştirilmesi hedeflenen alternatif turizm türleri ekoturizm ve kongre turizmidir. Bu tez çalışması Konya’da ekoturizmin geliştirilebilmesi için öneriler sunan ve turizm sektöründe en çok tercih edilen ekoturizm aktivitelerinin Konya’da uygulanabileceği bölgelerin tespitinin yapıldığı ve araştırmalar sonucunda uygulanabilir ekoturizm rotalarının oluşturulduğu bir çalışma olması yönüyle çok önemlidir. Bu çalışma vesilesiyle Konya destinasyonunun ekoturizm açısından yönetimi ele alınmış ve turistik ürün açısından değerlendirildiğinde başlangıç evresinde olan Konya için planlı bir gelişme uygulanması öngörülmektedir.

III. BÖLÜM

ARAŞTIRMA ALANINA AİT BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1. Araştırma Sahasının Yeri, Sınırları ve Genel Özellikleri

Konya, coğrafi olarak 36° 40' ve 39° 16' kuzey enlemleri ile 31° 14' ve 34° 26' doğu boylamları arasında yer almaktadır (Dinç, 2013: 225-240). Batısında Afyon ve Isparta, doğusunda Niğde, Aksaray, kuzeyinde Ankara ve Isparta, doğusunda Niğde, Aksaray, kuzeyinde Ankara ve Eskişehir, güneyinde Antalya, Karaman ve Mersin illeri ile komşudur (Sezgin, 2000: 27). Geniş bir yayılım alanına sahip Konya'nın birçok kesiminde bozkır iklimi görülmektedir. Yaz ve kış arasında sıcaklık farkları çoktur. 2013 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre Konya'nın nüfusu 2.079.225 kişidir. Yıllık nüfus artış hızı % 13,04, kilometrekare başına düşen kişi sayısı ise 53'dür. İl merkezi nüfusu 2013 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre 1.185.436 kişidir (<http://www.konilis.gov.tr>, 2014). Ekonomik açıdan Türkiye'nin gelişmiş kentlerinden biri olan Konya doğal ve tarihsel zenginlikleriyle de önem taşımaktadır.

3.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Konya Destinasyonu'nda turistik ürün çeşitlendirmesi politikası uygulanması gerekliliğinin ortaya konulması ve destinasyon yönetimi kapsamında bölgenin ekoturizm arzının incelenmesi, uygulanabilir ekoturizm rotaları oluşturulmasıdır. Turizm literatürü incelendiğinde, ekoturizm konulu çalışmaların genel itibariyle bilimsel tespit odaklı olduğu, uygulamaya yönelik çalışmaların eksik olduğu görülmüştür. Yapılan bu çalışma, literatürdeki eksikliği tamamlama noktasında çok önemlidir. Bilimsel tespite dayalı bir öneri niteliğinde oluşturulan ekoturizm rotaları, turizm sektörünün pratik kesiminin uygulayabileceği rotaların oluşturulması, aynı zamanda 2023 Türkiye Turizm Stratejisi'ndeki hedeflerin gerçekleştirilmesi noktasında önem arz etmektedir.

3.3. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları

Araştırmanın varsayımları ve sınırlılıkları aşağıdaki gibidir:

Araştırmanın Varsayımları

- Konya ilinin ekoturizm potansiyeli yüksek bir il olduğu ve pek çok ekoturizm aktivitesinin burada uygulanabileceği varsayılmıştır.
- Konya destinasyonunda uygulanabilecek ekoturizm esnasında, iletişime geçilecek paydaşların ekoturizm konusunda bilgili olduğu varsayılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Çalışmanın zaman ve maliyet kısıtları sebebiyle sadece Konya ilini kapsamı ve önerilen rotaların ekoturizm piyasasında en çok tercih edilen ekoturizm aktiviteleri olan ‘trekking, mağara turizmi, kuş gözlemciliği ve yayla turizmi’ çerçevesinde oluşturulması bir sınırlılık olarak kabul edilebilir.
- Çalışmada özellikle doğası ve kültürel dokusu bozulmamış bölgeler, alan gezileri sonucunda güzergahlara dahil edilmiştir.

3.4. Materyal ve Yöntem

3.4.1. Materyal

Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kapsamında Konya’da Ekoturizm Rotaları konulu çalışmanın ana materyalini Konya ili doğal ve kültürel kaynak değerleri oluşturmaktadır. Çalışma alanında yer alan tüm, doğal, kültürel ve tarihi değerler ayrı ayrı birer materyal olarak incelenmiştir.

Çalışmanın temel içeriğini oluşturan; turistik ürün, turistik ürünün özellikleri, turistik ürünü oluşturan faktörler, turistik ürün çeşitlendirmesi, turistik ürün çeşitlendirmesinin gerekçeleri, turistik ürün çeşitlendirme politikası, ekoturizm, tur rotaları konularında yapılan araştırma ve yazılardan kuramsal temelleri oluşturmak

adına yararlanılmıştır. Türkiye’de turizm, turizmde yeni projeler, Türkiye Kültür Rotaları konularına da kuramsal temelleri oluşturmak için değinilmiştir.

Bu tez çalışmasında yerli ve yabancı literatür, belgeler, kaynaklar, makaleler, akademik çalışmalar, internet araştırmaları, kitaplar, konuyla ilgili wep siteleri, raporlar, yayınlar, yapılan benzer çalışmalar ve görsel malzemelerden materyal olarak yararlanılmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın yaptığı çalışmalardan da yararlanılmış, yöredeki paydaşlardan alınan bilgilerden faydalanılmıştır. Ayrıca  nerilen tur rotaları gezilmiş ve bu deneyim de tezin geneline aktarılmıştır. Bölgesel sürdürülebilir turizm, ekoturizm, alternatif turizm faaliyet raporları, haritalar da materyal olarak kullanılmıştır.

Konya’da yer alan ekoturizm kaynaklarının belirlenmesinde, alanda yapılan araştırma sadece bu yıl değil, bölgeye yönelik önceki yıllarda yapılan gezi ve incelemeler, proje çalışmaları, bölgede yapılan rehberlikten edinilen deneyimler, çekilen fotoğraflar ve arşiv fotoğrafları da bu çalışmanın yardımcı materyalini oluşturmaktadır.

3.4.2. Yöntem

Çalışmada daha önce Konya’da ekoturizm faaliyetleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelenmiş ve turistik ürün olabilecek ekoturizm rotaları araştırılmıştır. Bu araştırma sonucunda çalışma alanına giren, ekoturizm faaliyetleri için potansiyel oluşturacak doğal ve kültürel kaynaklar belirlenmiş, değerlendirilmiş ve kaynakların geliştirilmesine yönelik öneriler getirilmiştir. Çalışma, rotaların taşıdığı doğal ve kültürel değerlerin ve öneminin vurgulanması esasına dayanmaktadır. Çalışmanın hazırlanmasında;

1. Çalışmanın konusu, amacı ve kapsamının belirlenmesi,
2. Veri toplama ve literatür araştırması,
3. Çalışma alanının mevcut durum analizi,
4. Çalışma alanındaki doğal ve kültürel ve tarihi kaynakların tespiti,
5. Çalışma alanında yapılan arazi çalışması sonucu elde edilen bulgular,

6. Turizm ve ekoturizm kullanıma olanak sağlayacak alanların geliştirilmesine yönelik strateji ve önerilerin geliştirilmesi, süreci takip edilmiştir.

Çalışma alanına ilişkin bilgi, literatür taraması, döküman analizi şeklinde toplanmıştır. Alana yönelik seyahat edilip, inceleme gezileri düzenlenmiştir. Ayrıca veri toplama aşamasında, gözlem tekniği ile, yazılı tasvirler, fotoğraflar, yazılı kaynaklardan yararlanılmıştır. Araştırmanın ampirik verileri Haziran 2013 – Mayıs 2014 tarihleri arasında toplanmıştır. Yöredeki seyahat acentası yöneticileri ve otel işletmecileri, mesleki birlik ve dernek başkanları, turizm danışma bürosu sorumluları, yerel yöneticiler ve yöre halkı ile, araştırma konusunun genişliği sebebiyle yapılandırılmamış mülakat yöntemi uygulanmıştır. Görüşmeler için, araştırma konusuna taraf olabilecek kişiler seçilmiş, amaçlı örneklem yöntemi olan maksimum çeşitlilik örnekleme tercih edilmiştir. Toplam 50 kişi ile görüşülmüştür ve görüşülen kişilerin listesi aşağıdaki gibidir:

- Konya Meram Belediyesi İdari Personeli
- Konya Selçuklu Belediyesi İdari Personeli
- Konya Karatay Belediyesi İdari Personeli
- Konya Büyükşehir Belediyesi Park Bahçeler Müdürü
- Konya Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Daire Başkanı
- Konya Büyükşehir Belediyesi Çevre Mühendisi
- Konya Büyükşehir Belediyesi İdari Personeli
- Konya İl Kültür ve Turizm Müdür Yardımcısı
- Konya 8. Orman Bölge Müdürlüğü Planlama Müdürü
- 2 Konya 8. Orman Bölge Müdürlüğü Orman Mühendisi
- 8 Konya Turizm Danışma Bürosu Personeli
- Konya Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü Tesisler Şube Müdürü
- 2 Konya Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü Antrenör
- Konya Doğa ve Su Sporları Klübü Başkanı

- 2 Konya Amatör Spor Klüpleri Federasyonu Yönetim Kurulu Üyeleri
- 4 Otel İşletme Sahibi/Müdürü
- 4 Seyahat Acentası Sahibi/Müdürü
- 7 Konya Bölgesini Tanıtan Rehberler
- 10 Yerel Halk

Görüşme yoluyla elde edilen veriler yazıya dökülmüş ve alınan yanıtlar karşılaştırılarak genel temalar elde edilmiştir. Nitel araştırma yöntemleri ile desteklenmiş kavramsal bir çalışma niteliğindeki araştırmada, elde edilen verilerden, alanın tanımlanması ve önerilerin geliştirilmesinde yararlanılmıştır. Değerlendirme aşamasında; rotalar ve yakın çevresinde yer alan, doğal, kültürel ve tarihi değerler, bunların önemi, diğer kaynaklarla ilişkileri, alanın ekoturizm açısından sunduğu fırsatlar, turizm çeşitlerine katkıları göz önünde bulundurulmuştur. Doğal, kültürel ve tarihi kaynakların ekoturizm çerçevesinde geliştirilmesine yönelik öneriler sunulmuştur. Sonuç bölümünde ise, elde edilen tüm veri ve bulgular ışığında oluşturulan rotalar ile ilgili öneriler yer almaktadır.

3.5. Önceki Çalışmalar

Ekoturizm konulu farklı bilimsel çalışmaların yapılmış olmasıyla birlikte, turistik ürün çeşitlendirmesi kapsamında, bu bölgedeki turizm arzı doğrultusunda hazırlanmış, alternatif bir ürün olarak önerilen bir başka ekoturizm rota çalışması bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra, Türkiye’de rotalandırmaya dair çalışmaların çoğunlukla akademik çalışmalar dahilinde ele alınmadığı literatür taraması sonucu ortaya çıkmıştır. Farklı konseptler dahilinde hazırlanmış diğer rota çalışmaları aşağıdaki gibidir;

Baştemur (2009), ‘Likya Yolu ve Çevresinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin Araştırılması’ konulu çalışmasında Likya Yolu ve çevresinde yer alan doğal ve kültürel kaynaklar belirlenmiş ve önemli değerlere sahip olan bu rotanın Avrupa Kültür Rotaları programına dahil edilmesini sağlamak için yapılması gerekenler önerilmiştir.

Baştemur (2013), ‘Mimar Sinan Rotası’nın Doğal ve Kültürel Peyzaj İzleri’ konulu çalışmasında Mimar Sinan ve eserleri hakkında bilgi verilmiş, özel ilgi turizmi, niş pazar ve kültür turizmine katkı sağlayacağı düşünülen Edirne ve İstanbul merkezli tur güzergâhları oluşturulmuş ve bunlar birbirine bağlanarak tek bir güzergâha dönüştürülüp bu güzergâh üzerindeki kültürel ve doğal peyzaj izleri çıkarılmıştır.

3.6. Konya Ekoturizm Potansiyeli

Konya ili; doğal güzellikleri ve sahip olduğu turistik arz potansiyeli yönünden uluslararası turizm pazarlarının talep edebileceği turistik çekicilik özelliklerine sahip bir yerdir. Çalışmada Konya yöresinin seçilmesinin temel nedeni, bölgenin; destinasyon ürün yaşam döneminin başlangıç aşamasında olması ve Türkiye’deki diğer destinasyonlara göre farklı özelliklere sahip olmasıdır. Konya, doğal güzellikler bakımından oldukça zengin bir ildir. Bu zenginlikte çok geniş olan il topraklarında farklı iklim bölgeleri ve çeşitli bitki örtüsü bulunması etkilidir. Ayrıca kapalı bir havza içerisinde bulunması, yoğun karstik oluşumlar ortaya çıkması nedeni ile yörede çok sayıda sıcak ve soğuk su kaynağı, büyüklü küçüklü birçok göl vardır (Yurt Ansiklopedisi, Cilt 7: 5108).

a) Dağlar

Dağlık sahalar denilince ilk akla gelen ilin güney sınırını belirleyen Toros Dağları’dır. Konya ile Antalya illeri arasında sınır çizen dağlar Batı Toroslar, Mersin ili ile sınır çizen dağlar ise Orta Toroslar olarak adlandırılmaktadır. Geyik ve Bolkar Dağları, Toros dağ silsilesinde yer almaktadır. Konya ilinin kuzeyinde doğu-batı doğrultulu uzanan Bozdağlar, Konya’nın batı sınırını çizen Sultan Dağları, Erenler Dağı, Alacadağ, Ali Dağı, Küpe Dağı, Eğriburun ve Karaçal Dağları ilin diğer önemli dağlarını oluşturur. Bunların yanısıra şehir merkezinin hemen batısındaki Loras Dağı ve şehrin 50 km doğusundaki Bozdağ gibi farklı yükselti değerine sahip pek çok dağ da bulunmaktadır. Ayrıca ilde volkanik dağlar da bulunmaktadır. Bu volkanik dağlara en güzel örnekler; Karapınar ilçe sınırlarındaki Karacadağ ve Konya şehir merkezi yakınındaki Takkeli Dağ’dır. Volkanik faaliyetlere sahne olmuş

bu alanlarda püskürme sonucunda volkan tüflü araziler oluşmuştur. Bu dağlık sahaların önemli bir özelliği de bölgede bitki örtüsünün ve hayvan türlerinin zengin olduğu ve tatlı su kaynaklarının büyük bir kısmının bulunduğu yerler olmasıdır. Bu dağlık sahalar pek çok yerşekline (vadiler, karstik şekiller; mağara vb) ev sahipliği yapmasının yanında önemli bir alternatif turizm alanıdır (Dinç, 2013: 225-240).

b) Ovalar

Konya il topraklarının % 37-38'i ovalardan oluşmaktadır. İl genelinde geniş yer kaplayan ovaların eski Konya Gölü'nün kuruyarak bugünkü halini alması sonucu ortaya çıkmıştır. Göl tabanında depolanan alüvyonlar bu topraklarda tarıma uygun zemin hazırlamıştır. Bu ovaların en büyüğü Konya Ovası'dır. Konya Ovası'nın kuzey-güney genişliği yaklaşık 80 km, doğu- batı genişliği yaklaşık 50 km civarındadır. Ova'nın güney sınırını Toros Dağları, batı sınırını ise Takkeli Dağ, Gevele Dağı ve Loras Dağı çizmektedir. Doğusunda da devamı niteliğindeki Ereğli Ovası kuzeyinde Obruk Platosu ve Bozdağlar yer almaktadır. İldeki diğer ovalar; Ereğli Ovası, Hotamış Ovası, Karapınar Ovası, Cihanbeyli Ovası, Altınekin Ovası, Kulu Ovası, Ilgın Ovası, Seydişehir ve Beyşehir Ovası'dır (Dinç, 2013: 225-240).

c) Akarsular

Konya ili sınırları içerisinde daha çok mevsimlik ve sel rejimli akarsular yer alır. Buradaki akarsuların boyları kısadır. Konya ilinin geniş sahaları, kapalı havza olması sebebiyle akarsular ova tabanlarındaki bataklıklarda kaybolur. Bölgedeki akarsular kar ve yağmur suları ile beslenirler. Konya'daki yağış rejimi düzensiz olduğu için bu akarsuların rejimi de düzensizdir. Birçoğu, yaz aylarında kururlar; ancak ilkbahar ve yaz aylarında kısa süreli sağanak yağışlar ile sel baskınlarına sebep olabilmektedir. Sel baskınları tarım alanlarında büyük zarara neden olur. Bundan dolayı bölgede erozyonla mücadele çalışması yapılmaktadır. Bu çalışmalar en fazla sel gelen dereler üzerine barajlar kurularak sürdürülmektedir. May ve Apa barajları buna örnektir. Konya'da akarsuların su toplama havzaları farklı yönlerde akış gösterirler. Bunlardan Yukarı Sakarya Nehri'ne ulaşan Gökpınar Deresi ile Karadeniz'e, Göksu Nehri'nin kuzey kolu olan Hadim Çayı, Manavgat Nehri'nin yukarı havzası çevresindeki dere ve çaylar açık havza niteliğinde olup sularını

Akdeniz'e ulaştırırlar. Bunlardan Tuz Gölü, Çavuşçu Gölü, Beyşehir Gölü, Ereğli Ovası'ndaki Akgöl, Hotamış Bataklığı çevresindeki yükseltilerden kaynağını alan dereler ise kapalı havza şeklindeki bu alanlara akış gösterirler. Konya'da yer alan en büyük ve en önemli akarsu Çarşamba Suyu'dur. Kaynağını Bozkır ilçesindeki yükseltilerden alır. Beyşehir Gölü'nün ayağı ile birleşerek Çumra Ovası sulama şebekesini oluşturur. Çarşamba Suyu üzerinde kurulan Apa Barajı hem selleri önlemek hem de Konya Ovası'nın bir bölümünde sulama yapmak için kurulmuştur. Konya ilinde Meram Çayı, Sille Deresi, May Deresi, İvriz, Bolasan, Çiğil, Doğanhisar İnsuyu, Göksu, Adıyan, Engilli, Çavuşköy, Karasu Çayları da önemli akarsulardandır. Şehrin içme ve kullanma suyu olarak kullanılan Hatıp, Çayırbağı, Mukbil ve Dutlu Suyu ve Hotamış Bataklığı çevresindeki çeşitli kaynaklarda önemlidir (<http://www.konya.gov.tr>, 2013).

d) Göller

Konya il sınırları içerisinde veya il sınırında pek çok göl bulunmaktadır. Bunlar; Tuz Gölü, Beyşehir Gölü, Akşehir Gölü, Ilgın (Çavuşçu) Gölü, Suğla Gölü, Hotamış Gölü, Ereğli Akgöl, Bolluk Gölü, Meke Krater Gölü, Acıgöl, Kulu Düden Gölü, Kozanlı Gölü (Gökgöl), Samsam Gölü, Tersakan Gölü'dür. Bunun yanı sıra küçük obruk gölleri de (Timraş, Kızören, Meyil ve Çıralı gibi) bulunmaktadır. Konya'da başta sulama amaçlı olmak üzere elektrik üretimi, taşkın önleme, içme suyu sağlama gibi nedenlerden dolayı barajlar inşa edilmiştir. Dsi 4. Bölge Müdürlüğü verilerine göre işletmedeki barajlar, hidroelektrik santraller ve depolamalardan bazıları şunlardır; Sille Barajı, May Barajı, Apa Barajı, Altınapa Barajı, İvriz Barajı, Derebucak Barajı, Çavuşçu Depolaması, Suğla Depolaması, Beyşehir Gölü regülatörü (Dinç, 2013: 225-240).

DSİ kayıtlarında Konya'da şuan aktif olarak kullanılan 27 adet gölet, inşa halinde ise 6 adet gölet bulunmaktadır; Çukurçimen, Bostandere, Mecidiye, Aydoğmuş, Güneydere, May, Hadim, Osmancık, Akören, Cihanbeyli, Bulcuk, Evliyatekke, Doğanhisar, Başhüyük, Çayhan, Ladik, Deşdiğin, Derbent, Karaağa, Çiftliközü, Aşağıçiğil, Beykavağı, Çavuş, Doğanhisar Ayaslar, Seydişehir Taraşçı, Selçuklu - Malas, Hadim - İnönü Yaylası Göletleridir. İnşa halindeki göletler şunlardır; Meram - Erenkaya, Bozkır - Çağlayan, Meram - Akşahan, Ilgın -

Yukarıçığil, Hadim - Yelmez, Meram - Yeşiltekte Göletleri. Tüm bunlarla birlikte ildeki toplam doğal ve yapay gölet sayısı 45 adet olup bu sayı her yıl artmakta ve pek çok yeni gölet yapımı da devam etmektedir (Dinç, 2013: 225-240).

e) Obruklar

Obruklar, karstik arazi denilen, genelde suyun kolayca eritebildiği buharlaşma ürünleri ve karbonatlar içeren düzlüklerde oluşan derin çukur şeklinde göllerdir. İç Anadolu, Tuz Gölü havzası güneyindeki Konya Ovası'nı ayıran topraklar bu mucizevî oluşumları barındırır (Güvenç, 1998: 146). Bu obruklar; sulu, kuru, yayvan, dik, küçük, büyük olarak çeşitlenmekte ve yörede 20'yi aşkın sayıda bulunmaktadır. Obrukların diğer bir özelliği de yazın ilk aylarında koyu lacivert ve yeşil olan renginin yaz ilerledikçe çivit mavisi, berrak bir renk almasıdır (Eken, 1998: 135-136). Meyil, Çıralı, Obruk, Gökhöyük, Yarımoğlu Obruk Gölleri en çok tanınanı ve en çok ilgi çekenleridir. Bu göller, çevresinin kurak alanları içerisinde günübürlük bir dinlenme yerleridir. Fakat bu potansiyel yeterince değerlendirilmemiştir (Güngördü, 1997: 20).

f) Platolar

Konya ilinin yaklaşık 2/3'ü düz alanlardan oluşmaktadır. Bu düz alanlar içinde en büyük pay plato sahalarına aittir. Genç formasyonlarla kaplı bu düz alanlarda örtü kalınlığı 500 m'yi bulmaktadır. Konya ili topraklarının kullanım durumuna bakıldığında il topraklarının 2/3'ünün tarımsal faaliyetlere ayrıldığı görülmektedir. Çayır mera alanlarının % 15-17, ormanlık alanlarının % 12, ürün getirmeyen kısımların ise % 7 civarındadır ve bu doğrultuda ildeki plato ve ova alanları çok değerlidir. İldeki platolar Obruk Platosu, Cihanbeyli Platosu, Haymana Platosu ve Taşeli Platosu'dur. Konya Ovası'nın kuzeyinde yer alan Obruk Platosu'nun yükseltisi 1100-1150 m arasında olup, doğu-batı yönünde 75-80 km uzunluğa, kuzey-güney yönünde 35-65 km genişliğe sahiptir. Konya Ovası ve çevresinde son yıllarda obruk oluşumlarının arttığı gözlenmektedir. Bu güncel obrukların oluşumu ile yeraltı su seviyesindeki azalma arasında bir ilişkinin olduğu tahmin edilmektedir. Geçmişten günümüze yeraltı su seviyesinin azaldığının somut örneklerini Akgöl (Ereğli), Acıgöl (Karapınar), Meke Tuzlası (Karapınar) ve Timraş

Obruğu'nda görülebilir. Yukarı Sakarya Havzası ile Tuz Gölü Havzası arasında yer alan Cihanbeyli Platosu'nun yükseltisi yaklaşık olarak 1000 m. civarındadır. İlin kuzeyini kaplayan platoda karasal iklim özellikleri görülür. Ova tabanı genellikle kalkerlerle kaplıdır. Nüfusun seyrek olduğu platoda bitki örtüsü bozkırdır. Yer altı sularının zengin olduğu alanlarda sulu tarım yapılmaktadır. Haymana Platosu ise Konya ilinin kuzeyinde Tuz Gölü'nün kuzeybatısında yer alır. Doğudan Kızılırmak, batıdan ise Sakarya nehrinin kolları tarafından vadilerle parçalanmıştır. Tahıl tarımının yoğun olarak yapıldığı önemli tarım alanlarıdır. Taşeli Platosu Konya Ovası'nın güneyinde bulunur. Genel olarak Akdeniz Bölgesi'nde yer alır. Platonun ortalama yüksekliği 1500 - 2000 metre civarındadır. Plato sahası Göksu ve kolları tarafından derince yarılmıştır. Göksu sularını Akdeniz'e ulaştırdığı için bir açık havza özelliğindedir (Dinç, 2013: 225-240).

g) Mağaralar

İl, mağaralar bakımından zengin olup, ekoturizm arzı olarak değerlendirilebilecek mağaralar şunlardır: Tınaztepe Mağarası, Balatini Mağarası, Körükini Mağarası, Suluin Mağarası, Sakaltutan Mağarası, Susuz Güvercinlik Mağarası, Pınarbaşı Mağarası (<http://www.goturkey.com>, 2014). İlde ekoturizm potansiyeli olan mağaralar ile ilgili ayrıntılar, çalışmanın araştırma bulguları kısmında aktarılmıştır.

I) Milli Parklar

Beyşehir Gölü Milli Parkı: 1993 yılında milli park olarak ilan edilmiştir. Yüzölçümü 86.855 hektardır. Beyşehir Gölü yüzölçümü bakımından Van ve Tuz Gölü'nden sonra üçüncü büyük gölümüz olmakla birlikte, tatlı su göllerimiz içinde en büyük olanıdır. Doğu kıyıları boyunca uzanan ve üç bin metreye yaklaşan dorukları ile Dedegöl Dağları, batıdan bakıldığında göle ayrı bir güzellik vermektedir. Göl suları turkuvaz mavisi olup içindeki adalarla ve çevresindeki dağlarla, onu ülkemizin en güzel göllerinden biri haline getirmektedir. Gölde tatlısu levreği, sazan, sarıbalık ve çiçekbalığı yaşamaktadır. Adalarda ve sığ kıyılarda pelikan, dalgıç, balıkçıl ve yaban ördekleri kuluçka yapmakta, göçler sırasında çeşitli

türden su kuşları sürüler halinde göle uğramaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr>, 2014).

j) Mesire ve Dinlenme Yerleri

Meram: Şehir merkezinden 8 km uzaklıkta şehrin doğusundadır. Meram Konya'nın kurak, katı iklim coğrafyasında yemyeşil bitki örtüsü, dereleri, bağ ve bahçeleri, köşk, konakları ve piknik imkânları ile muhteşem güzellikte bir yerdir (Özönder, 1997: 22-24). *Dede Bahçesi:* Alâaddin Tepesi'nin kuzeybatısında tarihsel bir bahçedir. Son yıllarda ise bahçe kültür park haline getirilmiştir. *Alâaddin Tepesi:* Kent merkezindedir. Binlerce yıllık tarihi olan tepe, yerli ve yabancı turistlerin başlıca gezinti alanlarından birisidir (Yurt Ansiklopedisi, Cilt:7: 5108). *Çayırbağı:* Konya'ya 20 km uzaklıkta olup, şehrin su ihtiyacını karşılayan tarihi bir mesire yeridir. Bu güzel mesire yerimizde herhangi bir turistik tesis kurulmamış, ancak eski doğallığını bugüne kadar muhafaza etmiştir. *Akyokuş ve Kızılören:* Konya'ya bağlı orman içi dinlenme yerleridir. *Hatıp:* Kente 17 km uzaklıkta, üzümleri ve suyu ile meşhur bir piknik yeridir. *Dutlu Kırı:* Manzarası ve yeşilliği ile ünlüdür (İl Turizm Envanteri, 1997: 43). *Hıdırlık (Akşehir):* Çamları, piknik imkanı ve belediye dağ oteli olan güzel bir dinlenme yeridir. *Yaka Manastır (Beyşehir):* Beyşehir'e 6 km. uzaklıkta zengin bitki örtüsü ve su kaynaklarına sahip dinlenme yeridir. Ayrıca; Akşehir'de Kozağaç, Çamlıköy ve Huğlu, Halkapınar'da İvriz, Bozkır'da Akçapınar, Hadim'de Yerköprü Şelalesi mesire yerlerinin yanında; Konya ilinin çevresinde Sille, May, Apa, Altınapa, Ayrancı gibi küçük baraj gölleri de piknik ve dinlenme yerleri arasındadır (Köksal, 1994: 83).

h) Tabiat Parkları, Anıtları ve Koruma Alanları

Konya ilinde Orman ve Su İşleri Bakanlığı 8. Bölge Müdürlüğü İl Şube Müdürlüğü sorumluluğunda 3 Tabiat Parkı bulunmaktadır. Bunlar; Kocakoru Ormanı Tabiat Parkı, Akyokuş Tabiat Parkı, Yakamanastır Tabiat Parkı'dır. 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değere sahip ve milli park esasları dahilinde korunan tabiat parçalarına tabiat anıtı denir ve tescillenir. Konya ili sınırları içinde yaş, çap ve boy bakımından oldukça büyük, tarihi değeri olan 3 adet ağaç anıt olarak tescil edilmiş olup, Meke

Gözü Sulak alanı da tabiat anıtı ve Ramsar alanı olarak da korunmaktadır. Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü Konya Tabiat Varlıklarını Koruma Kurullarınca il ve ilçelerde tescillenmiş birçok anıt ağaç bulunmaktadır (Konya İl Çevre Durum Raporu, 2011).

1) Konya İlindeki Yaban Hayatı Koruma Sahaları

Yaban hayatı geliştirme sahası: Av ve yaban hayvanlarının ve yaban hayatının korunduğu, geliştirildiği, av hayvanlarının yerleştirildiği, yaşama ortamını iyileştirici tedbirlerin alındığı ve gerektiğinde özel avlanma plânı çerçevesinde avlanmanın yapılabildiği sahaları, olarak tanımlanmıştır. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Konya Şube Müdürlüğüne bağlı Bozdağ Yaban Koyunu Koruma ve Üretme Sahası 1967 yılında Tarım Bakanlığı görevlilerinin düzenledikleri rapora istinaden Yaban Koyunu Koruma Sahası olarak ilan edilmiştir. Saha Karatay, Selçuklu ve Altınekin ilçeleri sınırları içerisinde bulunmakta ve 07.09.2005 tarihinde 2005/9453 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 59.296,5 ha.'lık bir alan Yaban Hayatı Geliştirme Sahası olarak ilan edilmiştir. Saha çevresinde 17 köy 1 belde sınırı bulunmaktadır (<http://bolge8.ormansu.gov.tr>, 2014).

Konya İlindeki Sulak Alanlar: Konya ilinde Orman ve Su İşleri Bakanlığı 8. Bölge Müdürlüğü Konya Şube Müdürlüğü sorumluluğunda on altı adet Sulak Alan bulunmaktadır. Bunlar; Akşehir Gölü Sulak Alanı (25500 ha), Beyşehir Gölü Sulak Alanı (73000 ha), Çıralı Obruğu Sulak Alanı (100 ha), Kulu Gölü Sulak Alanı (1800 ha), Ereğli Sazlığı (Akgöl) Sulak Alanı (5000 ha), Ilgın Çavuşçu Gölü Sulak Alanı (1500 ha), Karapınar Acıgöl Sulak Alanı (400 ha), Karapınar Meke Gölü (314 ha) , Kızören Obruğu (127 ha), Kulu Uyuz Gölü Sulak Alanı (15 ha), Karapınar Meyil Obruğu (20 ha), Kozanlı Gökgöl Sulak Alanı (650 ha), Ters Akan gölü (11000 ha), Tuz Gölü (533000 ha), Bolluk Gölü (3800ha) ve Samsam Gölü (839 ha)'dır (<http://bolge8.ormansu.gov.tr>, 2014).

3.6.1. Mülakatlar Sonucunda Elde Edilen Bulgular

Yapılan görüşmelerde Konya destinasyonundaki paydaşların pek çoğunun ekoturizm konusunda, ekoturizmin standartları konusunda bilgili olmadığı sonucu çıkmıştır. Konya'daki doğaya yönelik turizm aktiviteleri sorulduğunda, katılımcıların genel itibariyle yalnızca Beyşehir'in doğal turizm değerlerinden bahsettiği görülmüştür. Yerel Halk, Kamu Görevlileri ve Turizm Çalışanları ile yapılan görüşmelerde, yetkililer Konya destinasyonunun turistik ürün çeşitliliği, ekoturizm potansiyeli ile ilgili aşağıda sıralanan ifadeleri kullanmışlardır:

- “Gelen yabancı ziyaretçiler, Konya’da konaklamadan günü birlik ziyaretler gerçekleştirmektedir ve genel turist sayısı içerisinde %10’luk dilimi oluşturan bir grup ise Konya’ya münferit olarak gelerek Konya’da birkaç gün konaklamaktadır”.

- “Konya sanayi şehri olduğu için turizm potansiyelini kullanmaya ihtiyaç hissetmemiştir. Kapadokya’da yapılan turistik ürün çeşitlendirme Konya için de uygulanmalıdır”.

- “Konya’ya yönelik turizm algısının değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum”.

- “Konya’nın ulaşılabilir konumunu turizm sektöründe de kullanmamız gerekmektedir”.

- “Beyşehir doğası tarihi ile el değmemiş bir yerdir. Trekking, avcılık, kamp turizmi gibi aktiviteleri açısından önemli bir turizm merkezidir. Eksik yönü ise bölgeye ulaşım şartlarının zor olmasıdır”.

- “Karapınar bölgesi de farklı doğası itibariyle önemli bir turizm arzıdır. Bölgede Türkiye’deki tek çöl arazisi bulunmaktadır ve bu oluşum bir turistik çekicilik olarak kullanılabilir”.

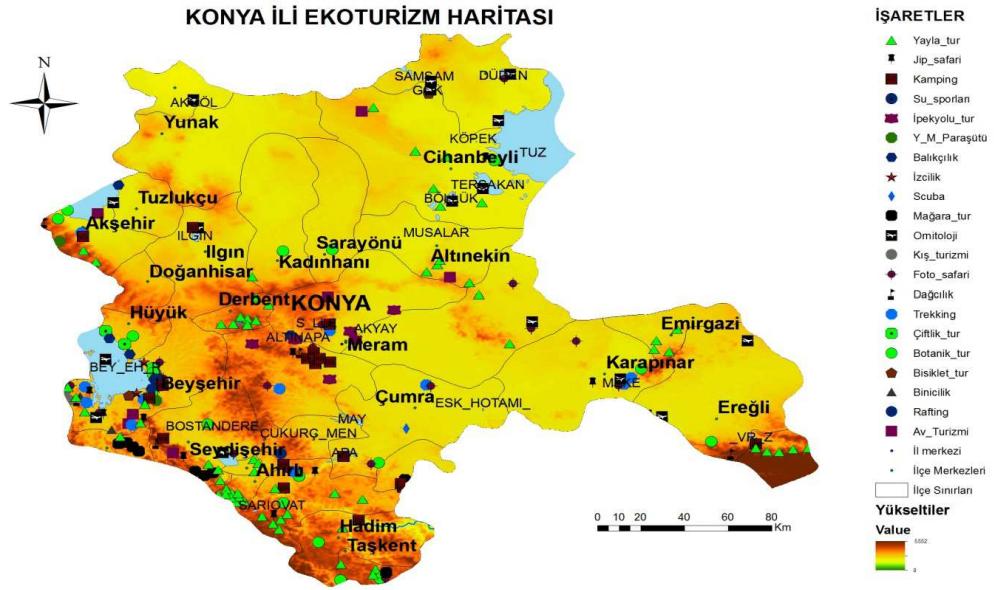
- “Konya’da dağcılık, doğa yürüyüşleri, yayla-panayır etkinlikleri vs. yapılabilir diye düşünüyorum. Bu tür etkinlikler yalnızca grup, dernek, topluluk vb. vesilesiyle yapıldığı için geniş kitleler bu organizasyonlardan yararlanamıyorlar. Bu

faaliyetlerin belli bir kural ve disiplin içinde yapılmamasının yanı sıra, tanıtımında eksiklikler var”.

- “Tuz Gölü üzerinde flamingoların doğal göç süreci ulusal ve uluslararası projeler ile desteklenerek alternatif turizme kazandırılabilir”.
- “Tuz Gölü ve Hadim Yerköprü Şelalesi doğaya bağlı turizm aktiviteleri açısından potansiyeli olan yerlerdir”.
- “Yayla mevsiminde, kırsal alanda gerçekleşen festivaller özgün kültürel değerleri yansıtmaktan uzak, sıradan bir eğlence şeklinde gerçekleşmektedir.”

3.6.2. Konya’da Ekoturizm Rotaları

Çalışmanın içeriğinde yer alan, en çok tercih edilen ekoturizm aktiviteleri olan trekking, kuş gözlemciliği, mağara turizmi ve yayla turizminin uygulanabileceği ekoturizm rotaları, Konya’nın doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel değerlerinin, folklorik öğelerinin tecrübe edilebileceği kriterde oluşturulmuştur. Oluşturulan trekking rotaları haritaları arazi özelliklerinin çalışmada aktarımının gerekliliği sebebiyle çalışmaya eklenmiştir. Kuş Gözlemi, Mağara Turizmi ve Yayla Turizmi’nin uygulanabileceği merkezler ilçe bazında, kara yolları istikametine uygun olarak sıralanmıştır. Mağara turizmi rotalarının uygulanma aşamasında, gününbirlik bir tur gerçekleştirildiğinde yalnızca bir ilçe veya konaklamalı bir tur söz konusu ise birkaç ilçe tura dahil edilebilir. Konya’da Yayla Turizmi Mayıs - Eylül ayları arasında gerçekleştirilebilmektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde ayrıntılı bir şekilde belirtilen ekoturizm aktivitelerinin Konya’da uygulanabileceği bölgeler Şekil 3.3.’te görülebilmektedir.

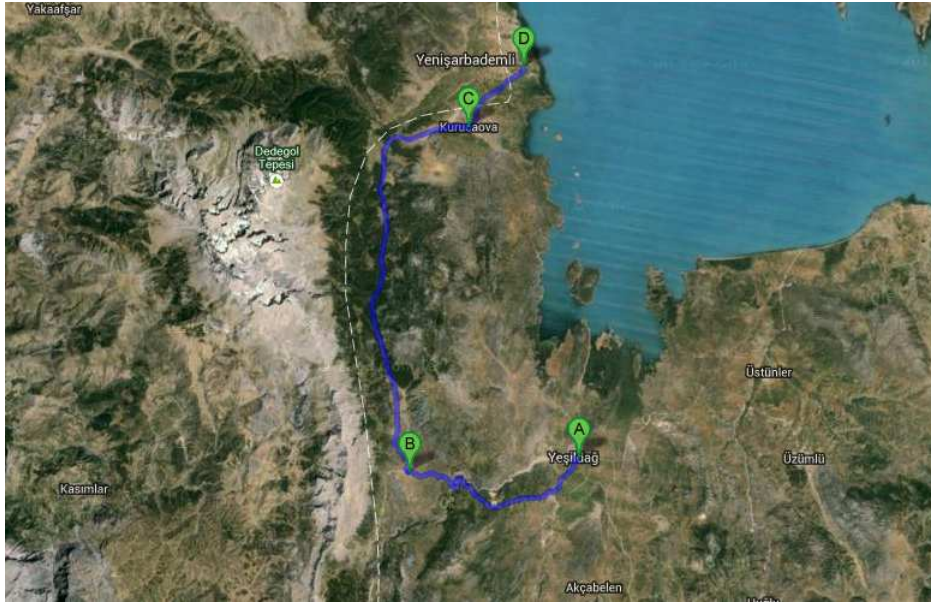
Kaynak: “ Konya Turizminin Çeşitlendirilmesine Yönelik Ekoturizm Eylem Planı” Projesi,
2012

Turistik ürün çeşitlendirmesi kapsamında Konya’da uygulanması önerilen
günübirlik ekoturizm rotaları aşağıdaki gibidir:

3.6.2.1. Trekking Rotaları

3.6.2.1.1. Beyşehir Trekking Güzergahı

Beyşehir İlçesi Yeşildağ - Dumanlı - İslibucak Yaylası - Kurucuova -
Gölyaka Gürlevik Kaynağı – Kubadabat Sarayı

Harita 3.1. Beyşehir Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

Foto 3.1. İslibucak Yaylası

Beyşehir Yeşildağ beldesinden başlayan güzergah Dumanlı istikametinde devam eder. Arazi giderek alçaldığından bu istikamet üzerinden İslibucak'a inmek kolay olur. İslibucak Yaylası kamp için çok uygun bir yerdir. Buradan hareketle Kurucuova istikametinde devam edilir ve Beyşehir Gölü'nün kıyı yerleşimlerinden Gölyaka Beldesi'ne varıldığında doğanın tüm güzelliklerini cömertçe sergilediği, yöre halkının "Gürlevik Şelalesi" adını verdiği yer altı su kaynağı ve şelale gezilebilir. Küçük bir göleti andıran yer altı su kaynağında alabalık ve kaya balığı da bulunmaktadır. Şelalenin oluşumu 1940'lı yıllarda köyde imece yapılarak gerçekleştirilmiş ve buradaki suların Beyşehir Gölü ile buluşması sağlanmıştır. Beyşehir Gölü kıyısında Kubadabat Sarayı kalıntıları gezilebilir. Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad'ın (1220-1236) emriyle Sadeddin Köpek tarafından yapılmış Kubadabad Sarayı Külliyesi, günümüze ulaşabilmiş tek Anadolu Selçuklu saray yapısıdır (<http://www.konya.bel.tr>, 2014). Zorluk derecesi 5 olan bir yürüyüş güzergahıdır.

Foto 3.2. İslibucak Yaylası

Foto 3.3. Kubadabat Sarayı

3.6.2.1.2. Meram Kilistra – İnce Treking Güzergahı

Harita 3.2. Meram Kilistra – İnce Treking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

Kilistra (Lystra) antik kenti Konya'nın 49 km güneybatısında Konya Meram ilçesi, Hatunsaray beldesine bağlı Gökyurt köyündedir. İncil'de söz edilen Aziz Paulos'un seyahatleri sırasında uğradığı Anadolu kentlerinden Lystra aynı zamanda

ünlü Kral Yolu üzerindedir (<http://www.konya.gov.tr>, 2014). Volkanik tüf kayaların oluşturduğu peri bacalarını andıran kaya oluşum köyün yer aldığı vadi boyunca devam etmektedir. Vadi adeta bir taş ormanını andırmakta, yerleşim alanındaki seyir teraslarından panoramik görüntüler vermektedir. Yerel karakterdeki bitki örtüsü ile kaplı yörede yeşilin her tonu dört mevsim görülmektedir. Bu bitki dokusu Toros yamaçlarında görülen zengin maki türleridir. Dişbudak, alıç, ahlat, yaban eriği (Yonuz eriği) iğde ve kuşburnu ile yoğun meşe ormanları, ceviz, badem vb. meyve ağaçları harika bir doğal manzara sunmaktadır. Orman dokusunda yaban hayatı tüm çeşitliliğiyle sürmektedir.

Kilistra, yumuşak kayalıklara oyulmuş kiliseleri, sarnıçları, evleriyle Kapadokya izlenimi veren bir destinasyondur. Kaya oyuğu yerleşimi şeklindeki kentin kuruluşunda ve yapılaşmasında gizlilik esas alınmıştır. Roma devrinde hıristiyanlığı kabul etmiş halk, putperest kitlelerin ve yağmacıların yoğun saldırılarına dayanamayarak saklanmaya elverişli dağlık kesimlere geçmişlerdir. Doğal bir kaya gibi görünen yerleşme yerlerinin iç kısımları geniş mekanlar halinde oyulmuş, aydınlatma ve havalandırma kamufle edilmiş mazgal açıklıklarla sağlanmıştır. Hıristiyanlar tarafından kutsal sayılan Kilistra’da beş şapel, bir şaraphane, bir su sarnıcı, bir seramik atölyesi, iki gözetleme kulesi, bir karakol, bir manastır grubu, bir şehir merkezi kazılıp temizlenmiştir. Kilistra antik kentine otomobil ile Hatunsaray yönünden gelen ve halen taş döşemeleri yerinde korunmuş, köyün doğusunda yer alan Kral Yolu izlenerek Devrek Mevki’ne ulaşılmaktadır. Burada kentin girişinde gözetleme kulesi, sarnıç ve mezarlar gezilebilir durumdadır. Kentin içine ulaşan antik yol izlenerek Konacak Mevki’ne ulaşıldığında burada anıtsal antik mezarlar ve mezarların yer aldığı kayalığın batı eteğindeki toplantı salonu ve diğer sosyal amaçlı yapılar görülmektedir. Güneyinde yer alan 8. yy’a tarihlenen haç planlı şapel, içten ve dıştan tamamen kayaya oyulmuş bir yapıdır (<http://www.konya.gov.tr>, 2014). Buradan batıya devam eden Kral Yolu’nun diğer girişine ait ikinci gözetleme kulesi, ikinci karakol ve sarnıç ile geç devirlerde testi ve çanak çömlek yapımında kullanılan ‘Kapçı İni’ gezilmektedir. Sonrasında köy merkezinde yer alan köy konağının batısında yer alan su sarnıcı, Söğütlü Deresi’ndeki su yolları gezilebilir. Buradan köylerce ‘Paulönü Mevki’ denilen yerde Sümbül Kilisesi gezilebilir. Bu noktadan

Ardıçlı Tepe'nin kuzey yamacında bulunan büyük su sarnıcına doğru giderken nekropol alanındaki anıtsal kaya mezarları görülebilmektedir. Gökyurt köyünün sakinleri Kilistra Antik Kenti üzerine yerleşmiştir. Haziranın ilk haftası burada şenlikler yapılmaktadır.

Kilistra'dan hareketli yürüyüş rotası yöresel adıyla Alisumas Dağı üzerinden, Meram İnce Kasabası istikametinde devam eder. 33 km mesafeli rota 2000m-1700m- 1500m iniş ve çıkışlardan oluşan bir güzergahtır. Zorluk derecesi 5'dir.

Foto 3.4. Kilistra

Foto 3.5. Alisumas Dağı

3.6.2.1.3. Akören İlçesi Trekking Güzergahları

a) Akören- May Deresi Güzergahı

Akören Merkez çıkışlı ilk güzergah May Deresi istikametinde ilerlemektedir. Ardıç ağaçlarıyla kaplı doğal güzelliklerin olduğu yürüyüş güzergahı sonunda May Barajı'nda balık avının yapıldığı alternatif bir ekoturizm rotasıdır. May Barajı, taşkın ve sulama amacıyla inşa edilmiştir. Bahar aylarında havzada artan su miktarı, yaz aylarında nerdeyse birkaç dönümlük bir havuz büyüklüğünde kalmaktadır. Burada değişik büyüklüklerde sazan ve aynalı sazan avlanmaktadır. Zorluk derecesi 5 olan, 18.7 km mesafeli rota güzergahı aşağıdaki gibidir:

Harita 3.3. Akören- May Deresi Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

b) Akören – Mavi Boğaz Trekking Güzergahı

Mavi Boğaz adıyla bilinen kanyon; Akören ilçesine bağlı Avdan kasabasının güneyinde Çarşamba Çayı'nın geçtiği doğa harikası bir vadidir. Uzunluğu 36 km., genişliği 20-120 metre arasında değişir. Beyşehir-Suğla Gölleri ile Bozkır çevresinin sularını Konya Kapalı Havzası'na ulaştıran Çarşamba Çayı, Mavi Boğaz adlı vadiden geçerek Konya'nın Çumra Ovası'na ulaşır. Mavi Köprü Barajı'ndan başlayan yürüyüş, vadi boyunca devam eder ve Pınarcık sapağında sonlandırılır. Yürüyüş günübirlik uygulanabilir, zorluk derecesi 2'dir.

Harita 3.4. Akören – Mavi Boğaz Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

Foto 3.6. Maviboğaz

Foto 3.7. Maviboğaz

3.6.2.1.4. Karapınar İlçesi Trekking Güzergahları

a) Karapınar Karacadağ Trekking Güzergahı: Karapınar ilçesi Hitit uygarlığından günümüze kadar mesken gören, Konya'yı doğuya bağlayan bir konumda geçmişte İpek Yolu günümüzde de işlek bir karayolunun üzerinde bulunan bir yerleşim yeridir. Karacadağ Volkanı, ilçe sınırı içerisindeki en önemli dağlık küttedir. Karapınar'a yaklaşık 23 km. uzaktaki Yeşilyurt kasabası yakınlarından başlayan rota Karacadağ'ın 2100 m yüksekliğindeki zirvesi istikametinde devam etmektedir. Üç zirvesi bulunan Karacadağ'da üç adet de kale kalıntısı ve yer altı şehirleri bulunmaktadır. Bu üç zirvenin ortasında Ovacık Yaylası bulunmaktadır. Ayrıca bu bölge nesli tükenmekte olan yıldı atlarına da ev sahipliği yapmaktadır. Zorluk derecesi 6'dır.

Harita 3.5. Karapınar Karacadağ Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

Foto 3.8. Karacadağ Zirve

Foto 3.9. Karacadağ

b) Karapınar Erozyon Sahası Trekking Güzergahı

Harita 3.6. Karapınar Erozyon Sahası Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

Karapınar ilçesi sınırlarındaki Örnek Tepe Mevki, Türkiye'nin tek çöl toprağı sayılabilir. Rota, Karapınar Erozyon sahasından başlar ve obrukların gezilmesiyle devam eder. Çöl konseptli alternatif bir ekoturizm rotasıdır. Zorluk derecesi 1 dir. Bölgede oluşan çölleşme buzul çağına kadar uzanmaktadır. Buzul çağında bölgede bulunan büyük bir gölden kalan mil ve tortuların rüzgarla taşınıp biriktirilmesiyle kumullar oluşmuştur. Zamanla sıralar halinde uzanan ve geniş bir alana yayılan kumullar gerçek bir çöle dönüşmüştür. Karapınar çölünde kumulların istila ettiği volkanik kökenli tepelere bölgede 'ketir' veya 'ketirlik' denilmektedir. Dünya'da en büyük rüzgar erozyonunu önleme sahası bu ilçede yapılmıştır. Ağaçlandırma çalışmaları neticesinde, geçmiş yıllara göre çöl görüntüsü azalmıştır.

Foto 3.10. Karapınar Erozyon Bölgesi

Foto 3.11. Karapınar Erozyon Bölgesi

Karapınar toprakları %60'lara varan oranda kireçli bir yapıya sahiptir. İlçede birçok obruk mevcuttur. Acıgöl, Meyil Gölü, Çıralı Gölü gibi obruk gölleri meşhurdur.

Meke Tuzlası: Karapınar'ın 7 km. kadar güneydoğusunda Acıgöl'ün ise 4 km. kadar güneybatısındadır. 1,5 km. genişliğindeki elips şekilli kraterin ortasında göl yüzeyinden 140 m. yüksekliğinde piroklastik malzemedan oluşan bir tepe vardır. Meke Tuzlası'nın oluşumunda iki safha söz konusudur. Birinci safhada önce maar tipi genişçe bir krater oluşmuş ve buraya sular dolmuştur. İkinci safhada ise volkanik bir patlama ile gölün ortasında daha ziyade riyolit ve bazalt cürufklarından oluşan bir koni teşekkül etmiştir. Gölün derinliği 10–12 m.'dir. Göl sularının tuzlu olması buranın 1952 yılına kadar tuzla olarak işletilmesine yol açmıştır. Gerek Acıgöl gerekse Meke Tuzlası'nda ki gölün sularında bol miktarda sodyum, potasyum, kalsiyum, magnezyum, klor, sülfat ve karbonat vardır (Konya İl Çevre Durum Raporu, 2011).

Foto 3.12. Meke Gölü

Acıgöl Obruğu: Karapınar'ın 8 km. doğusunda, Karapınar-Ereğli yolunun kuzeyinde olup yoldan görülebilmektedir. Uzun eksenini 1750 m. kısa eksenini 1250 m. olan bir elips şeklinde ve 35 m derinliğindedir. Kraterin çevresinde piroklastik malzeme yaygındır. Yamaçları oldukça diktir. Oluşumunda volkanik patlamanın yanı sıra karstlaşmanın da etkisi vardır. Ayrıca göl çevresindeki travertenler dikkat çekicidir. Volkanik bir arazide travertenlerin varlığı derinden gelen suların kireçli olduğunun belirtisidir (Polat, 2006: 176).

Çıralı Gölü: Çıralı Gölü de Meyil Gölü gibi bir obruk gölüdür. Gölün yüz ölçümü 17,500 m²' dir. Göl dairevi şekildedir ve derinliği 12 – 33 m. arasında değişir ve göl kıyından hemen sonra keskin bir şekilde derinleşir. Göl yeryüzünden 80 m. aşağıdadır. Suyu seviyesi Hotamış Bataklığı'na bağlı olarak değişir. Gölün suyu tatlıdır ve içinde birçok balık ve su canlısı yaşar. Çıralı Gölü çevresinin diğer bir özelliği ise, M.Ö. yaşamış olan bazı medeniyetlere ev sahipliği yapmış olmasıdır. Gölün çevresinde çok sayıda insan yapımı mağaralar ve yeraltı şehirleri bulunmaktadır. Bu mağaralar ve yeraltı şehirleri birbiriyle bağıntılıdır (Konya İl Çevre Durum Raporu, 2011).

Meyil Obruğu: Karapınar'ın yaklaşık 35 km. kadar kuzey batısındaki Meyil Yaylası'nda yer alır. Neojen'e ait tabakalar içerisinde gelişmiştir. Obruk, uzun eksenli 650 m. olan büyük bir elips şeklindedir. Obruk yamacının kuzey kesimi daha dik ve daha yüksektir. Güney yamacı ise daha az eğimli ve alçaktır. Obruk içindeki gölün kıyısına inen yol, daha az eğimli olan güney yamaçtır. Maksimum derinliği 40 m.'dir (Polat, 2006: 170).

3.6.2.1.5. Halkapınar Trekking Güzergahı

İvriz Çayı kenarındaki İvriz Kaya Kabartmaları - Büyük Doğan Köyü - Köşere Köyü - Osman Köseli Köyü - Delimahmutlu - Arapçukuru

Harita 3.7. Halkapınar Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

İvriz Kaya Kabartmaları: M.Ö. 3000 ile 2000 yılları arasında Anadolu'da kurulan şehir devletlerinden birisi de Ön Hititler tarafından kurulan ve merkezi Halkapınar ilçesinin 4 km. güneyindeki İvriz (İvriz) köyünde bulunan Tuvana Krallığı (Tyana Herekleia) şehir devletidir, bu devlet merkezi İvriz (İvriz) olmak

üzere M.Ö. 1200 ile 742 yılları arasında hüküm sürmüştür. Bu krallıktan günümüze halen İvriz köyünde bulunan Kral Warpalavas'a ait İvriz Kaya Kabartması kalmıştır (Bahar, 2014: 65).

Foto 3.13. İvrizkaya Anıtı

Tuvana Krallığı'ndan günümüze kalan en önemli kültür varlığı, İvrizkaya Kabartması'dır. Bugün Halkapınar ilçesine bağlı Aydınkent köyü içinde, Torosların kuzey eteklerindeki vadilerin birisinde kaya üzerine yapılmış olan bu anıt 4.20 m x 2.40 m. ölçülerindedir. Torosların derinliklerinden gelen zengin kar sularının oluşturduğu tarihi İvriz Çayı'nın kaynağında, o çağlarda da Ereğli Ovası'na hayat veren bu suyun çıktığı yere, özellikle seçilerek yapılmıştır. Kaya'nın güneye bakan yüzeyine yapılmış olması sebebiyle oldukça iyi korunarak zamanımıza kadar gelmiş bir eserdir. Kabartma M.Ö. 800 yıllarında da bu bölgenin, Tuvana ülkesinin en

görkemli krallarından Varpalawas tarafından yaptırılmıştır. Tanrının yüz kısmının önünde ve kralın arkasında Hitit hiyeroglif yazısı vardır. Bu yazıda "*Ben hakim ve kahraman Tuvana Kralı Varpalawaş, sarayda bir prens iken bu asmaları diktim, Tarhundas onlara bereket ve bolluk versin*" denilmektedir. Bu eserin bir su kaynağı yanında yer alması ve kralın elini yumruk halinde yüzünün önünde tutması Hititlere özgüdür. Ayrıca, hiyeroglif içindeki W da yine Hititlere özgü bir durumdur. Ama, burada bulunan başak ve üzüm salkımı gibi tarımla ilgili objeler Aramlı'lara özgü işaretlerdir. Kralın mantosunun iki ucu aşağıda altın bir fibula ile tutturulmuştur. Fibula ve Kral ile tanrının kemerleri Frig eserleridir. Bütün bunlardan yola çıkıldığında İvriz Kaya kabartmasının M.Ö. 730-720 yıllarında yapıldığı ve Aramlaşmış bir Hitit sanatı olduğu anlaşılır. Aram'lı Kral Varpalawas, Asur yazıtlarında M.Ö.738'li yıllarda Urballa olarak yazılmaktadır. Bu kabartma, Hitit ve Luvi kökenli yerli halk için yapılmış olduğundan, Aramca yerine bu iki halkın kullandığı hiyeroglif yazı şekliyle işlenmiştir (Bahar, 2014: 65).

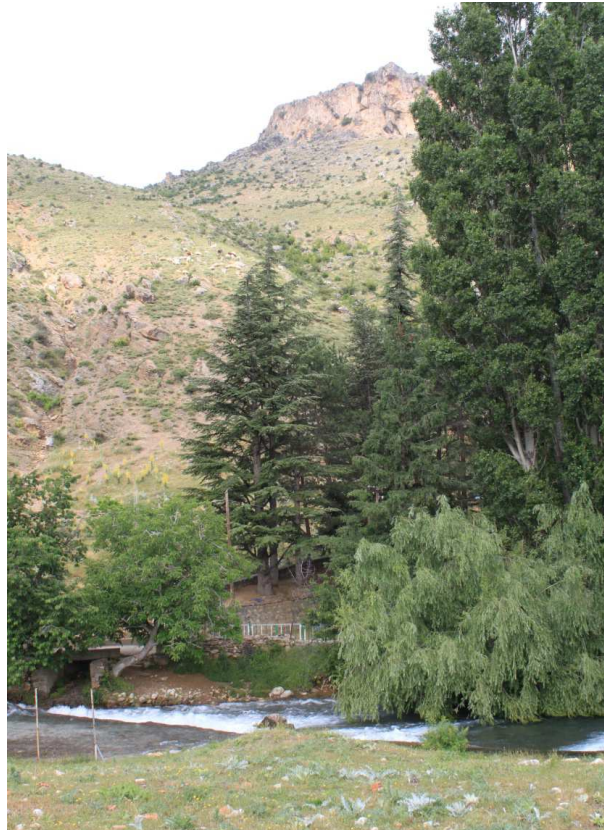

Foto 3.14 İvriz Çayı

Büyük Doğan köyü-Kösere köyü-Osman Köseli köyü-Delimahmutlu-Arapçukuru güzergahlı rota üzerinde Arapçukuru mevki kamp için uygundur. 23 km uzunluğundaki yürüyüş güzergahının zorluk derecesi 3'tür.

3.6.2.1.6. Hadim İlçesi Trekking Güzergahları

a) Hadim Kaplanlı Köyü - Yerköprü Şelalesi - Dülgerler Köyü Trekking Güzergahı: Kaplanlı köyü çıkışlı yürüyüş rotası, Göksu Vadisi istikametinde devam eder ve Göksu Irmağı takip edilerek Yağcı köyü üzerinden geçilir, Yerköprü Şelalesi'ne varılır, Çiftepınar köyü istikametinde devam edilip ve Dülgerler köyü yakınlarında yürüyüş bitirilir. 26 km.' lik yürüyüş güzergahının zorluk derecesi 3'tür.

Harita 3.8. Hadim Kaplanlı Köyü- Dülgerler Köyü Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

Sedir, göknar ve kayınlardan oluşan orman kuşağında bulunan Kaplanlı köyünden başlanan rota, Göksu Vadisi takip edilerek Yağcı köyü istikametinde devam etmektedir. Güzergah üzerinde bulunan Göksu Yerköprü Şelalesi Göksu Nehri üzerinde bulunan ünlü bir şelaledir. Yerköprü olarak adlandırılan mevkide, Göksu nehri, 550 m uzunluğunda ve 5-10 metre genişliğinde bir mağaranın içinden geçmektedir. Mağaranın oluşumu, Göksu Vadisi'nin yan yamaçlarında meydana gelen heyelan sonucu vadi tıkanması ve doğal bir baraj oluşması ile gerçekleşmiştir.

Daha sonra vadinin saç yamacından çıkan ve Şifalı olduğuna inanılan karstik Karasu Kaynağı, bu heyelan kütlesinin üzerine yayılarak traverten bir kabuk oluŐturmuŐtur. Göksu Nehri zamanla bu doğal barajın altından suyun kuvvetiyle birlikte kendine yeni bir tünel açmıŐ, bugünkü Yerköprü Mağarası'nı ve Yerköprü Şelalesi'ni meydana getirmiŐ. Karasu Şifalı karstik kaynağı ise, mağaranın hem girişinde hem de çıkıŐında, Göksu'ya hayat vermeye devam etmektedir. Travertenler ise platodan Göksu Nehri yatağına 20 metre yükseklikten düŐüŐ yaparak Őelalelerin oluşmasına devam etmektedir. Şelalenin içerisinde mağarada çok sayıda sarkıt ve dikitler bulunmaktadır. Yerköprü Şelalesi'nin çevresinde bulunan yüzme alanları ile de ziyaretçiler için farklı bir aktivite imkanı oluşmaktadır. Bilhassa haziran ayı, yörede zakkum çiçeklerinin de açması ve pek çok ağacın çiçeklenmesi ile mükemmel bir trekking bölgesi haline gelmektedir.

Foto 3.15. Göksu Vadisi

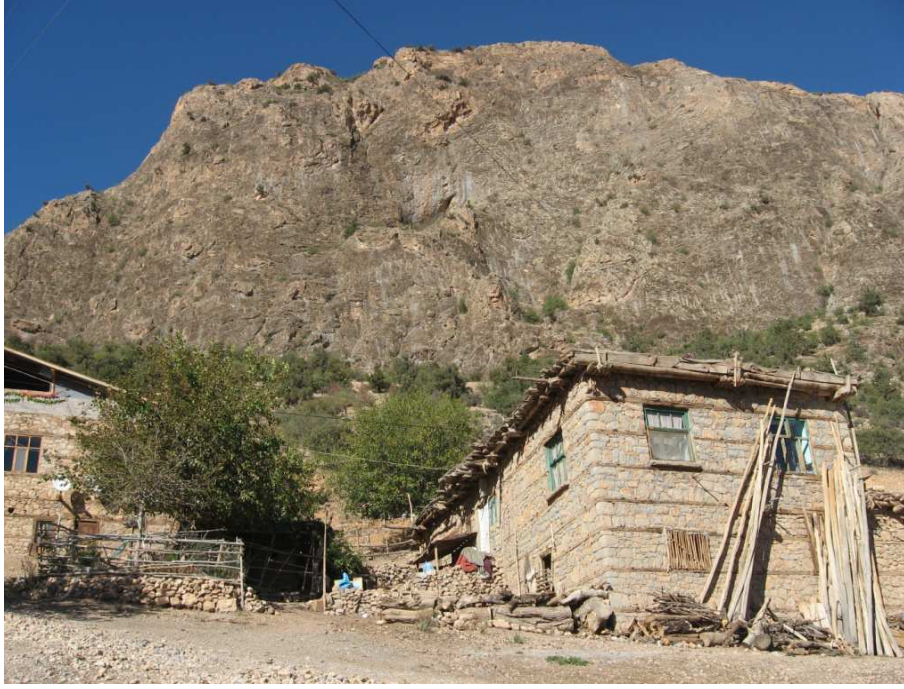

Foto 3.16. Yağcı Köyü

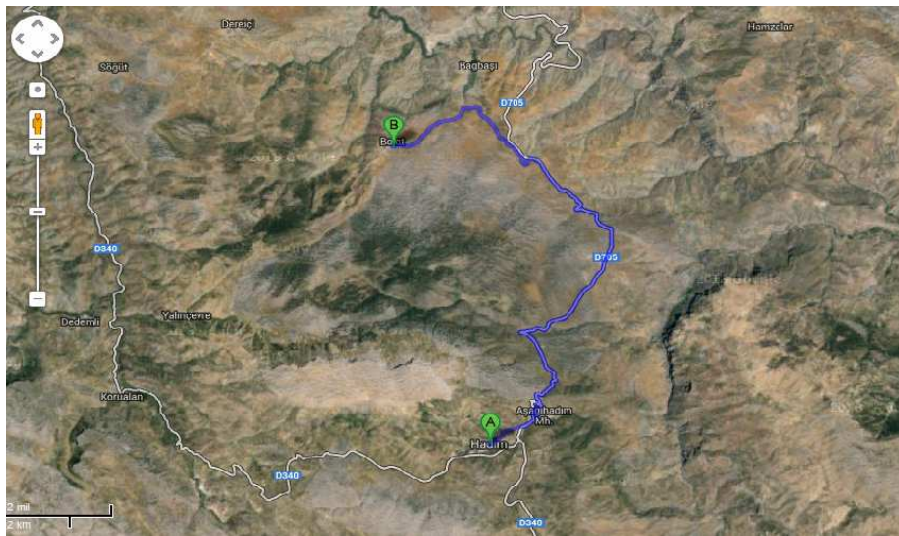
Foto 3.17. Yerköprü Şelalesi

Çiftepınar köyü yörüklerin göçleriyle birlikte kuruluşunun 250 yıl öncesine dayandığı söylenen köyün nüfusu kış aylarında 75 kişi yaz aylarında 150-200 kişi civarındadır. Her yıl ağustos ayının ilk pazar günü köyde yayla şenlikleri düzenlenmektedir. Kartal ve Yazlık Yaylaları gezildikten sonra Dülgerler köyü istikametinde yürüyüşe devam edilir.

Dülgerler (Artanada) köyünün bir tepenin eteğinde kayalığın başında kurulduğu söylenmektedir. Antik dönemde köyün günümüzde kurulduğu yerde Artanada Kenti bulunmaktaydı. Karamanoğlu Mehmet Bey'in annesinin bu köyden olduğu ve yakın zamana kadar kendisine ait bir evin bulunduğu söylenmektedir. Romalılar döneminde ise köyün adı Artenada'dır. Köyde Hitit, Yunan, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı izleri bulunan köy zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Tapınak kalıntıları ve mezar stelleri, Hititler'den kalma güneş kursu, Mısır ve Akdeniz dünyası ile ticaretin ispatı olan yunus motifli taşlar oldukça ilginç buluntulardır. Farklı dönemlerden kalan mimari parçalar devşirme yöntemi ile günümüzde köyün yapılarında kullanılmaktadır. Bir açık hava müzesi özelliği taşıyan Dülgerler köyü, sahip olduğu yöresel değerler ile önemli bir ekoturizm noktasıdır (<http://wowturkey.com>, 2014).

Dülgerler Işık İni Mağarası: Işık İni Mağarası arkeolojik doğal sit alanı olarak tescil edilmiştir. Bu mağara, büyük olasılıkla antik dönemlerde sığınak olarak kullanılmıştır. Mağara tabanında bulunan çanak çömlek kalıntıları insanların burada yaşadığı izlenimini vermektedir.

b) Hadim Çaldağı – Bolat Yaylası Trekking Güzergahı: Hadim Merkez - Çaldağı (Akdağ) Bölgesinde Çataloluk - Bolat Yaylası (Astra)

Harita 3.9. Hadim Çaldağı – Bolat Yaylası Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

Çataloluk: Hadim İlçesi'nin kuzey batısında Çaldağı (Akdağ) bölgesinde bulunmaktadır. İlçe merkezine 10 km uzaklıkta olup kaynak suyundan çıkan suyu çatal oluk şeklinde aktığından bu isim verilmiştir. Kamp için uygun bir alandır.

Foto 3.18. Çataloluk

Bolat Yaylası ve Astra Antik Kenti: Bolat Yaylası ören yeri, Hadim ilçesi Bolat köyü sınırları içinde kalan Temaşalık mevkiindedir. Literatüre adı Astra olarak geçmiş olan antik kentin Helenistik, Roma ve Bizans devirlerinde iskan gördüğü yüzey buluntularından anlaşılmaktadır. Kent, denizden yüksekliği 1760 m. olan Temaşalık Tepesi'nin doğu-batı yönünde uzanan düz zirvesinde yer alır (<http://www.konya.gov.tr>, 2014). Zirvenin ortasında doğu-batı yönünde geniş bir alan şeklinde uzanan agoranın iki kenarında önemli yapılar sıralanmıştır. Etrafı harçsız moloz taşlarla örülü, surla çevrili tepenin doğu, güney ve kuzey eteklerinde Roma devrine ait çok sayıda sivil yapılar ve evler kümelenmiştir. Biri doğuda, diğeri batıda olmak üzere iki nekropolü vardır. Nekropollerde çok sayıda kül kutusu, stel ve mezar aslanı görülür. Batı nekropolünün batısında ve güneybatıdaki Kuralan tepesinin doğu yamaçlarında Bolat köyünün yayla evleri vardır. Harçsız, sıvasız, basit yığma moloz taştan yapılmış toprak örtülü, tek odalı bu yayla evleri 80-100 yıl önce yapılmaya başlanmış, günümüzde evler yıkılmaya yüz tutmuştur. Batı

nekropolünün yer aldığı Devler Gediği düzlüğünden başlayan yol, Temaşalık tepesinin güney yamacından surun orta kesimine ulaşır. Meyilli ve dar bir yoldur. Kentin giriş kapısının alt kısmı yerinde kalmış, üst kemeri ve diğer parçaları yerdedir. Kapıdan agoraya girilir. Agoranın güney kenarında çarşı yapısı uzanır, daha sonra doğuya doğru Zeus Astragos tapınağının kalıntıları görülür. Agoranın batı kısmında kapı karşısında iki heroon kalıntısı vardır. Agoranın batı bitişinde yüksekçe ve etrafı duvarla çevrili kale yer alır. Kaleye doğudan kemerli bir kapı ile geçilir. Kalenin kuzey kesiminde ikinci bir tapınak kalıntısı görülür. Bunun bir tapınak olduğu, içinde ele geçen yazıttan anlaşılmıştır. Agoranın kuzey kenarında, batıda Roma Devrinden kalma bir auditorium yer alır. Dokuz basamaklı, sekiz metre çapında, 2/3 daire planlı auditoriumun doğusuna M.S. 5-6. yüzyılda bir kilise yapılmıştır. Kilise üç nefli bazilika planlıdır. Temizlik sonucu ortaya çıkartılmıştır. Auditorium bu dönemde de kilisenin toplantı yeri olarak kullanılmış olmalıdır. Kentin doğu kapısından doğu nekropolüne geçilir. Doğu nekropolünün doğu kenarında girişi batıdan etrafı avlu duvarı ile çevrili anıtsal bir mezar vardır. İçinde iki lahit teknesi görülmektedir. Anıtsal mezarın kuzeybatı yanında bir heroon görülür. Anıtsal mezarın kuzeybatısında açılan seramik fırını, M.S. 2.-3. yüzyılda Roma Devrinde, burada seramik üretildiğini kanıtlamıştır (<http://www.konya.gov.tr>, 2014). Sadece ızgara ve yanma odası ele geçmiştir. Fırında bulunan kap baskıları ve baskılı kap parçaları ilginçtir. 26 km süren yürüyüş güzergahının zorluk derecesi 4'tür.

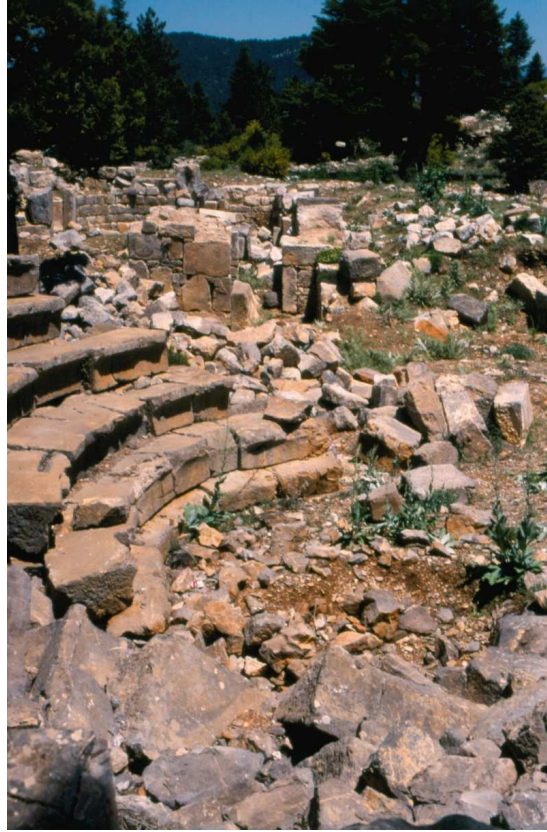
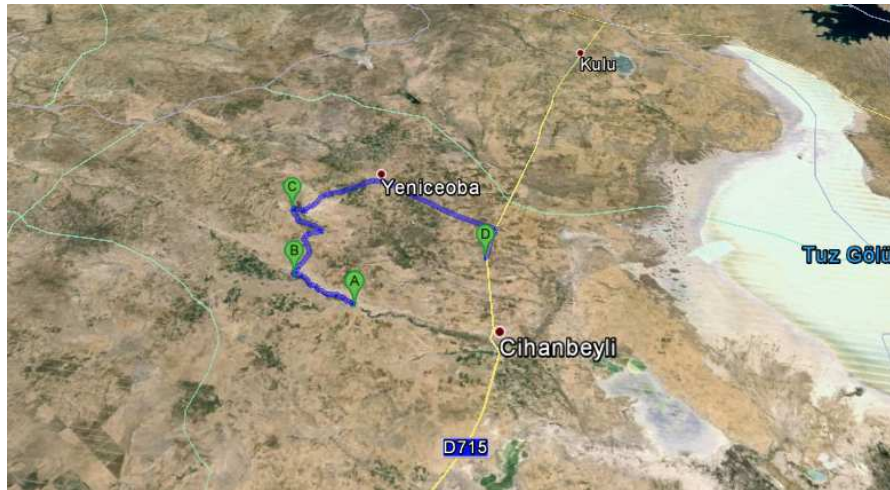

Foto 3.19. Astra Antik Kenti

3.6.2.1.7. Cihanbeyli İnsuyu - Damlakuyu Köyü Trekking Güzergahı

Cihanbeyli İnsuyu mesire alanı - Pınarbaşı Köyü - Kuşça Kasabası - Kuşça'dan (Bisiklet ile) 30 km sonra Damlakuyu Köyü

Harita 3.10. Cihanbeyli İnsuyu - Damlakuyu Köyü Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

İnsuyu kasabası ismini kasabadaki in ve mağaralardan çıkan sulardan almıştır. Dağlık bir alandır ve yaylaları, içme suyu kaynakları, mağaraları ile ekoturizm faaliyetleri açısından çok zengin bir bölgedir. Pınarbaşı mahallesinden doğan çay İnsuyu'ndan çıkan kaynak suları ile de beslenerek kasabayı ve ilçe merkezini ikiye bölerek İnsuyu Çayı olarak Cihanbeyli Göleti'ne dökülmektedir.

Foto 3.20. İnsuyu Kasabası

Pınarbaşı köyü önceleri İnsuyu Kasabası'na bağlı bir yayla iken çevre yerleşimlerden gelen göçler ve Bulgaristan göçmenlerinin bölgeye yerleşmesi ile köy tüzel kişiliğine kavuşmuştur. Pınarın başındaki mağaralardaki buluntulardan edinilen bilgilere göre Roma ve Bizans döneminde iskan görmüş önemli bir yerleşim birimidir. Cihanbeyli ve çevre köylerden gelen insanlar için önemli bir piknik yeridir. Kamp için de uygundur.

Pınarbaşı Mağarası Kretase kireçtaşlarındaki belirgin bir fay üzerinde gelişmiş yatay bir mağaradır. İçinden büyük bir karstik kaynak çıkan mağarada geçmesi zor sifon ve göller yer alır. Ayrıca Damlataş birikimi yönünden son derece zengindir (<http://www.konya.bel.tr>, 2014).

İnsuyu Beldesi'nden 8 km yürüyüş sonrasında Kuşça Kasabası'na ulaşılmaktadır. 19. yy'a kadar Kelhasan Köyü'ne bağlı bir yayla olduğu bilinmektedir. Kuşça Beldesine 2 km mesafede bulunan Celil Boğazı mevki Türkiye'deki peribacası bölgelerinden biridir. Özellikle sarı renkte açan çiçekleri ve değişik türdeki bitkileri ile dağ tavşanlarının olduğu bölge özgün nitelikte bir ekoturizm merkezi olabilme potansiyeline sahiptir.

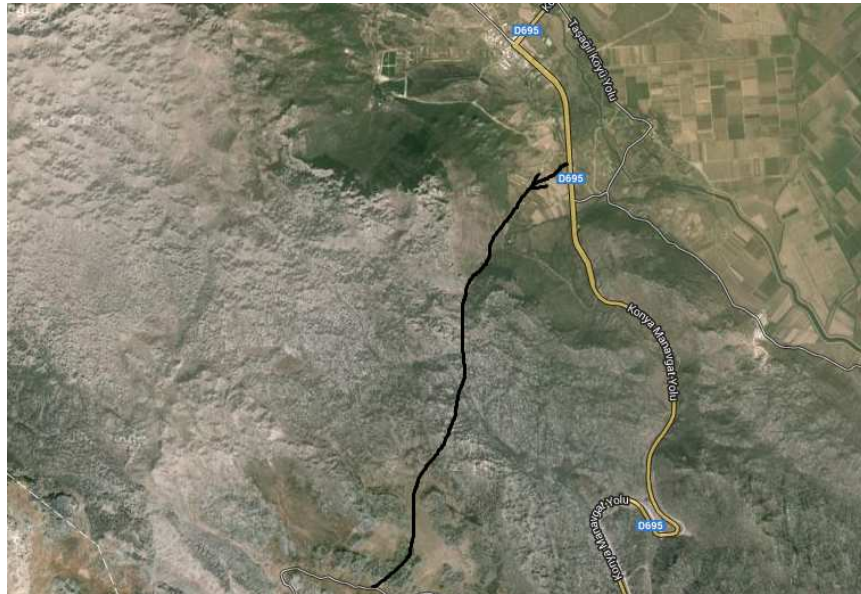
Foto 3.21. Celilboğazı Mevkii

Damlakuyu Köyü çevresi Hititler, Frigler, Lidyalılar ve Perslerin hakimiyetine girmiş bir yerleşim yeridir. Köyde bulunan Hitit dönemine ait bir Hüyük (Büyük Çorca Hüyüğü) bunun kanıtıdır. Çorca, akan iki sudur. Büyük bir dere görünümünde olan su, hüyükün altından geçerek 'Çoraklık' denilen yerde yeryüzüne çıkmaktadır. Hüyük'ün karşısındaki küçük tepenin altından geçen suya ise 'Küçük Çorca' denilmektedir. Hüyük'ün kuzey tarafında kapıya benzer, işlemeli bir taş bulunmaktadır. Rivayete göre bu taş, tam karşısındaki tepelerde üzerinde işlemleri olan bir başka taşı göstermektedir. 1967 yılında Hüyük üzerinde Atatürk Anıtı yapılmış ve bir mesire alanı oluşturulmuştur. Köyün doğusunda bir 30 m²'lik bir alanı kaplayan bir Düden bulunmakta olup Hüyük'ün altından geçen suyla

beslenmektedir. Suyun sodalı olması sebebiyle eskiden köylülerin akan suyla yün ve buğday yıkadıkları söylenmektedir. Düdenin bitki örtüsü Kındıra denilen bir bitkidir. Bu bitki köy evlerinde dam örtüsü olarak kullanılmıştır (<http://tr.wikipedia.org>, 2014). Zorluk derecesi arazi şartları göz önünde bulundurulduğunda 2 olan yürüyüş rotası uygulama süresi, bisiklet kullanılması önerilen kısım ile birlikte bir günü bulabilmektedir.

3.6.2.1.8. Seydişehir Trekking Güzergahları

a) **Seydişehir Kervan Yolları Trekking Güzergahı:** Konya, Seydişehir, Antalya yolunu takip ederek araçla Beldibi mevkisine ulaşıp buradan yürüyüşe başlanmaktadır. Roma döneminde kervan yolu olarak kullanılmış bir güzergahtır. 'Via Sebaste' yolu ismiyle bilinmektedir. Patika takip edilerek Okluk Yaylası'na ulaşılmaktadır. Giden Gelmez Dağları istikametinde devam eden rota üzerinde çeşitli bitki türleri (sümbül, çiğdem, lale) görülebilmektedir. Madenli Yaylası (yöre halkının deyişiyle eşek çukuru) yönünde devam eden yürüyüş taş döşeli bozulmamış kervan yollarının bulunduğu Sakaltutan Geçidi sonrasında Bulamaç Kazanı mevkiine sonlanmaktadır. 1600 m rakımlı yürüyüş rotası toplamda 14 km uzunluğundadır. Zorluk derecesi 5'tir.

Harita 3.11. Seydişehir Kervan Yolları Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

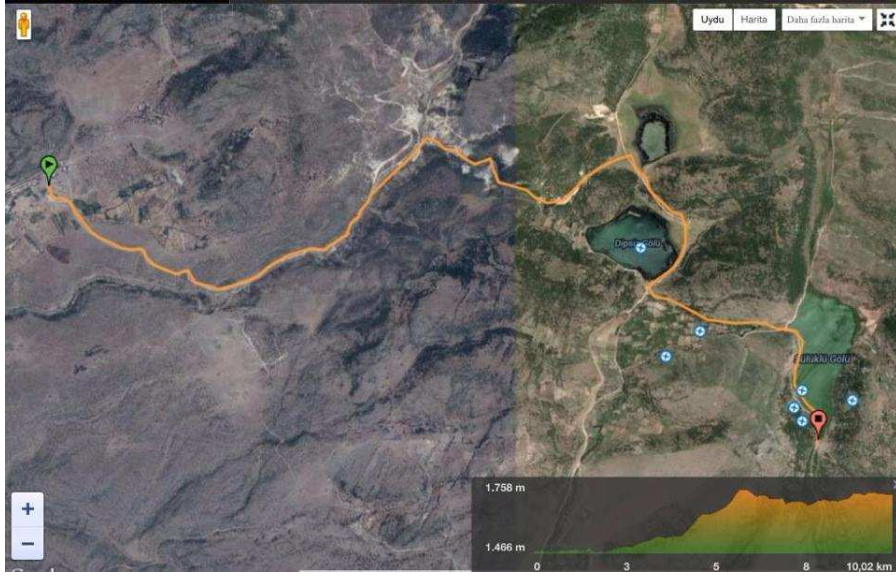
Foto 3.22. Seydişehir Roma Kervan Yolları

Foto 3.23. Seydişehir Okluk Yaylası

b) Oğlakçı Köyü - Kovalı gölü - Dipsiz Göl - Elmas Şehri Trekking Güzergahı

Konya, Seydişehir Çavuş Kasabası istikameti takip edilerek Oğlakçı köyüne varılır ve yürüyüş buradan başlar. Kovalı Gölü, Dipsiz Göl ve Elmas Şehri'nin bulunduğu Elvas Tepesi'ne ulaşılır. 10 km'lik güzergahın zorluk derecesi 3'tür.

Harita 3.12. Seydişehir Oğlakçı Köyü - Elmas Şehri Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

Foto 3.24. Dipsiz Göl

3.6.2.1.9. Meram İlçesi Trekking Güzergahları

a) İnlice köyü'nden başlayıp, İlyasbaba Dağı istikametinde devam eden yürüyüş rotası 2154 m rakıma sahiptir ve 10 km uzunluğundadır. Zorluk derecesi 6'dır.

Harita 3.13. Meram İlyasbaba Dağı Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

b) Kızılören Beldesi yakınlarından başlanan yürüyüş; 2188 m rakımı olan güzergahtır. 8 km tırmanış ve 9 km iniş sonrası Kent Ormanı'nda sonlanmaktadır. Zorluk derecesi 6'dır.

Harita 3.14. Meram Kızılören – Kent Ormanı Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

c) Yeşil Tekke Köyü çıkışlı rota Sultandediği Dağı doğrultusunda devam etmektedir. 2260 m rakımlı bir yürüyüş güzergahıdır. Zorluk derecesi 6'dır.

Harita 3.15. Meram Yeşil Tekke Köyü- Sultandediği Dağı Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

d) Erenkaya Köyü çıkışlı yürüyüş rotası 2010 m rakımlı bir güzergah olup, köyün yakınındaki Erenkaya Dağı istikametinde 10 km mesafeli bir rotadır. Zorluk derecesi 5'tir.

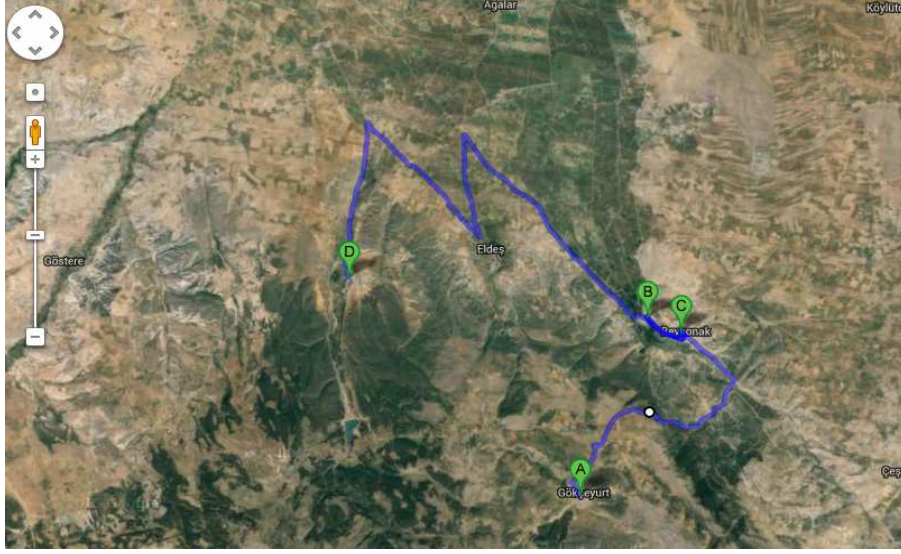
Harita 3.16. Meram Erenkaya Dağı Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

3.6.2.1.10. Ilgın İlçesi Trekking Güzergahı

Gökçeyurt Köyü – Mahmuthisar Köyü – Beykonak Kasabası – Bulcuk Köyü

Sultandağları'nın bozulmamış doğasının tecrübe edilebileceği ve dağ köylerinin uğrak noktası olduğu bu güzergah 13 km uzunluğundadır. Zorluk derecesi 3'tür.

Harita 3.17. Ilgın Trekking Güzergahı

Kaynak: (maps.google.com, 2014)

Gökçeyurt Köyü'nün eski adı Kempos'tur. Kuruluşunun Anadolu Selçuklu Medeniyeti'ne dayandığı söylenen köy Sultandağları'nın uzantısı olan Yumurtepe, Çamderesi ve Akdağ ile çevrilidir ve çevresinde Örenler, Yarıktaş, Armutlu; Cırıkcı, Kozlu ve Ketenlik başta olmak üzere 10 civarında yaylası bulunması sebebiyle ilde bulunan önemli potansiyel ekoturizm alanlarından biridir.

Mahmuthisar Köyü Sultan Dağları'nın uzantısı olan Ambayıt Dağı, Çardaktepe ve Atuçuran Dağları'nın eteğinde Yeşil göl su kaynağının yaklaşık 700 m. yakınında İlice Çayı ve Cami Çayı etrafında ovaya açık vaziyette kurulmuş bir orman köyüdür. Köyün kuruluş tarihi ile ilgili kesin bilgiler bulunmamasına rağmen Romalılar döneminde bir sanat ve ticaret merkezi olduğu bilinmektedir. İlice ve Cami Çayları arasında bulunan Mahmuthisar Höyüğü üzerinde antik bir kaleye ait

sur izleri bulunmaktadır. Meşe, ardıç vb. çalılarla kaplı araziden Beykonak köyü istikametine devam edilir.

Beykonak Kasabası Sultan Dağları'nın bir kolu üzerinde Ambayıt, Kuzubayıt, Kirazlı Dağları ile çevrilen bir vadi yatağında kurulmuştur. Kuzey ve batı tarafında plato niteliğinde alçak engebeler vardır. Oğuzların değişik boylarından gelen Göçerler tarafından son 300 yılda kurulmuş bir yörük köyü olduğu anlatılmaktadır. Karaçam ormanları arasından Bulcuk köyü'ne geçilmektedir.

Bulcuk köyü Sultan Dağları'nın uzantısı olan, Kızılbayır, Koca dere, Çıldırım, Misafirli, Armutlu, Kirazlı Dere, Hacı Mahmut Kaya Kestiği tepeleri arasında, Bulcuk Çayı çevresinde kurulmuş bir orman köyüdür.

3.6.2.2. Kuş Gözlemi Merkezleri

Konya İli'nde görülen kuş türleri aşağıdaki gibidir (www.csb.gov.tr, 2014) :

Leylek, Alaca Balıkçıl, Suna, Angıt, Bağırtlak, Serçe, Saksagan, Ağačkakan, Karga, Üveyik, Martı, Saz Delicesi, Şahin, Kerkenez, Sakarmeki, Uzunbacak, Arı Kuşu, Kuyruksallayan, Sığırcık, Yeşilbaş Ördek, Kırlangıç, İbibik, Baştankara, Paspas Patka, Cılıbit, Pelikan, Kaşıkçı, Sumru, Sakarmeki, Kaz, Ördek, Kayalık Serçesi, Kor Kırlangıcı, Çit Kuşu, Adi Kumru, Kız Kuşu, Arı Kuşu, Seti Bülbülü, Bahçe Ötügeni.

Konya İli'nde uygulanabilecek, kuş gözlemi merkezlerinden oluşan rota aşağıdaki gibidir:

a- Akşehir Gölü

Göl aynasını çevreleyen geniş sazlıklar, su kuşları için kuluçka alanı, beslenme yeri, sığınma, barınma ve toplanma mekanı olarak son derece uygun bir ortam oluşturmaktadır. Sazlıklar, burada seyrek olmasına rağmen geniş alanlara yayılması; kuşlara avcılardan korunmak için geniş bir hareket olanağı sağlamaktadır. Gölde, sonbahar ve kış başlarında başta yaban kazları ve yaban ördekleri olmak üzere, pelikanlar, dalgıçlar, balıkçılar, yağmurcunlar ve martı türlerinden oluşan 60-80 bin civarında kuş görülmektedir. Özellikle yaban kazları, kış mevsiminde geceyi

çok kalabalık gruplar halinde gölde geçirmektedirler. Türkiye’de görülen yaban kazı popülasyonunun en büyüğü (107.000) Aralık 1977’de Akşehir Gölünde kaydedilmiştir (Konya İl Çevre Durum Raporu, 2011) .

b- Çavuşçu Gölü (Ilgın)

Gölün geçmişteki doğal haliyle 5.000 km²’lik bir alanı kapladığı bilinmektedir. Geniş sazlık alanlara sahipti ve kurak dönemlerde kuruyordu. 1960 yılı sonlarında Devlet Su İşleri seddeler inşa ederek Çavuşçu (Ilgın) Gölü’nün güneyindeki üç dereyi (Bulcuk, Eldes ve Tekke) Çavuşçu Gölü’ne akan Battal Deresi’ne bağladı. Bu derelerdeki su miktarı da üzerlerine kurulan göletlerle azalmıştı. Bugünkü gölün güney ve kuzeyinde kalan binlerce hektarlık sulak alan kurutularak tarım alanına dönüştürüldü. Eskiden Kurugöl olarak bilinen kuzeydeki bataklıklar da bu süreçte ortadan kayboldu. Seddelerin arasında kalan bugünkü göl alanında su seviyesinin yüksek tutulması, göldeki sazlıkların ve bitki örtüsünün yok olmasına yol açtı. Çavuşçu, doğal bir göl olmaktan çıkarılarak bir baraj gölüne dönüştürüldü (<http://www.turkiyesulakalanlari.com>, 2014). Alan, üreyen bıyıklı sumru popülasyonu ve macar ördeğinin de dahil olduğu büyük sayılarda kışlayan su kuşu ile özel koruma alanı statüsü kazanmıştır. Alanda üreyen kuşlar arasında büyük miktarda sumru, bıyıklı sumru, kara sumru ve bıyıklı kamışçın ile leylek bulunmaktadır. Macar ördeği ve boz kaz başta olmak üzere alan kışları çok fazla su kuşuna ev sahipliği yapmaktadır.

c- Yeşildağ, Kızkalesi (Beyşehir)

Yeşildağ: Yeşildağ, geleneklerini kendine has yapı tarzını hala koruyabilen ender beldelerimizden biridir. Özellikle Osmanlı Dönemi’nin son yıllarından kalan bazı evler beldeye otantik bir görünüm kazandırmaktadır. Beldenin batısındaki mezarlık ve çevresi Leylekler Vadisi ismiyle bilinmektedir. Bahar aylarında buraya göçen leylekler, mezarlığın içindeki çamlara yuva yapıp kış aylarına kadar burada konaklamaktadır.

Kızkalesi: Bu tarihi ada Yaban Ördeği, Karabatak, Sülükçün, Meke başta olmak üzere transit göç eden kuşlar için bir dinlenme-beslenme yeri, kış ziyaretçisi kuş türleri için de bir kışlama alanıdır. Milli Park alanında, 15 Ordo ve 41 Familyaya

dahil olan toplam 153 kuş türü belirlenmiştir. Tüm Türkiye’de saptanan kuş türü sayısının 450 civarında verildiği göz önüne alınırsa Milli Park alanında tüm Türkiye avifaunasının % 34’sini görmek mümkündür (<http://bolge8.ormansu.gov.tr>, 2014).

d- Suğla Gölü (Seydişehir)

Seydişehir ile Yalınhüyük ilçeleri arasında, bir polye tabanında yer alan sığ ve küçük bir göldür. Çevredeki karstik kaynaklar ve Beyşehir Gölü’nden gelen sularla beslenmektedir. Su seviyesi büyük değişiklik göstermekte olup bazı yıllar nerdeyse tamamen kurumaktadır. Seviye değişimlerinde hem Beyşehir gölünden bırakılan su miktarı, hem yöredeki düdenlerin su kaybı (gidegeni), hem de iklim faktörleri etkilidir. Ancak son yıllarda suları çekilmiş tamamen kuruma noktasına gelmiştir. Gölün tamamen veya büyük oranda kuruduğu yıllarda göl tabanındaki verimli ovalarda başta nohut olmak üzere baklagiller üretimi de yapılmaktadır (Dinç, 2013: 225-240). Bölgede Karaleylek, Gri Balıkçıl, Ak Balıkçıl, Leylek, Küçük Kumkuşu, Bahri, Halkalı Cılıbit, Kızıl Şahin, Yalıçapkını, Kerkenez gibi kuş türlerinin yanı sıra dünya ölçeğinde nesli tehlike altında ve endemik bir tür olan Yağ Balığı’da bulunmaktadır.

e- Meyil ve Meke Gölü (Karapınar)

Meyil Gölü: Meyil Obruğu, Karapınar’ın 35 km. kuzeybatısındaki Meyil Yaylası’nda yer alır. Neojen’e ait farklı litolejilerdeki tabakalar içinde oluşmuştur. Güneybatıya eğimli olan kalker, marn, kumlu kil tabakaları bunlardandır. Sert, yumuşak tabakaların üst üste bulunduğu doğu, batı ve kuzey yamaçlar daha diktir. Elips biçimindeki obruğu doğu-batı yönündeki uzun eksenini 650 m., kuzey güney yönündeki eksenini 600 m. en derin yeri 40 m. olup gölün doğu kesimidir. Buna karşılık gölün batısı daha az derindir (Aydın, 2006: 28).

Meke Gölü: Karapınar’ın 8, Hotamış’ın 30 km. güney doğusundadır. Dünyada benzeri olmayan zeminde çift patlama ile oluşmuş bir krater gölüdür. Göl ve birincil krater çukurunun uzunluğu 800 m, genişliği 500 m dir.12 metre derinliğindedir. 5 milyon yıl önce (Pleistosen çağda) volkanik patlama sonucu oluşan bu krater (piroklastik koni), zamanla suyla dolarak göle dönüşmüş ve daha sonra, günümüzden 9000 yıl önce ikinci bir volkanik patlama ile gölün ortasındaki ikinci

volkan konisi oluşmuş, zamanla o da suyla dolarak ikinci bir göle dönüşmüştür. Meke Gölü deniz seviyesinden 981 m yüksekliktedir. Ana Meke'nin ortasında bulunan ve su seviyesinden 50 m yükseklikte olan volkan konisindeki göl 25 m derinliktedir ve suyu tuzludur. Adayı oluşturan volkanik kütlelerin yapısı, en şiddetli yağmurları bile hemen emecek niteliğe sahiptir. Meke'nin biçiminin binyıllardır bozulmamasının nedeni budur (Konya İl Çevre Durum Raporu, 2011). Fakat son yıllarda Konya havzasındaki yeraltı sularının bilinçsiz tüketimi yüzünden yaz aylarında tamamen kurumaktadır. Özel Kuş Alanı olan Meke Gölü, göçmen kuşların Türkiye üzerinde mola verdiği nadir doğa harikalarımızdan biridir. Sakarmeke, çamurcun, yeşilbaş, angıt, kızılback, uzunback, kızkuşu, kuyruksallayan, kuyrukkakan ve delice doğan gibi kuş türlerine ev sahipliği yapmaktadır.

f- Tuz Gölü, Bolluk Gölü, Tersakan Gölü, (Cihanbeyli)

Tuz Gölü: Konya ilinin kuzeydoğusunda yer alan Tuz Gölü kapalı bir havza özelliği taşımaktadır. Cihanbeyli'nin 20 km. doğusunda bulunan Tuz Gölü, İç Anadolu Bölgesi'nin birinci, ülkemizin ikinci büyük gölüdür. Denizden yüksekliği 905m, yüzölçümü yaklaşık 1620 km², uzunluğu 90 km. genişliği ise yer yer 40 km. ye kadar ulaşmaktadır. Bu alan yaz ve kış aylarında farklılık göstermektedir. Sebebi kışın biriken suların yazın buharlaşması ve gölün alanının daralmasıdır. Ülkemizdeki en büyük flamingo kolonisi burada yaşamaktadır. 1992'de havadan yapılan sayımda, 14.000 çift flamingo barındırdığı belirlenmiştir. Küçük kerkenez göl çevresindeki köylerde yaygın olarak üreyen bir türdür. Kılıçgaga ve Büyük Cılıbit da burada kuluçkaya yatmaktadır. Kışın Sakarca (maks. 12500) görülmektedir. Tuz Gölü'nde görülen diğer kuş türleri Angut, Bayağı Kocagöz, Suna, Çamurcun'dur (Konya İl Çevre Durum Raporu, 2011).

Bolluk Gölü: (Bulak Gölü), Cihanbeyli ilçe sınırlarında suları sodalı olan bir göldür. 1. Dereceden Doğal Sit alanıdır (Dinç, 2013: 225-240). Alanı 11.50km², denizden yüksekliği 950mdir. Suyunda bol miktarda sodyum sülfat bulunduğundan suları tuzludur. Göl Tuz Gölünün uydu gölü sayılarak, ekolojik alanı içinde kabul edilir (Konya İl Çevre Durum Raporu, 2011).

Alanda tuzcul bozkırlar, sulak çayırlar, nesli tehlikede olan bitkilerden *Saponaria Halophila*, *Silene Salsuginea* yaygındır. Alanda kuluçkaya yatan kuş türleri: İncegagalı Martı, Akdeniz Martısı, Gülen Sumru. Ayrıca; Büyük Cılıbit, Kaşıkçı, Uzunbacak, Kılıçgaga da görülen diğer kuş türleridir. Flamingolar büyük gruplar oluşturmaktadır.

Tersakan Gölü: Tuz Gölü'nün batısında yer alan Tersakan Gölü, yeraltı suları ve yüzey akımlarıyla beslenen bir göldür. Doğal sit alanı, özel çevre koruma alanı ve önemli doğa alanı gibi koruma statülerine sahiptir. Tuz ve Tersakan gölleri ornitolojik açıdan da ilişki içindedir; Tuz Gölü'nde üreyen bazı kuş türleri Tersakan'ı beslenmek için kullanmaktadır. Tersakan Gölü ve çevresinde tuzlu göl yüzeyi, tuzcul subasar çayırlar ve bozkırlar, tarım alanları ve kısıtlı miktarda tatlı bataklık habitatları bulunmaktadır. Göl ve çevresindeki tuzcul habitatlarda yer alan bitkilerde endemizm oranı yüksek olup; dar bir alanda sekiz endemik bitki bulunmaktadır. Bir kuşkonmaz türü olan *Asparagus Lycaonicus* dünyada yalnızca burada yaşamaktadır. Gölde yaşayan yedi kuş türü buraya önemli kuş ve doğa alanı statüsü kazandırmaktadır. Turna ve büyük cılıbit alanda üreyen su kuşu türleri arasındadır. Tersakan Gölü ayrıca kış aylarında çok sayıda kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Tuz Gölü'nde bulunan Türkiye'nin en büyük flamingo üreme kolonisi, Tersakan'ı beslenme amacıyla kullanmaktadır. Orta Anadolu'da sayıları yok denecek kadar azalan ince gagalı martı, alanı beslenmek için kullanan diğer bir kuş türüdür (<http://www.cihanbeyli.gov.tr>, 2014).

g- Samsam Gölü, Kozanlı Gökgöl, Kulu Gölü (Kulu)

Samsam Gölü: 830 km² yüzölçümü olan gölde görülen kuş türü Kılıçgaga kuşudur ve önemli kuş alanları statüsünde bir bölgedir (Konya İl Çevre Durum Raporu, 2011).

Kozanlı Gökgöl: Kulu ilçe merkezinin 20 km batısındadır. Balıkçılık faaliyetinin yanı sıra sazcılık, avcılık ve kuş gözlemi de yapılan gölün alanı değişken olmakla birlikte 65 ha'dır. Gölün suyu sulamada kullanılmaktadır. Son yıllarda kuş gözlemi için gidilen önemli bir alandır (Dinç, 2013: 225-240).

Kulu Gölü: Kulu İlçe merkezinin 5 km doğusunda ve 950 m yükseltide bulunan bir göldür. Yaklaşık yüzölçümü 800 ha olup kapladığı alan, mevsimlere ve yıllara göre değişmektedir. Göl iki parçadan oluşmakta yani geniş alüvyonlu bir girinti ile güneyde ikiye ayrılmaktadır. Kuzeyde kalan esas kısma “Düden Gölü” ismi verilmiştir. Güneyde kalan küçük kısma “Küçük Göl” denilmekte olup yer altı kaynak sularıyla beslendiği için suları tatlıdır. Kulu Gölü, Doğal Sit Alanı ve Özel Çevre Koruma Alanı statüsündedir. Gölün en önemli özelliği 180 civarında farklı kuş türünü bünyesinde barındırmasıdır. Gölde kuluçkaya yatan, üreyen, kışlayan ve konaklayan pek çok farklı kuş türünü görmek mümkündür. En önemli kuş türleri başında Dikkuyruk gelmektedir (Dinç, 2013: 225-240). Göl çevresinde Yaz ördeği, Macar ördeği, Paspas Patka, Kılıçgaga, Büyük Cılıbit, Akdeniz Martısı, Gülen Sumru, Kara Boyunlu Batağan, Angıt, Uzunbacak, Kılıçgaga ve Akça Cılıbit kuş türleri bulunur. Bazen Sakarca da görülebilmektedir (Konya İl Çevre Durum Raporu, 2011).

3.6.2.3. Mağara Turizmi Güzergahları

a- Beyşehir / Derebucak İlçeleri: Pınarbaşı Mağaraları, Balatini, Körükini, Suluin

Pınarbaşı Mağarası: Beyşehir Gölü güneyinde bulunan Kızılova polyesinin güneybatı yamacında yer alır. Beyşehir-Derebucak karayolundan ayrılan bir yol, Kızılova polyesinden geçerek Pınarbaşı Köyüne varır. Mağara, köyün hemen yakınındadır. İçinden büyük bir karstik kaynak çıkan mağarada geçmesi zor sifon ve göller yer alır. Bu nedenle araştırması zor bir mağaradır. Ayrıca damlataş birikimi yönünden son derece zengindir (<http://kurumsal.kultur.gov.tr>, 2014).

Balatini Mağarası: Beyşehir İlçesine bağlı Çamlık Beldesi ile Derebucak ilçesi sınırlarında yer almaktadır. Konya - Beyşehir - Üzümlü-Manavgat yolunun 45. km'sinden ayrılan yolla Çamlık veya Derebucak üzerinden, bu iki yerleşim merkezini bağlayan stabilize karayolu ile ulaşılmaktadır. Çamlık'a 5 km. Derebucak'a 6 km. uzaklıkta bulunmakta olup Körükini ile Suluin mağaralarının 3 km. kuzeybatısındadır. Toplam uzunluğu 1830 m olan mağaranın düden ve kaynak

konumunda iki girişi vardır. Balatini mağarası üst üste bulunan iki farklı seviyeden oluşmuştur. Üst katı oluşturan fosil kolun zemini tamamen mağara kili ile kaplıdır. Alt kat olan su taşıyan asıl galeri de ise suyun az olduğu dönemlerde su içinden yürünerek ilerlenebilmektedir. Sadece bir 5 m'den daha derin olan 3 adet Cadıkazanı geçiş tekniği ya da bot kullanılarak geçilebilir (Güngör, 2003: 126). Travertenleri, Heykel Odası ve Dev Cadı kazanları mağaranın görülmeye değer güzellikleridir (<http://www.konya.bel.tr>, 2014).

Körükini Mağarası: Beyşehir İlçesi'ne bağlı, Çamlık Beldesi'nin 500 m. güneybatısında bulunan mağaraya stabilize yola ulaşılmaktadır. Toplam uzunluğu 1250 m. olan Körükini Mağarası'nın içinden Uzunsu Deresi geçmektedir (<http://www.konya.bel.tr>, 2014). Mağaradan çıkan su değirmen vadisine daha sonra da Değirmen Mağarası'na girmektedir. Tamamıyla aktif olan mağarada bot kullanımı hatta büyük kaya blokları arasında şelaleler yapan suyu geçmek ayrıca bir deneyim gerektirmektedir. Mağaraya giriş için yaz ve sonbahar ayları en uygun zamanlarıdır. Bahar ayları aşırı su birikimi nedeniyle tehlikeli olabilir.

Suluin Mağarası: Beyşehir İlçesi'ne bağlı Çamlık Beldesi'nin 500 m. güneybatısında bulunan mağaraya stabilize yolla ulaşılmaktadır. Körükini Mağarası'ndan çıkan Uzunsu Deresi, 100 m. uzunluktaki Değirmen Vadisi boyunca kayalıklar arasından akarak Değirmenini Mağarası'na girmektedir. Buradan su dev kaya blokları arasından şelaleler yaparak ilerlerken, mağara çok geniş ve yüksek bir galeri halinde devam eder ve 150 m. sonunda büyük göle ulaşır. Gölle 150 m. daha devam ettikten sonra yaklaşık 30 m. yüksekliği olan büyük bir ağızla yeryüzüne açılmaktadır. Derinliği fazla olan bu göl botla rahatça geçilebilmektedir (<http://kurumsal.kultur.gov.tr>, 2014).

b- Seydişehir / Tınaztepe, Sakaltutan Mağaraları

Tınaztepe Mağarası: Mağara Konya-Seydişehir-Manavgat yolunda Seydişehir'den 35 km. mesafede bulunmaktadır. Toplam uzunluğu 1650 m. derinliği 65 m. olan mağara Tınaztepe'nin güneybatı yamacında yer almaktadır. Fosil ve aktif olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Fosil bölümüne bahar aylarında girilecek olursa, sayısı 5'i bulan göllerin botla geçilmesi gerekecektir. Sonbahar aylarında

suların azalması sonucu aynı galeri yürünerek geçilebilir. Beşinci gölden sonra mağarada 30 m.'lik bir inişle büyük salon'a gelinmektedir. Bu salon gölle son bulmaktadır (<http://www.konya.bel.tr>, 2014).

Sakaltutan Mağarası: Mağara Seydişehir, Süleymaniye Köyü-Mortaş yolu ile ulaşılmaktadır. Dikey bir mağara olan Sakaltutan Mağarasının toplam derinliği 303 m.' dir (<http://www.konya.bel.tr>, 2014).

c- Hadim / Yerköprü Mağarası

Hadim ilçesi sınırının yakınlarında, Göksu Vadisi'nde bulunmaktadır. Mağaraya Konya-Karaman yoluyla Kayaağzı-Habibler köyleri üzerinden 116 km.'lik bir yolculukla ulaşılmaktadır. Ayrıca mağaranın bulunduğu Göksu Vadisi'ne Mersin-Silifke üzerinden de ulaşılabilir. Köy yolları stabilize edilmiştir. Mağara tamamen bir traverten tüfün içinde yer almaktadır. Türkiye'nin doğası en güzel mağaralarından birisidir. Göksu Nehri'nin, bu traverten tüfünün altına oluşturduğu mağara 5000 m. kadar uzunluktadır (<http://www.konya.bel.tr>, 2014). Mağaranın çıkış ağzında, Göksu Nehri'nin, dışarıdan akan bir bölümü mağaradan çıkar. Diğer bölümüne bir şelaleler ile birleşirken bir doğa harikası oluşturmakta ve derin, mavi göller oluşturarak Göksu Nehri devam etmektedir.

3.6.2.4. Yayla Turizmi Güzergahları

Konya sahip olduğu doğal güzellikler, kırsal öğelerin ağırlık kazandığı, geleneksel yaşam biçiminin sürdürüldüğü köyleri ile yayla turizmine son derece elverişli bir bölgedir. Çalışmada Konya ilinde turistik ürün çeşitlendirmesi doğrultusunda hazırlanan ekoturizm rotalarına yayla turizmini eklenmesinin en önemli nedeni böyledeki yaylaların doğal güzellikleri yanı sıra, yüzyıllardır süregelen kültürel özelliklerin, geleneklerin turistik çekicilik olarak kullanılması gerekliliğinin ortaya konulmasıdır. Türkmen geleneklerinin doğal güzellikler ile birleştiği bu yöre, ulusal ve uluslar arası ölçekte tanınan bir yayla turizmi destinasyonu olabilir. Mayıs ve eylül aylarında Konya'nın güneyinden göç eden konar-göçer yörükler Konya'da Taşkent ile Seydişehir arasındaki yaylalara

yerleşmektedir. Ayrıca Konya yöre halkı da bölgedeki yaylaları mevsimi geldiğinde kullanmaktadır.

Yayla turizmi destinasyonlarının seçiminde özellikle yörük kültürünün sürdürüldüğü bölgeler tercih edilmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca yürütülen; yaylaları diğer turizm çeşitlerini destekleyici unsur olarak değerlendirme stratejisi doğrultusunda hazırlanan yayla turizmi rotaları aşağıdaki gibidir;

a- Cankurtaran Yaylası / Akşehir İlçesi

Cankurtaran Köyü: Oğuzların Kayı Boyuna bağlı Honamlı aşiretinin Ötğünlü mahallesi olan köy Honamlı aşiretinin 12 obasından biridir. Oba sakinleri geçmişte, yaz aylarını Sultan Dağları yaylarında, kışları ise Antalya gibi ılıman bölgelere inerlermiş. Osmanlı döneminde izlenen iskan politikası birçok obanın yerleşik hayata geçmesine sebep olmuştur. Köyün bulunduğu yer, Bermende köyündeki Rumlardan satın alınmıştır. İlk yerleşimin 1921 yılında üç ev ve bir camiden oluştuğu bilinmektedir. Yörük şölenlerinin düzenlendiği köy, korunan özgün kültürü ve çevresel değerleriyle yayla turizmi için çok uygun bir yerdir.

Foto 3.27. Cankurtaran Yaylası

b- Kestel Yaylası / Kadınhanı İlçesi

Konya-Afyon yolu üzerinde, Ladik ilçesini 6-7 km. geçtikten sonra sol tarafta ‘Şahören’ köyü tabelası takip edildiğinde Kestel Yaylası’na ulaşılmaktadır. Konya merkeze 60 km., Kadınhanı ilçesine ise 15 km mesafede olan Kestel Gölü’ne bisiklet ile gidilebilmektedir. Göl suyu tatlıdır ve Kestel Dağları’ndan çıkan saf sudur. Şahören köyünün hemen yakınında Kestel (Beykavağı) köyü bulunmaktadır. 10 km uzaklığında ise Yükselen köyü bulunmaktadır. Yörenin bu çalışmaya dahil edilmesi, doğal değerlere yönelik potansiyelin zengin olması, sivil mimari karakterinin olması, kent merkezine ulaşımın kolay olması ve yayla turizmi ile diğer turizm çeşitlerinin entegrasyonunun mümkün olması sebebiyledir. Yörede bisiklet turları, kamp turizmi, doğa yürüyüşleri, atla yürüyüş gibi ekoturizm aktiviteleri yapılabilmektedir.

c- Gölcük, Yirce Yaylaları / Yalhöyük İlçesi

Yayla çam ormanlığı, ağaç çeşitleri ile oksijeni bol bir yayladır. Bunun yanı sıra Gölcük yaylasında kekik ve birçok endemik bitki bulunmaktadır. Kaynak suları oldukça soğuk ve temiz olan Gölcük Yaylası’nda eski adıyla Çıracı olarak bilinen su kaynağı en soğuk olanıdır. Gölcük Yaylası’nda ‘İngilyazı’ olarak bilinen bölgede tarihi lahit mezarlar bulunmaktadır. Yılın belirli dönemlerinde yörükler hayvancılık amacı ile bu yaylaya uğramaktadır.

d- Sorkun Köyü / Yaylası, Dikilitaş Yaylası, Sarıot Yaylası, Keklicek Yaylası ve Beşmuar Yaylası / Bozkır İlçesi

Sorkun Köyü / Yaylası, Dikilitaş Yaylası, Sarıot Yaylası, Keklicek Yaylası ve Beşmuar Yaylası bir vadi içinde sıralanmaktadır. Yayla sezonu geldiğinde Sorkun Cumra Mevki’nde Lille Şenliği denilen göçer yörüklerin yaylalara geçişinin izlenebildiği şenlikler düzenlenir. Sarıot Yaylası ismini yayla civarındaki çiğdemlerden almıştır.

Foto 3.28. Sarıot Yaylası

e- Dedemli-Eğrigöl Yaylaları / Hadim İlçesi

Adını Roma ve Bizans dönemlerinde perşembe günleri kurulan panayırdan aldığı rivayet edilen Perşembe Yaylası; Toros Dağları'nın eteğinde çevre yaylalara köprü görevi yapmaktadır. Küçük bir ovayı andıran yaylayı ikiye bölen bir çay yaylanın ortasından geçmektedir. Sulak bir arazi üzerinde bulunan yaylada bulunan Perşembe Pınarı'nın en büyük özelliği yerden kaynaması, suyunun çok soğuk ve tatlı olmasıdır. Yörenin Roma ve Bizans Dönemi'nde iskan gördüğü Meydancık diye bilinen bölgedeki kalıntılar ve Göksu Irmağı'nın kolu olan Gökdere'nin battığı Düden'deki mağara içinde bulunan kalıntılardan anlaşılmaktadır. Mayıs – Haziran aylarında yaylaya çıkan kasaba halkı kış aylarına kadar burada kalmaktadır. Temmuz ayında yaylada şenlikler düzenlenmektedir. Kumruçukur ve Yağlıpınar Yaylaları; modern yayla evlerinin beraberinde, bu yaylalarda Mersin yörüklerinin kurdukları karaçadamlar da yayla mevsiminde görülebilmektedir.

Foto 3.29.Yağlıpınar Yaylası

f- Ilıcınar – Balcılar – Çetmi – Bolay Yaylaları / Taşkent İlçesi

Taşkent Orta Toroslarda, Taşeli Platosu'nda, Göksu Vadisi Kanyonları üzerinde kurulmuş bir ilçedir. Orta Asya'dan göç ettikten sonra dağınık halde yaşayan türkmenler 916-966 yılları arasında Çağrı Bey'in Anadolu seferinde Anadolu'nun çeşitli sarp yerlerine yerleşmişlerdir (<http://www.tursab.org.tr>, 2014). Taşkent sınırlarının da dahil olduğu bölgeye gelen türkmenler avşar boyundandır. Bu bölgede yaylacılık faaliyetlerinin muhtemelen Anadolu'nun türkleşmesinden sonra başladığı sanılmaktadır. Çünkü bölgeye gelen türklerin hayat tarzları da Orta Asya'da olduğu gibi göçebe bir hayat tarzıdır. Avşar Beldesi – Ilıcınar – Balcılar – Çetmi – Bolay Yaylaları birbirlerine bitişik yaylalar olup ardıc ağaçlarıyla kaplı kayalık bir çevrededir. Çiğdem, kardelen ve navruz çiçekleri ile kekik, adaçayı gibi bitki çeşitlerinin görüldüğü yaylalarda, mevsiminde kullanılmak üzere yayla evleri bulunmaktadır.

Foto 3.30. Taşkent Yaylaları Göçer Yörükler

Foto 3. 31. Çetmi Yaylası

Foto 3.32. Bolay Yaylası

SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm sektörünün avantajlarının farkına varılması, ülkeler hatta bölgeler arasında kıyasıya bir rekabet oluşmasına neden olmaktadır. Özellikle günümüz turizm tüketicilerinin seyahat eğilimlerinde meydana gelen değişimler dikkate alındığında, alternatif turizm potansiyeli olan bazı bölgelerin yeni turistik ürünleri turizm arzına sunması, yeni politikalar üretmesi ve bunları etkin bir şekilde uygulaması bir zorunluluk haline gelmektedir. İnanç turizmine yönelik iç turizm hareketlerinin olduğu Konya ili, sahip olduğu doğal ve kültürel çekicilikleriyle ekoturizm açısından önemli bir bölgemizdir. Ekoturizmin sürdürülebilir bir yapıda gelişmesi açısından, yörenin bu çekiciliklerinin planlı bir şekilde turizm arzına sunulması gerekmektedir. Yeterli arz kaynaklarına sahip bu bölgede önerilen ekoturizm rotalarının planlı ve kontrollü uygulanması adına, kamu kurumlarından, işletmelerden, ekoturistlerden ve yerel halktan beklenenler aşağıdaki gibidir;

Ekoturizm konusunda kurallar ve standartlar geliştirilmeli ve ekoturistlerin fiziksel ve kültürel çevreye etkilerini kontrol edecek yasalar oluşturulmalıdır. Ekoturizm merkezlerine gerçekleştirilecek yatırımların yörelerin taşıma kapasitesi göz önünde bulundurularak yapılması gerekmektedir. Ekoturistlerin milli park, doğal koruma alanı, vb. ilan edilmiş bölgelerde, ilgili bakanlık ve kurumlarca konulmuş kurallara kesinlikle uyması, kamp yapılması yasak alanlarda ya da kısıtlamalı bölgelerde kurallara uyarak ekoturizm aktivitelerini gerçekleştirmesi gerekmektedir. Seyahat acentaları, ekotur uygulamalarında doğa ve dağ rehberliği uzmanlığı olan rehberler kullanılmalıdır. Ayrıca eğer turistler ekoturizm konusunda gerekli bilgi ve donanıma sahip değilse, eğitimleri sağlanmalıdır.

Aynı şekilde yerel yönetimlerin; ekoturizm merkezlerindeki konaklama ve yeme içme tesislerinin fiziksel ve kültürel çevreyle uyumlu bir şekilde yapılması, çevreyi en az kirletecek şekilde geliştirilmesi, gürültülü ve kirlilik yaratan araçlardan kaçınılması, su ve enerji tüketiminin sürdürülebilirlik ilkeleri ile eşgüdümlü gerçekleştirilmesi hususlarını denetlemeleri gerekmektedir. Ekoturizme hizmet eden işletmelerde çalışan personelin yerel çevreden seçilmesi ve çalışanların ekoturizm bilincine sahip kişiler olması gerekmektedir.

Doğası ve kültürel değerlerini geçmişten günümüze koruyabilen bölgelerde uygulanan ekoturizm faaliyetlerinden, çalışma kapsamında ele alınan trekking, kuş gözlemi, mağaracılık ve yayla turizmi uygulamalarını etkin bir şekilde gerçekleştirebilmesi için yerel halkın rolü çok önemlidir. Yörelere flora ve fauna değerlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması ekoturizm için vazgeçilmez bir prensiptir. Yöre halkının doğal ve kültürel miraslarını öğrenmesi ve bu değerleri yükseltmesi için eğitim programları sağlanmalıdır. Ekoturizmin en önemli bileşenlerinden olan kültürel mirasın korunması adına, yöresel gelenek ve görenekler içerisinde yer alan el sanatları, yerel mutfak, folklor, müzik, giyim-kuşam, yerel mimari gibi özelliklerin yaşatılması gerekmektedir. Kırsal alanlarda yetişen meyve ve sebzeler ve bunlardan yapılan ürünler ekoturizm bölgelerindeki paydaşlardan olan yerel halk için gelir kaynağı olacağından bu ürünlerin yetiştirilmesi ve pazarlanması bir program çerçevesinde yapılmalıdır. Yayla turizmi, çiftlik turizmi desteğiyle Konya’da geliştirilmesi gereken alternatif bir turizm çeşididir. Çalışmada görüldüğü üzere, Konya yöruk kültürünün sürdürüldüğü bir bölgedir. Bu yöresel doku Konya’nın turistik arzına kazandırılmalıdır. Yaylalara doğaya ve kültürel dokuya uygun yayla evleri inşa edilebilir. Eski Türk yaşam kültürüne ait köyler oluşturulabilir. Yayla mevsiminde, bu bölgeye turlar düzenlenip, Yörük çadırları kurulup, destinasyonların taşıma kapasitesi göz önünde bulundurularak, turistlerin yöre halkının yaşamını tecrübe etmeleri sağlanabilir.

Konya’nın ekoturizm potansiyelinin, yöresel şenliklerinin, kültürel etkinliklerinin medya aracılığıyla potansiyel talebe duyurulması ve yörenin ekoturizm aktiviteleri ile ilgili etkin tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Çalışmada Konya’da ekoturizm potansiyeli olan ilçelerde, ekoturizm etkinliklerinin belirlenmesi ve bunların gerçekleştirilebileceği alanların saptanması ile turizm şirketleri, yöre halkı ve kamu yöneticilerinin ortaklaşa çıkarabilecekleri turistik ürünler için bir altyapı oluşturulmuştur. Oluşturulan ekoturizm rotalarının işaretlenmesi, Türkiye’de çeşitli araştırmacılar tarafından hazırlanan alternatif kültür rotalarına dahil olması ve gelecekte, Avrupa Kültür Rotaları Enstitüsü ile ülkemiz

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın protokol antlaşmaları gerçekleştirmesi durumunda Avrupa ekoturizm konseptli rotaların Türkiye ayağı olması gerekmektedir.

Farklı ekoturizm rotalarının keşfi ile, bu bölgenin turistik ürün çeşitliliği daha da artırılabilir. Yeni ekoturizm rotalarının tespiti, rota işaretlemesi, dokümanite edilip tanıtımı ve sürdürülebilirliğinin sağlanması ile ilin turistik imajı değiştirilebilir, bölgeye gelen turist portföyü genişletilebilir ve turizmin bölgeye ve ülkeye sosyal, ekonomik ve çevresel katkıları artırılabilir.

KAYNAKÇA

- AKAT**, Ömer (2000). **Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği**, (2. Baskı), Bursa: Ekin Kitabevi.
- AKESEN**, Aytuğ. (2009). “Sürdürülebilir Turizm Yaklaşımında Eko Turizmin İşlevsel Önemi”.(ss.367–374). **10. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı**. 21–24 Ekim. Mersin. Detay Yayıncılık. Ankara.
- AKSİT**, Selahattin (2007). “Doğal Ortam Duyarlılığı Açısından Sürdürülebilir Turizm”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Erciyes Üniversitesi, 1997, Sayı:23, s 441-460.
- ALTAN**, Şule (2006). **Türkiye’de Ekoturizm Uygulamaları ve Ekonomiye Katkıları**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- AVCIKURT**, Cevdet (1997). **Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türk Turizmi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- AYDIN**, Gülhan (2006). **Karapınar (Konya) İlçesinin Coğrafi Etüdü**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı, Konya.
- BAHAR**, Hasan (2014). “Tarih öncesinden Ortaçağ’a Konya ve Çevresinin Siyasal ve Kültürel Yapısı”, **Konya Doğa Eğitimi**, Konya: Çizgi Yayınevi,ss:43-86.
- BAHAR** Ozan ve Yaşar Sarı (2006). “Küreselleşme Sürecinde Türkiye’de Turizm Sektörüne Sağlanan Teşvikler”, **II.Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi Bildiri Kitabı**, s 315-328.
- BAHAR**, Ozan. ve Metin KOZAK (2005). **Uluslararası Turizm ve Rekabet Edebilirlik**, Ankara: Detay Yayıncılık.
- BAKIRCI**, M. (2002). Ekoturizm, **II. Turizm Şurası Bildiriler**, ss: 243-252.

- BALLANTYNE**, Roy, Packer, Jan ve Hughes, Karen. (2009). “Tourists’ Support for Conservation Messages and Sustainable Management Practices in Wildlife Tourism Experiences”, **Tourism Management**, 30(5),ss: 658-664.
- BALOĞLU**, Şehmuz ve McCleary, W.K. (1999). “U.S. International Pleasure Travelers’ Images of Four Mediterranean Destinations: A Comparison of Visitors and Non-Visitors”, **Journal of Travel and Tourism Research**, Sayı: 8, ss: 144-151.
- BARDAKOĞLU**, Övünç. (2011). **Turistik ürün bakımından destinasyon planlaması ve pazarlaması kapsamında İzmir turizminin değerlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik bir model çalışması**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı. İzmir.
- BAŞTEMUR**, Canan (2013). **Mimar Sinan Rotasının Doğal ve Kültürel Peyzaj İzleri**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- BRUCE**, Prideaux (2000). “The Role of Transport System In Destination Development”, **Tourism Management**, Vol.21, Issue 1, pp. 53-63
- BURKART**, A. J. ve S. Medlik (1981). **Tourism Past Present and Future**, London:Butterworth-Heinemann.
- CATHY H.C. Hsu**, Kara Wolfe ve Soo K. Kang. (2004). “Image Assessment for A Destination with Limited Comparative Advantages”, **Tourism Management**, Sayı:25, ss: 121-126.
- ÇEKEN H.**, Dalgın T., Karadağ L. (2009). “Küreselleşme ve Uluslararası Turizm Arasındaki İlişki”, **Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı:22, ss: 22-36
- ÇETİN**, İbrahim (2001). **Turistik Ürün Çeşitlendirmesinde Eko-Turizmin Yapısal Analizi ve Türkiye’de Geliştirme Stratejileri (Örnek Bir Uygulama)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı,
Balıkesir.

ÇEVİRGEN, Aydın (2004). “Edremit Yöresinde Ekoturizm’e Yönelik Bir Talep Araştırması”, **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı:12, ss: 45-67

DAVENPORT, John ve Davenport, Julia L. (2006). “The Impact of Tourism and Personal Leisure Transport on Coastal Environments: A Review, Estuarine”, **Coastal and Shelf Science**, Sayı: 67(1-2), ss: 280-292.

DEMİR, Cengiz ve Aydın Çevirgen (2006). **Ekoturizm Yönetimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

DEMİR, Cengiz ve Aydın Çevirgen (2006). **Turizm ve Çevre Yönetimi: Sürdürülebilir Gelişme Yaklaşımı**, Ankara: Nobel Yayın.

DEMİR, Cengiz ve Çevirgen, Aydın. (2006). **Ekoturizm Yönetimi**. (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

DEMİR, Cengiz ve Çevirgen, Aydın. (2006). **Turizm ve Çevre Yönetimi**. (1.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

DİNÇ, Abdurrahman. (2013). Konya İli’nin Coğrafyası, **KONYA Ansiklopedisi**, 5.Cilt, ss: 225 – 240.

DURMUŞ, Yavuz ve diğerleri (2007). (Çoruh Vadisi) İspir, Uzundere ve Yusufeli Bölgelerinde Yapılan Yeni Trekking Rotaları, **Doğu Anadolu Turizm Geliştirme Projesi Trekking Raporu**, Erzurum.

EKEN, Güven (1998). “Yaylanın Mavi Gözü Obruklar”, **Atlas, Aylık Coğrafya ve Keşif Dergisi**, Sa:69, Aralık.

EMEKLİ, Gözde ve diğerleri (2006), “Turizmde Küreselleşmeye Coğrafi Yaklaşımlar ve Türkiye”, **Ege Coğrafya Dergisi**, Sayı.15, ss: 1-16.

EMEKLİ, Gözde. (2002). Sürdürülebilir Turizm Yaklaşımı İle Urla (İzmir) Kıyılarının Değerlendirilmesi. Türkiye’nin Kıyı ve Deniz Alanları IV. **Ulusal**

Konferansı Bildiriler Kitabı, 1. Cilt, ss: 547-557, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

ERDOĞAN, Nazmiye (2003). **Çevre ve Ekoturizm**, Ankara: Erk Yayınları.

FENNELL, David A. (2002). **Ecotourism Programme Planning**, (1st Edition). London: CABI Publishing.

FRENİE, Kimberly Jan. (1993). **Ecotourism: A Conceptual Framework from the**

GARTNER, William C. (1996). **Tourism Development Principles, Processes and Policies**, John Wiley & Sons, Inc, Kanada.

GAUL, Dirk. (2003). **Environmental Impacts of Ecotourism a Review of Literature**. Web Sitesi: www.fao.org/forestry/foris/pdf/foph/ecotour.pdf, (Erişim Tarihi: 22.01.2014).

GÖNCE, Günel. (1992). “Ülkemiz Turizm Pazarlama Stratejilerine Dinamizm Kazandırılması Sürecinde Alternatif Çözüm Önerileri”, **III. Ulusal Turizm Kongresi**.

GÜNGÖR, Sertaç (2003). **Beyşehir İlçesi ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Kullanımına Yönelik Peyzaj Potansiyelinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

GÜNGÖRDÜ, Ersin (1997). **Doğal ve Tarihi Coğrafya Açısından Türkiye'nin Turizm Coğrafyası**, Ankara: Copy Star.

GÜRİPEK, Ediz (2013). **Turizm destinasyonlarının rekabet gücünün artırılmasında stratejik destinasyon yönetimi: Çeşme Alaçatı destinasyonu üzerine bir uygulama**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İzmir.

GÜVENÇ, Tuncer (1998). “Çöken Topraklar”, **Atlas, Aylık Coğrafya ve Keşif Dergisi**, Sa:69, Aralık.

- HACIOĞLU**, Necdet (1985). **Uluslararası Turizm**, Uludağ Üniversitesi Balıkesir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu Ders Notları: 88/3.
- HACIOĞLU**, Necdet (1991). “Erdek Bölgesindeki Turizm Potansiyeli Değerlendirme Anketi”, **Turizm Yıllığı**, ss: 120-127.
- HACIOĞLU**, Necdet (2000). **Turizm Pazarlaması**, Bursa: Vipaş A.Ş.
- HACIOĞLU**, Necdet (2006). **Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü**, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- HUDMAN**, L. (1992). Turizmin Rolü ve Çevre Sorunları ile Olası Etkilerine Yaklaşım, **Turizmde Seçme Makaleler**, 16, ss: 33-39
- HVENEGAARD**, Glen Timothy. (1994). **Glen Timothy. Tourists, Ecotourists and Birders at Doi Inthanon National Park**. Unpublished Ph.D. Thesis, University of Victoria Department of Geography, Canada.
- INGRAM**, C.Denise ve Durst Patrick B. (1990), “Doğaya Yönelik Tur Operatörleri: Gelişmekte Olan Ülkelere Seyahatler”, **Turizmde Seçme Makaleler**, 7 Eylül, İstanbul.
- İNCEKARA**, A. (2001). Anadolu’da Yeni Turizm Olanakları ve Bölgesel Kalkınmadaki Yeri, **İstanbul Ticaret Odası Yayınları**, ss: 28.
- JEFFRIES**, David. (1990). **Marketing the Tourism Product**, Horwath and Horwath, London.
- KERİMBEKOVA**, Aigerim (2010). **Turistik Ürün Çeşitlendirme Politikası ve Kazakistan Burabay Turizm Bölgesi İle İlgili Bir Uygulama**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı. İzmir.
- KILIÇ**, Burhan ve Alper Kurnaz (2010), Alternatif Turizm ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Ekolojik Çiftlikler: Pastoral Vadi Örneği. **İşletme Araştırmaları Dergisi**, 2/4, ss:39-56.
- KIRDAR**, Yalçın. (2004), Marka Stratejilerinin Oluşturulması Coca-Cola Örneği, **Review of Social, Economic & Business Studies**, Vol.3, No.4, ss: 233-250.

- KAYA**, Ayşe Gül ve Havva Kılıcı (2011). **Konya İl Çevre Durum Raporu**, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Konya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Çed Hizmetleri Şubesi.
- KONYA İl Turizm Müdürlüğü**, (1997). **İl Turizm Envanteri**, Konya.
- KONYA Turizminin Çeşitlendirilmesine Yönelik Ekoturizm EYLEN Planı” Projesi**, 2012, Mevka.
- KOZAK**, Metin (2005). **Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Turizm ve Rekabet Edebilirlik**, Ankara: Detay Yayıncılık.
- KOZAK**, Metin ve Sadık Bahçe (2009). **Özel İlgi Turizmi**, Ankara: Detay Yayıncılık.
- KOZAK**, Nazmi ve Meryem Kozak, Metin Kozak (2010). **Genel Turizm İlkeler-Kavramlar**, Ankara: Detay Yayıncılık.
- KÖKSAL**, Aydoğan (1994). **Türkiye Turizm Coğrafyası**, Ankara: Gazi Büro Kitabevi.
- KURDOĞLU**, O., (2001). “Koruma Alanları ve Ekoturizmin Karadeniz Bölgesi Açısından İrdelenmesi”, **Türkiye Ormanlılar Derneği Yayını**, Orman ve Av, Sayı 4, s: 4.
- KUTER**, Nazan. (2009). Korunan alanlarda Ekoturizm ve Çevresel Etkileri. **10. Ulusal Turizm Kongresi** (Mersin), Ankara: Detay Yayıncılık, 331-340.
- KÜÇÜKALTAN**, Derman ve diğerleri (2009). **Turizm İşletmelerinin Pazarlamasında İletişim”**, **Turizm İşletmelerinin Pazarlamasında 7P ve 7C**, 1.Bsk., İstanbul: Değişim Yayınları.
- KÜÇÜKASLAN**, Nazife (2007). **Özel İlgi Turizmi**, (1. Baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- KÜÇÜKASLAN**, Nazife ve diğerleri (2009). “Kırsal Turizm; Turizme Entegrasyonu ve Bursa-Cumalıkızık Örneği”, **10. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı** ss.529-540.

- MIDDLETON**, Victor (1988). **Marketing in Travel Tourism**, London: Butterford-Heineman.
- MILL**, Robert Christie ve Alastair M. Morrison. (2002). **The Tourism System**, 4.Baskı, Kandall Hunt Publishing Company.
- NAYİR**, Ozan (2009). **Isparta Yöresi Korunan Doğal Alanlarında Ekoturizm Talep ve Eğilimlerinin Belirlenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- NEWSOME**, D. ve diğerleri (2002). “Effects of Horse Riding on National Park and Other Natural Ecosystems in Australia: Implications For Management”, **Journal of Ecotourism**, 1,ss 52-74.
- OĞUZ**, Zeki (2005). **Taşra ve Gezgin**, Konya: Çizgi Kitapevi.
- OLALI**, Hasan ve Alp Timur (1988). **Turizm Ekonomisi**, İzmir: Ofis Ticaret Matbaacılık.
- OLALI**, Hasan. (1982). **Turizm Politikası ve Planlaması**, İzmir: Ege Üniversitesi Matbaası.
- ORAL**, Saime. (1988), **Türk Turizm Pazarlamasında Dağıtım-Fiyat Politikaları ve Turist Profili Analizi**, İzmir: İstiklal Matbaası.
- ORAL**, Saime. ve Tavmergen, I. (1998). “Tourism Development of Turkey”, **Annals of Tourism Research**, Volume 26, Issue 2, 1, ss. 449-451.
- ORUÇ**, H. Hüseyin ve diğerleri (2005). “Bursa’da Rafting ve Alternatif Doğa Sporları”, **1. Bursa Turizm Sempozyumu**, ss. 31-34.
- ÖZDEMİR**, Gökçe (2007). **Destinasyon Yönetimi ve Pazarlama Temelleri İzmir İçin Bir Destinasyon Model Önerisi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Turizm İşletmeciliği Programı Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- ÖZGÜÇ**, Nazmiye (1998). **Turizm Coğrafyası, Özellikler, Bölgeler**, İstanbul: Çantay Kitabevi.

- ÖZKÖK**, F.G. ve Çoban, Ö. (2009). Ekoturizm mi Ekoterörizm mi?, **10. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı**, ss.591–602.
- ÖZÖNDER**, Hasan (1997). **Evvel Zaman İçinde Meram**, Konya: Meram Belediyesi Kültür Yay.
- PEARCE**, Philip L. (2013). *Initiatives for the development of tourism in tropical Australia*. Working Paper. The Cairns Institute, James Cook University, Cairns, QLD, Australia.
- PENDER**, Lesley and Richard Sharpley (2005). **The Management of Tourism**, London: Sage Publications.
- POLAT**, Ahmet Tuğrul (2006). **Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- PRATIWI**, Sudhiani (2000). **Understanding Local Community Participation in Ecotourism Development: A Critical Analysis of Select Published Literature**. Department of Park, Recreation and Tourism Resources, MasterThesis, Michigan State University. USA.
- RAHEMTULLA**, Y. G., and Wellstead, A. M., (2001). **Ecotourism: Understanding Competing Expert And Academic Definitions**, http://nofc.cfs.nrcan.gc.ca/bookstore_pdfs/18729.pdf (Erişim Tarihi: 02.02.2014)
- SALKIM**, M. (2007). **Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Turistik Ürün Çeşitlendirme Politikaları ve Antalya Örneği**, Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SELİMOĞLU**, Öykü. (2004). Dünyada ve Türkiye’de Ekoturizm. **İstanbul Ticaret Odası Etüt Araştırma Şubesi**, 1-20.
- SEZGİN**, Mete (2000). **Turistik Yatırımlar Açısından Konya Yöresinin Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Ankara.

SOYKAN, Abdullah, Recep Efe Sönmez, ve İsa Cürebal (2008). **Balıkesir İlinin Mağara Turizm Potansiyeli**. III. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, ss: 393-400.

STABLER, Michael J. (1995). “**The Image of Destination Regions: Theoretical and Empirical Aspects, Marketing in the Tourism Industry**”, Edit by: Brian Goodall-Gregory Ashworth, New York: Routledge.

STRONG-CVETIČH, N.J., 2007. **Ecotourism in Post-Conflict: A New Tool for Reconciliation**.<http://www.iipt.org/africa2007/PDFs/StrongCvetichandScore.pdf> (10.12.2013)

ŞAFAK, İsmail. (2003). “Türkiye’deki Av Turizmi Uygulamalarının Özel Avlak İşletmelerine Etkileri”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, Sayı: 2, ss.133-148.vu

ŞAHİN, A. (2008). “Avrupa Birliğinde Demografik Dönüşümler ve Türk Nüfusun Geleceği”,**Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 2002, Sayı:19, s 34-41.

ŞAHİN, İbrahim Fevzi. (2009). “Erzincan İli Turizm Potansiyeli ve İldeki Ekoturizm Uygulamaları”, **Doğu Coğrafya Dergisi**, Cilt 14, Sayı 22, <http://edergi.atauni.edu.tr/index.php/dogucografya/article/view/6940> (02.01.2014)

ŞEN, Saadet Dinçer. (2010). **Turizmin Çevresel Etkileri ve Bir Çözüm Olarak Ekoturizm**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

TEKİN, Özlem ve Aynur Gülenç Birsen, Özgür Özer (2013). “Konya Destinasyonundaki Rekreatif Olanakların Değerlendirilmesi ve Rekreatif Potansiyelin Araştırılması”, **2. Rekreatif Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı**, ss:384-399.

TETİK, Nuray (2012). **Turist Rehberlerinin Ekoturizm Alanındaki Yeterlilikleri: Doğu Karadeniz Örneği**, Yayınlanmamış Doktora Tezi,

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Balıkesir.

TOLUNGÜÇ, Ahmet. (1992). “Tanıtım ve İmaj”, **Anatolia Dergisi**, Vol.27, No.28, ss. 11-12.

TOSUN, Cevat ve Yasin Bilim, Rahman Temizkan (2003). “Alternatif Turizm ve Turistik Ürün Çeşitlendirme Stratejileri: Hatay Örneği”, **Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı**, Çankırı.

TUNÇ, Azize ve Firuzan Saç (1998). **Genel Turizm Gelişimi-Geleceği**, Ankara: Detay Yayıncılık.

UCKUN, C.G. ve Turkay, O. (2003). ”Alternatif Turizm Türlerinin Sürdürülebilirliği”, **Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı**, 3-4 Mayıs, Çankırı.

ULUSAN, Yeliz ve Orhan Batman (2010). “Alternatif Turizm Çeşitlerinin Konya Turizmine Etkisi Üzerine Bir Araştırma”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı:23, ss.243-260.

USTA, Öcal (1988). **Turizm Olayına ve Türk Turizm Politikalarına Yapısal Yaklaşım**, İstanbul: Sümbül Basımevi.

USTA, Öcal (2001). **Genel Turizm**, İzmir: Yazar Yayınevi.

ÜLKER, İsmet. (1998). “Yıl Boyu Turizmin Yapılması ve Turizmin Çeşitlendirilmesinde Dağ ve Kıyı Turizmi ile Termal Turizmin Yeri”, **T.C. Turizm Bakanlığı 1. Turizm Şurası**, Ankara.

VALENTİNE, P. S. (1992). “Review. Nature-based tourism” In B. Weiler ve C. M. Hall (Eds.), **Special Interest Tourism**, London: Belhaven Press, pp.105–127.

WEAVER, David B. (2005). “Comprehensive and Minimalist Dimensions of Ecotourism”, **Annals of Tourism Research**, 32(2), ss: 439-455.

WİGHT, P. (1995). “Ekolojik Turizm: Ahlak ya da Eko Satış”, **Turizmde Seçme Makaleler**, ss: 23.

WOOD, Megan Epler. (2002). **Ecotourism: Principles, Practises & Policies for Sustainability**, France: United Nations Publication.

YAVUZ, Cahit. (1996). Konya İlinin Turistik Arz Potansiyeli ve Konya İlindeki Turizm İşletmelerinin Pazarlama Problemlerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

YAVUZ, Melek. (2011). Afyonkarahisar- Sandıklı İlçesi Akdağ Tabiat Parkı'nın Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı. Afyon.

YILMAZ, Hatice. (2008). **Turizm Çeşitlendirilmesi Kapsamında Eko turizm Ürünü Olarak Tatil Çiftlikleri: Türkiye'deki Tatil Çiftliklerine Yönelik SWOT Analizi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

YURT ANSİKLOPEDİSİ Cilt:7,(Tarih Yok).

YÜCEL, Cengiz. (2002). Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm, **TÜRSAB Ar-Ge Departmanı Yayını**, Nisan Sayısı, 1-7.

YÜCEL, Sunay Ünlü. (2004). **Yayla turizmi**. TÜRSAB Dergi, Sayı:244, 12-19,

YÜRİK, Esin Özkan. (2008). **Turizmin Geleceği: Ekoturizm**, (cmyo.ankara.edu.tr/~iktisad/TURKONF/web/YURIK.doc), (04.04.2014).

<http://bolge8.ormansu.gov.tr> (01.01.2014)

<http://www.cihanbeyli.gov.tr> (02.03.2014)

<http://culturerolesinturkey.com> (02.03.2014)

<http://sdt.unwto.org> (02.03.2014)

http://www.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/konya_icdr2011.pdf (02.03.2014)

<http://www.ecotourism.org> (02.03.2014)

<http://www.ekoturizmgrubu.org/OLD/haberduyuru/TODEGkitap.pdf> (02.03.2014)

<http://www.goturkey.com> (02.03.2014)

<http://www.konya.bel.tr> (02.03.2014)

<http://www.konya.gov.tr> (02.03.2014)

<http://kurumsal.kultur.gov.tr> (01.01.2014)

<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr> (02.03.2014)

<http://www.milliparklar.gov.tr> (02.03.2014)

<http://www.ramsar.org> (02.03.2014)

www.tursab.org.tr/dosya/1017/may04yayla_1017_1683015.pdf, (03.02.2014)

http://www.tursab.org.tr/yayin/16/278_16_3251122.pdf (09.04.2014)

(maps.google.com) (12.03.2014)

<http://www.turkiyesulakalanlari.com/cavuscu-ilgin-golu-konya/> (09.04.2014)

http://tr.wikipedia.org/wiki/Damlakuyu,_Cihanbeyli (23.05.2014)

ÖZGEÇMİŞ

1.Adı Soyadı: Özlem TEKİN

2.Doğum Tarihi: 12 Ekim 1985

3.Ünvanı: Araş. Gör.

4.Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	TURİZM REHBERLİĞİ	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	2012
Y. Lisans	TURİZM İŞLETMECİLİĞİ	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	2014

5.Akademik Unvanlar:

Görev Unvanı	Görev Yeri	Yıl
Araş.Gör.	Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümü	2012- (Devam Ediyor)

6.Yayımlar:

6.1 Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında (Proceedings) basılan bildiriler.

Dinç, A. and **Tekin, Ö**, (2013), “Sustainability of Cultural Tourism, Sille Sample”,VI. International Tourism Congress, 27-29 November, Penische, Portugal.

6.2 Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında basılan bildiriler

Tekin. Ö., Birsen, A, Özer, Ö, ve, (2013), “Konya Destinasyonundaki Rekreatyonel Olanakların Değerlendirilmesi ve Rekreatyonel Potansiyelin Araştırılması”, 2. Rekreatyon Araştırmaları Kongresi, 31Ekim-2Kasım, Kuşadası/Aydın, ss: 383-399.

6.3 Diğer yayımlar

Hacıoğlu, N. ve **Tekin, Ö**, (2014), “İnanç Turizmi Seçme Konular”, Yasin Bilim ve Özgür Özer (Editör), Türkiye’de İnanç Turizmi Çalışmalarına Kısa Bir Bakış, Konya: Çizgi, 47-60.